

6
VIRI CELEBERRIMI,

THOMÆ LANSII,

Antecessoris Tybingensis,

Commentatio Historico - Politico - Juridica

DE

ACADEMIIS.

Ob argumenti præstantiam ac doctrinæ ubertatem secundum edita, atque indice quæstionum aucta.

HELMÆSTADII,
Typis JACOBI MÜLLERI.
M. DC. LXVI.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

1950

ACADEMICAL

OF CHICAGO

PHYSICS

1950

ACADEMICAL

OF CHICAGO

SUMMA CAPITA HUIUS COM- MENTATIONIS:

- Quid Academia? pag. 1.
Quid literarum studia in Rep.
possint? 2.
Quæ significatio vocis Scholæ?
pag. 3.
Quæ sint Scholæ triviales, &
quid iis Resp. debeat? 4.
De Academiæ & Universitatis
nomine 5.
An Doctor in Acad. Leidenſi
creatus etiam extra confœ-
deratas Belgicas provinci-
as pro tali habendus sit? 6.
Quæ in Professore requiran-
tur. 8.
Quæ in constituendo Profes-
sore sint attendenda. 18.
Quis inter Professores est or-
do? 20.
De Theologis. 21.
De Juris Consultis. 21.
De Medicis. 23.
De Philosophis. 24.
Quo loco sint in Academia re-
liqui Doctores non Profes-
sores Academici si una cum
Professoribus conventui a-
licui publico eos interesse
contingat? 25.
An ad constituendam Acade-
miam semper omnes Facul-
tates concurrant? 26.
De Studioſis, earumq; matri-
cula 27. juramento. 28. re-
quisitis. 30.
De Depositionis ritu. 29.
De loco Academiis accommo-
do. 38.
De Dote Academiarum, ac Sa-
lario Professorũ 40. & seqq.
De Bibliotheca Academiæ pu-
blica. 46.
De Typographeis Acad. 47.
De jurisdictione Academiarũ.
49. & seqq.
Regimen in Studioſos quale
esse debeat. 51.
De Rectore. 53. & seqq.
De Cancellario. 58.
De privilegiis Scholarium. 60.
De Gradibus Academicis. 65.
An qui non est Magister aut
Doctor

Doct̃or Magistrum aut Do-
ctorem creare possit? 66.
Si statuto Academico ad phi-
losophiæ professoratū non
nisi solenniter creatis Phi-
losophiæ Magistris pateat
aditus, an nihilominus Do-
ctorialicui in Superiori Fa-
cultate qui tamen Magiste-
rii philosophici lauream
nunquam acceperit, profes-
soratus philosophicus, salvo
statuto, concedi possit? 68.
Qui factum ut soli Philosophi
Magistri dicantur? 71.
Rituum in promotionibus so-
lennia. 71.
De Baccalaureatu. 73.
De Magistris. 74.
De Licentia 75.
De Doctoratu. 78.
De Comitibus Palatinis. 80. 79
& 100.
De Spectabilium ac Magnifici
titulis. 82.
Num consequantur Doctores

per ipsam Gradus Doctora-
lis collationem etiam No-
bilitium privilegia? 83.
De indignis honoribus acade-
micis. 89.
An qui in examine non bene
steterunt, non obscuram ta-
men spem fecerunt futuro-
rum ingenii fructuum, infu-
lis Graduum sint insignien-
di? 92.
Quantum temporis Candida-
tum in illa Facultate, cujus
lauream ambit, insumpsisse
oporteat? 93.
De justa promovendi ætate.
93.
An spurius dignitatis docto-
ralis sit capax? 94.
An infamibus portæ honorum
academicorum pateant? 96.
An ad Bullatos quoq; Docto-
res Cæsarea privilegia, qui-
bus Academici Doctores
communiter utuntur fru-
untur, pertineant? 97.

THOMÆ LANSII

COMMENTATIO

DE

ACADEMIIS.

Ecclesiæ & Reipublicæ
plantarium^(a) sunt scholæ^(b) li-
terarum. Schola autem est vel
^(c) Particularis, vel ^(d) Univer-
salis. Universalis sive Acade-
mia est ex singulari Majestatis
^(e) Imperii indultu Docentium ^(f) ac Discen-
tium ^(g) bono ^(h) publico commodè ⁽ⁱ⁾ institu-
ta societas: jurisdictione ^(k), aliis privilegiis ^(l),
atque potestate Scholasticos honores ^(m) bene-
meritis ⁽ⁿ⁾ & dignis conferendi, decorata.

(A) *Vide Auth. Habita. Cne filius pro patre &c. Francisc. Pfeil. Consil. 182 n. 10. Jac. Middelndorp. de Academ. lib. 1. c. 4. Julianus Apostata, pro summa, quae pollebat, prudentia, satis intellexit, quantum literarum studia in Rep. possint. Quare Christianis, ne Grammaticam, Rhetoricam, & humaniores literas, ut docerent, aut discerent, interdixit: nimirum, ne quaestum ex iis artibus facerent, quarum religionem respuerunt; aut ne doctrinis gentili meruditi adversus eos uterentur. Car. Sigon. de Occid. Imp. lib. 6. Joan. Cuspinian. in Juliano. Divine Theodosius Aug. ad filios: Si tales inquit, vos praebituri estis, ut mores vitamque vestram ad disciplinam & leges componatis, propensus & ipse ero in tradendo in manus vestras Imperio; sin minus, satius fuerit, vos sic privatos vitam exigere, quam doctrinam nullam imbutos cum periculo imperare. Niceph. Calixt. lib. 12 c. 23. P. Gregor. de Rep. lib. 18 c. 3. n. 3. In Sina honores & emolumenta solis iis propita sunt, qui eruditione praestant. Qua de causa omnes ibi, nullo discrimine vel delectu, literis operantur. Suntque in illo regno tot Athenae, quot sunt civitates & castella: & sunt Doctores penè innumeri; ut credatur, in una Cantonis provincia sexagies mille reperiri. Alex. Valignanus in admirandis Regni Sinenfis. Nicol. Longobardus in Narratione Sinenfi, An. Chr. 1598. Cyclopica ergo & perniciofa vox haec est: Tollantur Scholae, tollantur Academiae. Haec vero fit oraculum: Vivant Scholae, vivant Academiae, artes ac scientiae, quae sunt radii divinae sapientiae, ad gloriam S.S. Trinitatis in omnes seculorum decursus vivant. Pius est, qui assentitur: impius & barbarus, qui non acclamat Amen. Jacob Middelndorp. de Academ. lib. 1. c. 4. Joan. Boter. de Orig. urb. lib. 2. c. 4. Venerunt profecto & non minus verè quondam Petrus Ravennas, ob suavitatem sermonis dictus Chrysologus, statuere se dixit: Si quis adhuc*

adhuc in terris dici queat Paradisus, esse & inveniri
cum nullibi, nisi in Ecclesiis & Scholis bene constitutis.
Christ. Pelarg. in Orat. de Scholar. dignitate.

(B) Sunt & scholæ Militiarum: quarum in Constitutioni-
bus Principalibus sæpius fit mentio. Ita undecim numerantur
scholæ Palatinorum militum: in l. ult. C. de locato & cond. & novem
in officio Præfecti prætorio Africæ: in l. 1. C. de offic. præf. prætor. Afr.
Vide omnino ad hanc rem G. Panciroli Thesaurum variar. lect. l. 2. c. 188.
Jacob Cajacium ad tit. 7. de primicerio & secundicer. C. lib. 12. & ad l. 2. de
domest. & protectorib. C. eod. & ad tit. 29. de privil. scholar. C. eod. Multitu-
do ergo major sub uno militantium Scholæ vocabatur: G. Pancir.
d. l. Josephus Scaliger in Epist. ad R. D. de hoc argumento appositè:
Scholæ, inquit, erat propriè corpus militum, quod ad ca-
put certum referebatur. Atq; in Centuria militari de-
cem erant Decuriæ, quæ olim tabernacula dicebantur:
& unaquæq; Decuria, quæ decem militibus constabat,
habebat suum Decanum, sive caput Scholæ. Hodie ejus
rei vestigia exstant in Collegiis Ecclesiasticis, seu ut vo-
cant, Canonicis. Nam decimum Collegii vocant alii De-
canum, alii Caput scholæ. Itaq; in tota provincia Nabo-
nensi & meliori parte Italiæ Decanum vocant Capi-
schol, hoc est, Caput scholæ. Scholæ igitur ad id institu-
tæ erant, ut de minimis rebus convenirent Decanum
suum, de gravioribus Centurionem, de gravissimis Tri-
bunum. Godeschalcus Stewechius comment. ad Flav. Veget. de re
milit. lib. 2. c. 8. paulùm à Scaligero abit, & docet, tribunos ipsosq;
præfectos capita scholarum ab Ammiano Marcellino, decanos autem
contuberniorum capita à Vegetio appellari.

(C) Particulares Scholas vocamus etiam *Triviales*, *Pædagogia*, interdum & *Gymnasia*: in quibus ponuntur rudimenta, ac præparantur animi ad altiores disciplinas & virtutes. Hisce certè Scholis Respub. maximam partem & bona & mala sua debet: cum ab educatione puerorum proba improbave tanquam à perenni scaturigine utraq; illa fluant. At quæ hîc Deum immortalem? sunt seculi in omnem corruptionem proruentis indicia? Quæ enim incuria est Magistratum & divitum, tenellam ætatem & scholas illas sordidè negligentium? Si possem, dicebat Crates, exaudiri ab omnibus hominibus, conscenderem altissimam turrîm, & exclamarem; *quo ruitis homines, qui nummos corraditis & interim educationem liberorum negligitis?* Plut. in vita Cratet. Quæ etiam parentum est imprudentia & φιλοτοπίας crudelitas: dum nimium amando filios perdunt, eosq; erroribus jam innutritos perpetuis suis blanditiis faciunt obstinatos, & ad Præceptorum mandata refractarios & contumaces: unde fit, ut quod speraverant fore aliquando Reipub. columnina & literatos, eos nonnunquam videant ingenti cordolio patibuli candidatos & literas longas? Quæ item bonos Præceptores consequuntur ab ingratis convitia? quis contemptus? qui si mites sint ac mansueti, nimis laxæ disciplinæ rei; si aliquam misceant severitatem, tantum non tyrannidis à querulis & crudelis parentibus arguuntur. Nolim autem Orbilius esse & plagiarios Præceptores, qui ob leviuscula peccatula nescio quas tragedias cient; ut propterea malint aliqui in pistrinum dati, quàm ad scholas sæpe pertrahi; quia ut ille apud Comicum veterem ait, *ædes mihi lamentariae sunt, quas quotiescunq; conspicio, fleo.* Christ. Pelarg. Orat. de caus. ruentium Scholar. Verum privilegia Authentica *Habita* C. ne filius pro patre & c. ad quasvis Particulares scholas promiscuè pertinere cum Julio Pacio. Comment. ad d. Auth. s. 4. n. 4. & c. 9. n. 4. & aliis, nunquam dixerimus. arg. c. tua de clericis non residentib. Petr. Rebuff. de privil. Univers. pr 34. Ern. Cothman. Acad. Resp. 14. n. 96. Tob. Pauwmeijer de jurisd. c. 9. n. 97. pertinebunt illa tamen ad ea pædagogia, quæ sunt Academiarum veluti appendices, & membra corporis universi. Qualia Academiis habere conjun-

ita, Reip. literaria nimis quam utile est: ut scilicet ita sub severiori disciplina novitii adventores scholares, qui nondum ad superiores lectiones idonei, penitus erudiantur. Nam quantum mali jam sæpe pepererit, sic imprudenter nuces & crepundia puerorum cum libertate Academica miscere, & ineruditam tyronum turbam cum Studiosis veteranis componere; testatur experientia, & exempla sunt in propinquo. Audias discursantes Studiosulos in plateis, & vix balbutientes pusiones, juramentis, Sacramentis, Christi ipsius nomine, non secus ludere ac taxillis vel calculis: videas non vereri eos rugam baculumq; senilem, at illudere & pipulo differre: horeas quandoq; ad voces obscenas & impias istius ætatis primæ, quas omnis ætas inter Christianos nescire debebat. *Christoph. Pelarg. in Orat. de causis ruent. scholar.*

(D) Quæ & *Academia*, & *Universitas*, vocatur. *Academia* quidem, ab Atheniensium schola, in qua Plato, summæ prudentiæ & auctoritatis apud Græcos (sic laudatur à Callistrato in l. 2. ff. de mundinis.) docuit: & est veluti ἄκος & ἰήμω, populi sive publica medicina adversus ignorantiam. vide *Matth. Stephan. lib. 3. de jurisdict. part. 2. de Academ. c. 1. n. 14. Christ. Becman. de Originib. Lat. L. in verbo Academia. Universitas* autem: quia tale publicum professorum & Studiosorum collegium sive corpus formam quandam habet parvæ universitatis: arg. eorum quæ tradit *Wesembec. in Paratitl. ff. Quod cujusq; universit. nom. n. 2. aut*, quia studia quæ ibi tractantur, universis proposita & publica sunt. *Petr. Gregor. de Repub. lib. 18. c. 1. n. 7. Jacob. Middendorp. de Academ. lib. 1. c. 1.* Olim verò Pontifices Romani in suis decretis tantum *Parisiensem, Oxoniensem, Bononiensem, & Salamantinam* Academiam, *Universitatis* titulo dignati sunt. *Guil. Camdenus in Britannia, ult. edit. p. 269.* Et quæ nos hodie *Academias* & *Universitates* appellamus. D. Hieronymus & veneranda antiquitas accommodatè *Studia* dixit. *Hieronymus ad Rustic. Monach. Camden. d. l.*

(E) arg. l. unic. C. de Studiis liberalib. urb. Rom. lib. 11. §. hac autem tria 7. *Constit. Just. de jur. docendi rat.* Ubi Imperator præterea poenam statuit in eos, qui aliis locis, quæ tale non meruerint privilegium; doctrinam discipulis adulterinam tradunt: adeo ut si ausi fuerint in

posteriorum hoc perpetrare, & extra urbes regias & Berytensium metropolin hoc facere, denarum librarum auri poenâ plectantur, & rejiciantur ab ea civitate, in qua non leges docent, sed in leges committunt. Quod tamen Bartolus intelligit cum hac exceptione: *nisi tempore jus Academiae sit quaesitum. adde & c. unic. & ibi Interpp de Regalib. Dn. Bocer. de Regalib. c. 2. n. 121. & de juris d. c. 1. n. 436. Sixtin. de Regalib. lib. c. 2. n. 26. Vultejum Feud. lib. 1. c. 5.* Interest Reipublicae Scholas accuratè institui, & adversus omnes corruptiones, à Majestate Imperii conservari sinceras; ne juvenus, qua sustinetur & ad immortalitatem tendit Resp. peregrinis & pravis doctrinis inficiatur. Olim Romae Cn. Domitius Aenobarbus & L. Licinius Crassus Censores de coercendis Rhetoribus Latinis ita edixerunt: *Renunciatum est nobis, esse homines, qui novum genus disciplinae instituerunt: ad quos juvenus in ludum conveniat: eos sibi nomen imposuisse, Latinos Rhetoras. Ibi homines adulescentulos dies totos desiderare. Majores nostri, quæ liberos suos discere, & quos in ludos itare vellent, instituerunt. Hæc nova, quæ præter consuetudinem ac morem majorum fiunt, nequæ placent, nequæ recta videntur. Quapropter & his, qui eos ludos habent, & his, qui eo venire consueverunt, visum faciendum, ut ostenderemus nostram sententiam: nobis non placere.* A. Gell. Noct. Attic. lib. 15. c. 11. Hinc ἀπορρίσιον non est, quod quidam quaerunt: *An Doctor in Academia Leidensi creatus etiam extra confederatas Belgicas provincias pro tali habendus sit?* Ordines certè non requisito Imperatoris assensu istam Academiam crexerunt. At Imperator Ordinibus talem potestatem competere negat. Et Rudolfus II. literis missis ante hos decem annos exprobravit ordinibus & istud factum, quo viam compositionis cum Rege Hispaniarum & Archiducibus non modò injussu suo,

suo, sed se prorsus in scio atq; inconsulto cœperant; testatus, provin-
 cias unitas esse feudum deductum à S. Imperio, quemadmodum ex
 archivis Imperii, ex actibus investituræ, multisq; publicis monu-
 mentis omni exceptione majoribus liquidò appareat; se verò caput
 & supremum feudi dominum esse. Quicquid igitur secus fecissent
 Ordines, irritum nulliusq; momenti fore, secundum ea, quæ lege
 fidelitatis & jure communi feudorum fanciuntur. *Dom. Baud. de induc.*
Bell. Belg. lib. 1. Quin fuit certà pactione introductum, ut in Gallia
 & Anglia Leidenfes Doctores approbarentur. *Dn. Christ. Besoldus*
Politie lib. 1. c. 12. §. 3. ex Meterano. quâ pactione non fuisset opus,
 si Ordines jure proprio, & sine imminutione ac fraude Majestatis
 Imperii Germanici, Academiam erigere & privilegiis ornare po-
 tuissent. Nam etsi nemo Principum aut Rerumpub. privilegia suis
 civibus concessa ultra ditionem extendere; nec ita alios pares, five
 superiores Principes, vel eorum subditos, cogere potest, ut Gradus
 scholasticos secum eodem æstiment precio ac honore: siquidem jus
 dicenti extra territorium & supra jurisdictionem impunè non pare-
 tur: *l. ult. ff. de juris dict.* tamen communi Christiani orbis consensu
 tacitè jam in eam discessum est sententiam, ut quicumq; in aliqua à
 summo aliquo Principe instituta Academia titulum aliquem scho-
 lasticum legitime acquisivit, is passim pro tali Graduato in cæteris
 regnis ac provinciis Christianis habeatur. Atqui vereor, ne istud
 Belgarum unitorum factum jam sit exemplum illius regulæ, quâ
multa ab initio fieri prohibentur, sed quæ facta tenent:
arg. l. 1. in fin. ff. de liber. exhibend. Papa Romanus falcem in alienam
 messem, ut sæpè aliàs, ita hic quoq; immisit; & multas erexit atque
 confirmavit Academias: quod tamen perinde æstimamus, ac si ab
 ipsa Majestate Imperii, cujus vicem Papa ea in parte gessit, Acade-
 miæ fundatæ & institutæ fuissent. *arg. l. Barbarius ff. de offic. prætor.*
 Et notum est insuper, de Pontificum privilegiis ipsum quoq; Impe-
 ratorem rectè decernere & judicare. *Bald. in d. Auth. Habitan. 13.*
Ern. Cethman. Academ. Resp. 1. n. 8. 9. & Resp. 32. n. 8. Ioach. Stephan. lib.
4. de juris d. Eccl. Et potest imperator creare Doctorem in jure Ca-
 nonico: per notata per Bartol. & alios in l. cunctos populos C. de sum. Tri-
 nit. *Hart. Hartman. Practic. observ. lib. 2. tit. 34. ob. 6. n. 11.* Papaliter au-
 tem, id est, enormiter errant: qui aut in Academiarum numero non
 censent habendas esse eas, quæ Pontificis confirmatione munitæ non
 sint;

8
 fiat; uti dubitabant Cadomi Professores, quibuscum res erat Do-
 minico Baudio, *An qui Leide Gradum accepissent, legiti-
 time promoti viderentur?* Dom. Baudius Cent. 1. Epist. 11. aut
 Doctores in Academiis à summo tantum Principe confirmatis pro-
 motos deterioris conditionis esse opinantur. *vid. Joach. Cluten. Syl-
 log. rer. quotidian. th. 21. lit. e.*

(F) *Professorem.* Quorum munus ut est dignissimum: *Coth-
 man. Acad. Resp. 28. n. 21. & 23.* (Imperator enim Constantius Chlo-
 rus cum Eumenium Magistrum memoriam, quod munus in Aula erat
 amplissimum, constituisset Oratoriam Professore in augusto Cliven-
 sium oppido. *Nec putes, ait, hoc munere antè partis ali-
 quid tuis honoribus derogari, cum honesta professio po-
 tius ornet, quam destruet dignitatem.* Sigon. de Occident imp.
 lib. 1.) ita quoque multa & magna requirit; quæ paucis expres-
 sit Imp. Julianus: *Magistros Studiorum, ait, doctoresque excellere
 oportet Moribus primum, deinde Facundia. Sed quia
 singulis civitatibus adesse ipse non possum; jubeo, quis-
 quis docere vult, non repente nec temere profiliat ad hoc
 munus, sed judicio ordinis Probatus decretum curia-
 lium mereatur, optimorum conspirante consensu.* l. 7. C. de
Professorib. & Medic. Ergo efflagitat in professore Imperator:

I. *Mores Bonos:* hoc est, ut loquuntur Impp. Theodos. &
 Valent. in l. unic. C. de Professorib. qui in urbe C. P. lib. 12. ut Professor
laudabilem in se probis moribus vitam esse monstret:
 sicque eminenti scientiam conscientiam, eximia doctrina virtutem ha-
 beat superiorem. Sicut enim regulam, ad quam cetera diriguntur,
 maxime rectam esse oportet: ita & Professore; quem lex bonæ
 conscientiam & juventutis sibi concreditæ salus jubent esse pium, pru-
 dentem, sobrium, humanum, & cum primis affabilem atque officio-

sum

sum. Cum primis *affabilem* dico : quia sic Studiosis gratificatur in primis. Ut enim magnes non ipse solum trahit ferrum, sed & ferrum ipsum jam magneti affricum trahit aliud ferrum : ita quoque saluberrimo affabilitatis contagio vis virtutis & doctrinae ab alio in alium transit. *Scipio Gentilis*, Antecessor Altorfinus, excellens Jctus, etiam senior admodum delectabatur consuetudine Studioforum juvenum, cum quibus & in campos, animi causâ, exspatiabatur, & ad se domum invitabat, moremque aliarum Academicarum animitus detestabatur, quo Professores, quidam, quorum, si Diis placet,

————— *infantia cælum*

Hausit Aventini, baccis nutrita Sabinis,

auctoritatem suam imminui convelli que censent, si verbum Studioso faciant, aut alloquio dignum judicent, si non per interpretem omnia agant, aut etiam per codicillos. Apage istud supercilium : non ita viri magni : qui indicium doctrinae suae ubique humanitatem, ubique facilitatem praefereunt, ostendunt, exercent. *Ita elegantissime juxta & verissime scribit eruditissimus vir, Dn. Mich. Piccartus &c. in Laudat.*

Funeb. Scip. Gent. Cum primis *Officiosum* dico : quia Doctor, qui, officio suo neglecto, nihil prodest auditoribus, potest reprobari : utpote, si continuet practicam, nec studeat utilitati Scholarium : cum unum officium vix dignè valeat aliquis adimplere. *c. 1. de consuetud. in 6. Petr. Rebuff. Scholar. privil. 50.* Quare Leo X. Pontif. Max. prudenter constituit, ut nullus Doctorum conductorum ad legendum ad vocationis munus, aut aliud curiae officium in urbe exerceret : ne scilicet à lectionibus distraheretur : permittenda tamen domi post lectiones consultandi potestate. *Petr. Gregor. de Rep. lib. 18. c. 9. n. 14.* Sic Ulpianus dixit, solere Studiosis juris interdici, ne se negotiis fori accommodent. *l. 9. §. 4 ff. de pœn.* Legistarum practicorum, ait. *Cuppenarius ad d. Auth. Habita.* finis est avaritia : & talibus totus mundus omnino non est obulus. *arg. c. quid dicam. 14. q. 4.* Summâ : Professores, ut & boni Consiliarii, tales esse debent, *qui post aurum non eant, sed post Christum ; qui questum Doctoratum non existiment, nec requirant datum, sed fructum ; qui re-*

gibus Johannem se exhibeant, *Ægyptiis* Moſen, fornicantibus *Phineem*, *Heliam* idololatriſ, *Heliseum* avaris, mentientibus *Petrum*, *Paulum* blaſphemantibus, *Chriſtum* negotiantibus; qui *Scholares* non ſpernant, ſed doceant; divites non palpent, ſed terreant; pauperes non gravent, ſed foveant; qui cum turba intrent, non cum ira exeant; qui eccleſias non ſpolient, ſed emendent; qui maſcupia non exinaniant, ſed corda reficiant, & *Scholarium* crimina corrigant; fama provideant ſua, nec invideant aliena. hac Bero. lib. 4. de conſider. refert Luc. de Penna in rubr. C. de Legatio. Petr. Rebuff. ad Auth. Habita. Cæterum uti nullum magnum ingenium ſine mixtura dementiæ fuit: ſeneca de Tranquill. animi. c. 15. ita fit, ut & in magnis Profeſſoribus ſubinde quidam mores improbuli & nævi emineant, tolerandi potiùs, quàm cum iſſis Profeſſoribus pellendi. Quis enim alicujus *Nicodemi Friſchlini* ſcommata & liberiores in alios miſſas voces, cum tot immortalibus ejus ſcriptis collatas, non interpretetur benignius? Quis non malit audire *Tubingæ* vocem Profeſſoriam orantis in cathedra, quàm *Uraci* extremos gemitus & clamores præcipitantis in petra? Et quis non immemor ſuæ fragilitatis, ſuæ ambitionis, ſui faſtus, ſuæ avaritiæ, ſuæ ignorantia, non ferat lubens in viro docto jaſtatiunculam, impatientiam, & reliqua vitia adgnata igneis ingeniis, præſertim generi poëtarum; quos ideò *Baudius* Cent. Epist. 9. jocatur eſſe ſub tutela *Pbœhi*, qui *Medicina* præ eſt, quòd illis non ſit ſana mens, & quòd curatoris egere videantur? Verùm ferenda ſunt vitia, non tamen magna, non portenta, quæ vel partes ſinceriores ſecum trahant, vel toti corpori turpem notam inurant. Ita Academia Roſtochienſis IX. Decemb. An. Chr. 1568. Profeſſorem Artium, *Henningum Oldendorpium*, prædica-

dicatorum, ob nefandam masculam Venerem à societate sua relegavit & exclusit. *Cothman. Acad. Resp. 1. num. 274. II. Facundiam*: hoc est: ut ut Professor docendi peritiam, facundiam dicendi, interpretandi subtilitatem, copiamque differendi se habere patefaciat: quemadmodum id explicant *Impp. Theodo. & Valent. in l. unic. C. de Professorib. qui in urbe CP. &c.* Et quidem Docendi peritia res est longè difficilima. Nam quò quisque est solertior & ingeniosior, hòc docet laboriosius. *Cic. pro Ros. Com.* Conjunget autem Professor cum ista docendi facultate etiam voluntatem: & invidià ad Orcum damnatà, quæ scit, in discipulum transfundere cupiet omnia. *Non me ulla res, ait Seneca Epist. 6. delectabit, licet eximia sit & salutaris, quam mihi inisciurus sim. Si cum hac exceptione detur sapientia, ut illam inclusam teneam, ne cenunciem, rejiciam. Nul-*lius boni sine suo cjuundac possessio est. Itaque nequaquam liberaliter eruditos illos esse putamus, qui nescio! quæ scientiarum arcana vanis imaginationibus concipiunt & parturiunt, quæ tamen aliis aut nunquam, aut avarissimè communicant: ut propterea etià *Didactica Raticiana* silentii religione tanto studio jam tot annis involuta haud immeritò malè audiat; scilicet quæ hætenus fere splendidus titulus tantùm fuit, prætereaque nihil. At verò non tam prodit docendi imperitiam Professor, qui pauciora pro re dicit, quàm qui nimius est, aut etiam α'λλότρια docet.

———— Brevis esse laboro

Obscurus fio:

inquit Horatius de Art. Poët, *Et Officio Doctoratus veniunt privandi illi, qui sunt nimis verbosi: quia non convenit hoc tantæ dignitati*: est glossa notabilis, in l. ex ea. ff. de posthum. *Cappener. ad Auth. Habita.* Nec vulgare dedit nimietatis Specimen

Thomas Haselbachius, Theologiæ Professor in Academia Archiducali Viennensi : qui *viginti & duos annos* in explicatione primi capitis Prophetæ Efaïæ insumpsit, nec tamen ad finem perduxit. *Aen. Silvius Epist. 165. Cuspinian. in Frid. III.* Hancque supervacaneorum curam, præsertim Jctorum populo familiarem, graviter infectatur Hubertus Giphanius Ictus : atque isti malo immania illa & ponderosa volumina & farragines quotidie succrescentes adscribit : & amplius affirmat, in hisce familiam hodie ducere *Lud. Schraderum & Henric. Rosenthal* ; quorum hic ingentem Commentarium de feudis divulgavit, eumque tamen *Synopsin* non veritus sit appellare ; ille non minorem ediderit ; at, si utrique cum alienis detrahantur Allegationes, Summaria & indices, justos propè Commentarios reddi posse. *Hub. Giphani. in præfat. ad Partition. Feud. Rittershusii* Ita & magnus Zasius, *lib. 2. singul. Respons. c. 1. n. 25.* hanc miseram novitiorum legulejorum ostentationem increpat, quâ illi posthabitâ rei necessitate & utilitate in portentosis stultarum Allegationum struibus operosè concinnandis luxuriant, & ad quodvis verbum totas Doctorum centurias ferruminant : quasi pulchrum sit, si intus & in tergo plena sint omnia Bartolorum, Baldorum, Imolarum, Iasonum, Alexandrorum, Salicetorum, aliorumq; id genus Doctorum ; quibus nonnunquam ineptissimo placendi studio etiam dupondii Thesium consarcinatores immisceri solent, qui tamen præter numerum nihil prorsus autoritatis & momenti conferre possint. *adde Anton. Vaccam in Epist. ad Alex. Farnesium. & Fr. Duarenum comment. de ratione docendi discendiq; juris, & Muretum in Orat. 17. de Doctoris officio & modo jurisprud. docendi.* Prudenter & ad hanc rem appositè Conradus Summerhartius, in *lib. de contractib.* *Ut quid enim etiam, inquit, apud Jurium Professores tanta tamque inundans super una re, etiam aliquando vulgatissima sit jurium allegatio ? quorum etiam pleraque cum à casu ipso distantissima sint, eundem minimè attingunt, atque adeò eum à longinquo respiciunt :*

unt: ut plus utilitatis de papiro atque ingenio absumant, quàm utilitatis ad eundem casum decidendum adferant. Utilius quidem longè foret, quàm tam longinquum & fere inanem habent respectum rescindere, & unum vel duo solida atque stringentia adducere jura, & superfluis concordantiis omisissis diutiùs radici decisionis immorari. Viveret hodie optimus Summerhartius, & quàm fuit a mi libertate, minimè adulationi obnoxius, multò acrius stringeret calamum in istam eruditissimam docendi imperitiam; quàm bene multi Germaniæ Doctores fere cives & domestici tantùm sunt in Roma illa antiqua; in patria verò & domi planè sunt hospites ac peregrini. In Academiis equidem magno Reip. damno malum illud jam pridem obrepfit: in quibus adolescentes nihil fere ex iis, quæ in usu habemus, aut audiunt, aut vident: sed Latinos & Dediticios libertos, Fufias & Caninias ac Sentias leges, adoptiones & emancipationes, occupationes (ut ita dicam) idearum Platoniarum, cognationes, servorum & statu liberos; in summa, mellitos antiquitatis globulos, & omnia dicta factaque quasi papavere & sesamo sparsa. Qui inter hæc nutriuntur, nunquam illi verè sapere discent. Quin videmus aliquando in media Germania tam fatuos, quibus Hispanorum ac Italorum Consilia, Decisiones, Interpretationes multò potiores esse soleant nostratibus Quasi verò in Hispania curetur scilicet, quid sententiarum Spiræ, Pragæ, aut Rotwilæ feratur. Quasi verò etiam Gailius, Mynsingerus, Denaisius, & ejusdem monetæ pauci alii domestici J.Cri, non debeant nobis esse sexcentis Hispanis ac Italis multò potiores. Quod sic à me dictum velim, ut intelligatur non κατὰ πάντος, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὁδὸν, ut ait Aristoteles. Goldastus in præfat. ad Rationale Tom. 1. Constit. Imperial. *Eacundia dicendi* autem quanti facienda, quanti æstimanda erit in Professore? Uti vappa boni vini laudes non meretur, licet offeratur poculo aureo aut porcellanâ; sed vinum nobile Rhenense aut Neccaricum, si purissimo Chrystallino exhibeatur, hoc ipso est gratius, multum tamen gratiæ deperditurum, si ex lagena impura,

araneis & muscarum asperginibus inquinata, hauriendum sit: ita quoque Professor tunc demum dicendi facundiani demonstrabit, si res cathedrâ suâ dignas tractet, easque sermonis & styli puritate commendet; peccaturus, si vel quisquiliis & rerum ineptias Veneribus verborum seriò infucare, res res altas magnasque barbarismis deturpare velit. Curam verborum, rerum sollicitudinem adhibebit.

Quintilian. Instit. Orator. lib. 8. Quis *Jacobo Menochio* titulum laboriosissimi & experientissimi Jcti non tribuat volens? & tamen quia is alicubi scribit de *Petro Bellino* *vir omnium laudum cumulatisimus*, de *Cujacio*, *vir omnium laudum dignissimus*, de *Cannano* *doctè ac omnium meliùs doctiss. Franc. Connanus*, inde is ab *Huberto Giphanio* in illam scriptorum relegatur classem, quâ multi deplorandâ hujus seculi ratione, qui ne Latinè quidem rectè norunt, magnos tamen & ponderosos de jure commentarios edere audent. *Giphan. d. loco Philippus Decius*, qui docendo & scribendo præstantissimis suæ ætatis Jctis palmam fecit ambiguam, unicâ sepulchri sui inscriptione ineptâ risus, morsus, & censuras provocavit nobilium ingeniorum, *Joanne Latomo* istos versiculos accinente:

*Cum mors ad Decii novum sepulchrum
Legisse titulos parùm Latinos:
Certè, inquit, timui hætenus lucernam,
Juris tollere: quòd minùs venustè
Fecisse arguerer, parumque doctè.
Sed cum sic loquitur magister ipse,
Committam quoque & ipsa barbarismum.*

Paul. Jovius in elog. viror. doctior. Tanti scilicet est. Professore nunquam committere barbarismum. Sed quantum conducat publicè privatimque facundia dicendi ipsius Professoris; id hodie certamina *Concurrentium*, uti vocant, Professore in Italiæ Academiis ostendunt; quibus etiam plerumque Studioforum frequentia, Professorum stipendia, Academiarumque celebritas, ibi magna ex parte constant. Ita *Philippus Decius* ille paratissimâ dicendi suavitate,
dum

dum Pisis jus civile interpretaretur, sic Studioforum animos devinxit sibi, ut autoritate ante alios Doctores cresceret, cum ingenti collegarum indignantium invidia: quâ factum, ut Bartholomæus Socinus *concurrentem* amplius habere Decium recusaret, atque vel se vel Decium dimitterent à Pisanis posceret. Pisani qui utrumque retinere cupiebant, hanc inierunt fanciendæ concordie rationem, ut Socino priorem juris civilis relinquerent; atque Decio Pontificii juris Professionem demandarent. Hâc mutatione cum Decius *concurrentem* nactus esset Felinum, juris Pontificii peritissimum, & ipsum Decium eo nomine, licet aliâs juris civilis peritiâ multò præstantiorem, longè superantem; mox ortâ inter utrumque Canonistam simultate, acriter in dies certatum pro retinenda autoritate & frequentia auditorum; eo tamen eventu; ut Decius, qui Felinum eloquentiâ, ingenii acumine, & humanitate antecederet, publicâ voce superior habitus fuerit; atque Felinus posteriorem se censeri ægrè ferens, Romam se contulerit, ubi de acrimonia Decii conquestus tantum effecit, ut Decius docendi munere se abdicare cogeretur. *Valent. Forster. Hist. Jur. Civil. Rom. lib. 3. c. 39.* *Interpretandi subtilitas* est in Professore instar gemmæ, quæ

————— *felicibus undis*
Nascitur, Eoi quâ maris unda rubet.

Illius contemptores Accursius dicit esse stultos: *ad l. Lucius Tutius. §. fin. verb. diligentiam. ff. de leg. 2.* Et quid erit discriminis inter doctum & indoctum, inter Theologum, Iurum, Medicum, Philosophum, & alterius farinae homines, si subtilitates è scientiarum finibus exterminemus? Subtilitas igitur, sed nervosa, fructuosa ac sobria magnum est Dei donum: quod nemo nisi grossus & barbarus neget: *ait Cotbman. Academ. Resp. 1. n. 456.* Quanquam *nimis subtilibus decidunt femoralia.* *ait Ioan. Nevizan. Sylv. Nuptial. lib. 5. n. 67.* atque ut illi plerunque volant per aëra: sic rudes & ignari cadunt in profundum maris: *ait Paul. Picus à Monte Pico ad l. 3. C. de Edendo n. 1.* Et profectò subtilitatem illam, quam comitatur futilitas occupata in vanissimis nugis, novitatibus perniciosis, & argutis calumniis, quibus tamen mirè sibi hodie placent quidam nasutuli, otiosi, & lu-

& lucifugæ censores, cordat9 Professor dedignatur. *Petrus Ramus* cum stimulis ingenii nimio opere luxuriantis imparveterum scriptorum nemini, non Aristoteli, non Quintiliano, non Ciceroni parceret; Euclidi, Galeno, reliquisque primæ notæ auctoribus fere omnibus comminaretur; nihil eos omnes vidisse in artibus, omnia conturbasse & confudisse vociferaretur, & quandam Dictatoriam potestatem sibi sumeret in literas: tandem illud capitale collegit odium, quod postea vitam quoq; ipsius in Ianiena Parisiensi crudelissimè hausit; idq; etiam num cineribus ej9 superstes in scholis inter literatos gliscit. *Thuan. Hist. lib. 52. & P. Gallandis in Orat. pro schola Parisiensi.* Ita *Thorntonus*, Juris in Collegio Lincolnensi Londini Prælector, cum Mariæ Scotorum reginæ jus successionis in regnū Angliæ importunè subtilis in disceptationem vocasset, conquerente Scotā jussu Elisabethæ Angliæ reginæ in carcerem conjectus est. *Guil. Camden. in Annalib. rer. Anglicar.* Ita & tribuerunt Pythagoricis scholis antiqui rerum publ. eversiones, quæ ab illorum persuasionibus & comminationibus ortæ sunt: unde & eorum cætus concrematus fuit. *Polyb. lib. 2. Pet. Gregor. de Repub. lib. 18. c. 2. n. 1.* *Differendi copia* demum complecti videtur omnia. Equidem habitus non facit Scholarem: *Barthol. Bolognin. in Auth. Habita. n. 296.* minimè vero Professore disertum. Et notum est disertum in Valentianos Doctores: *Dottor di Valentia, longa robba & corta scientia. Jan. Gruter. in Proverb. Ital.* Verùm ad parandam differendi copiam omnis scientiarum orbis evolvendus, & quicquid necessarium, utile, & elegans ibi reperitur, memoriæ promptuario in omnes usus inferendum est. Hisce opibus instructus Ictus *Jason Mai- nus*, cum optimis literis usque ad poëticum decus dicta scriptaque lepidissimè condiret, atque eximiâ tum gravitate tum facundiâ summi oratoris laude frueretur, canoram vocem, valida latera, gestumque oris excellentem ad suggestum afferens, explicati & perillustri solidique Doctoris nomen in Academia Ticinensi tuebatur: quem etiam aurata in toga profitentem Ludovicus XII. Gallorum rex, cum subactâ Genuâ de Liguribus triumphasset, quinque Cardi-

Cardinalibus & centum proceribus subsellia implentibus, honoris causâ audivit. Erferunt, Regem cum ad Collegium perventum esset, Iasoni sinistrum adequitasse, cum his verbis; *Nunc Iason incipit regnum tuum.* Mich. Piccart. *Observat. Historicopolis. Dec. 7. c.*

1. Definiebat eâ lectione Iason, Equestrem dignitatem ob spectatum in acie facinus de manu regis traditam accendendæ virtutis ergò ad posteros manare. *P. Iovius in Elog. doctor. viror.* Sic & illa viva Themidis atque Musarum bibliotheca, *Jacobus Cujacius*, tantâ auditorii gratiâ Græcam Latinamque sapientiam tradebat: ut quôcunque ierit, secum traxerit frequentiam Studioforum. Venerunt è Germania, aliisque longinquis provinciis in Galliam complures omnibus virtutibus politi; tantum ut Cujacium, velut alterum Livium, viderent, & cum eo colloquerentur. Præterfluens ejus oratio è cathedra nihil dictabat unquam: ut ipse testatur *Observat. lib. 18. c. 38.* quod ut præstaret cum gloria, continuas sex, vel septem, aut octo horas singulis lectionibus meditandis digerendisque semper impendebat antè, quàm auditorii suggestum conscenderet. *Papir. Massonius in vita Iac. Cujacii.* Et quærentibus, cur tanto studio, octo, frequenter novem horis, elimaret prælectionem unam, quam tamen sciret auditorum suorum Musæis & chartis concludi, nec in publicum exire, rationem hanc reddebat: *parem se censere culpam ejus, qui unum juris auditorem deciperet: & illius, qui totam Remp. proderet.* sæpe enim contingere; ut, qui falsâ in scholis opinione imbueretur, idem ipse Reipub. gubernacula susciperet. *Alexand. Scot. in Epist. ad lect. Oper. Cujac.* Videtur Cujacio in mente fuisse vetus verbum istud: *Qui negligit scholarem, non minus peccat, quàm qui virginem vitiat.* *Jac. Heers brand in der Predig von der Academi zu Tübingen Jubeljahr.* Quis auditorum tali Antecessori non faveat? Quis cum scholaribus Tolosanis tali Antecessori è cathedra descendenti non acclamet *Vivat, Vivat?* *Petr. Rebuss. comment. ad Auth. Habita.* Nobilis ille *Erasmus* olim pronunciaverat, proclivius esse, vel

in triplici Facultate Doctoris nomen, quàm semel boni Grammatici titulum promeruisse : Et doctissimus *Taubmannus* existimabat ; facilius esse in triplici Facultate Doctorem hodie fieri, quàm orationem Romanam aut Ciceronianam elaborare : *Dissertat. de Lat. lingua.* Ego verò cenſeo ; consummatum & omnibus numeris absolutum Antecessorem non esse, qui cum boni Grammatici & boni Historici titulis simul præclaras aliarum quoque scientiarum dotes non conjunxerit. Adeoque Trajani Boccalini *cent. 1. ragguagl. 31.* istud *ἄξιωμα* calculo meo firmo : *I meri Legisti sono puri Asini.*

III. Ordinis Approbationem : hoc est : ut Professuræ candidatus nec vi, nec dolo gratiæve, invitâ Academiâ, ad munus Professorium graſſetur ; sed potiùs virtutis & doctrinæ viribus connexus legitimè suffragantium decretum mereatur & expectet. Ita ad docendum nemo admittendus sine præcedente examine & Collegii approbatione : *Bartol. Arena, & Platea ad l. magistros. 7. C. de Professorib. & Medic.* imò gerens & ostentans se pro doctore, cum tamen talis non fuerit ; item qui examini se non subjecit, & approbationem collegii neutiquam impetravit, immunitates doctoribus peculiare sibi non vendicat. *l. reddatur unusquisque 8. C. eod. & ibi Sebast. Nevius in Systemate.* Et publicè utile est, nominationes Professorum collegiis & collegiorum Professoribus non eripi. Nam præterquam quòd Professores omnium optimè perspectum habent, quinam maximè ad tale officium sint idonei, quòd etiam inter tot literatos collegas plerunque sunt viri cordati & boni publici amantes plures, qui ipsimet corruptionibus & pravis adfectibus impervii alios quoque serviliter aut imperitè obnoxios autoritate suâ sistunt ; non minùs anxii, ne, si nominationem Princeps, vel quicumque jus confirmandi habet, assensu suo corroborare abnuat, id collegii quasi perperam judicantis lædat existimationem universi : hoc profectò est bene ponderandum : quod Nominatione cum Confirmatione confusâ, & utrâque uni attributâ, futurum est, ut homines indocti & planè inepti cathedras collegiorum malo publico invadant sæpius ; & nunc nimis indulgens pater bardum filium, nunc alius suum cognatum & consanguinem vel affinem asinum, mox alii aliis charitatibus aut artibus decepti alia mancipia intrudant : ut interim de filiabus nihil dicamus, quas istis occasionibus elocare promptum est. Sanè viris de Rep. bene meritis gratificari, eorumque liberos, si digni sunt, honore ac præmio adficere non

nōn iniustum est; dummodo omnia ritè & rectè fiant, & personæ eligendæ à Collegio nominentur, & ab illis, ad quos ea res spectat, legitimè confirmantur. *Cothman. Acad. Resp. 42. n. 58. usque ad fin.* Dicam audacter, ait Petr. Gregorius, de *Repub. lib. 18. c. 8. n. 2.* quod experientiâ didici in regendis tribus *Academiis* juxta vices mihi commissas: Nullum virus irrepere in *Academias* posse, vel aliud, quo facilius decus ac splendor & doctrina earum intercitat, quàm dum arbitrio Principum aut Senatus, aut aliorum magnatum intruduntur Professores sine libero iudicio eorum, qui in illis profitentur &c. Atenim subinde fit, ut & factiones in ipsis Collegiis rerum potiantur, & multoties strenuis adulatoribus (nam vitio seculi etiam in *Academiis* aliquando illud Senecæ audire est: *Qui parçè adulatur, pro maligno est.* *Natural. Quest.* imo sunt, qui cum Terentiano Gnathone verò ita dicere possint:

*Est genus hominum, qui esse primos se omnium rerum volunt,
Nec sunt: hos confector: hisce ego non paro me, ut rideant,
Sed eis ultrò arrideo, & eorum ingenia admiror simul:*

*Quicquid dicunt, laudo: id rursum si negant, laudo id quoque:
Negat quis, nego: ait, ajo: postremò imperavi egomet mihi,
Omnia assentari. is questus nunc est multo uberrimus.*

Terent. Eunuoh. act. 2. sc. 2.) & aliis animis degeneribus personæ Professorum imponantur cum ludibrio etiam & turpi nota ordinis: frustratis interea & neglectis melioribus ingeniis, viris eruditissimis, qui ad exemplum Atheniensium novo Ostracismo propter exuperantiam nimiae virtutis & doctrinae damnantur. *Iacobus Cujacius* ita in petitione cathedrae repulsam tulit *Tolosæ*; cum ipsi *Stephanus Forcatulus*, *Achilli Troilus*, *Apollini Marsya*, stultè præferretur: quæ summo Jcto ingratae patriæ relinquendæ præcipua causa fuit. *Papir. Massonius in vita Iac. Cujac.* Et quoties incusat æstus istos ac turbines suffragiorum eruditissimus *Baudius*, cum vappæ & quisquiliæ hominum ad dignitates & opes proveherentur invidendas, ipso ja-

cente, nec ordinarii Professoris titulum & locum impetrante ?
Sum collega nimirum, ait ille, *Cen. 2. Epist. 48. & Epist. 59. sed*
sine suffragio, senator sine consilio, Professor absque publi-
ca auctoritate: quasi quis Neptunum dicat sine tridenti,
Phœbum sine laurea, Mercurium sine caduceo. Et quan-
 quam (verbis ejusdem Baudii *Cen. 2. Ep. 3.*)

Non curat altâ mente præditus Cato

Quâ sede sedeat, quam thori partem premet.

Nihil colosso demit aut addit basis,

Nihil coturnus adjuvat nani statum:

Prætura mæret orba, cum struma sedent

Seda in curuli: Consularis dignitas

Patitur repulsam, cum repellitur Cato:

tamen spectat ad quoscunq; procures, qui in Academiis & Collegiis
 jus visitationis, supremam curatelam & potestatem obtinent, illa suf-
 fragiorum flagitia corrigere & severis exemplis punire, atque provi-
 dere, ne paucorum improbitas aliorumq; stupor & ignorantia Reip.
 literariæ gloriam oblitteret, aut sufflaminet incrementum. Sic & sine
 studiorum pernicie vix accidit, ut confusæ Studioforum turbæ Pro-
 fessorum electio concedatur: quod tamen quibusdam in Academiis
 fieri solet. Olim in academia Salmanticensi ad primariam Gram-
 maticæ cathedram, ut vocant, anhelabant *Antonius Nebrissensis*,
 cui Hispania debet, quicquid habet bonarum literarum; & Ferrera se-
 nex; & tertius Castellus, eruditionis laude nullo modo Ferreræ com-
 parandus, nedum Nebrissensi. Sed Helena, quam tres ambibant, in-
 doctissimo Castello cesit; qui utrumque competitorem longo suf-
 fragiorum intervallo superavit; sive is muneribus, sive pollicitatio-
 nibus, sive aliis artibus puerorum animos, quorum suffragiis statuitur,
 deceperit. *Alvar. Gomecius de reb. gest. Fr. Ximenii lib. 4.* Et satis hîc
 de Professorum munere. *At quis inter Professores est ordo?*

Academia sive Universitas plerumque quatuor (nam juris Canonici
 & juris Civilis Antecessores classibus diversis hîc non dirimo; & alias

Legista senza C. vale pocho: Canonista senza L. vale
niente. 10. Neviz. Sylv. Nuptial. lib. 5. n. 69.) Facultatem sive Colle-
 gium

giorum Professores numerat : nempe studii *Theologici, Iuridici, Medici, & Philosophici* : singulis Collegiis statis temporibus Decanum Præsidentemve ex suis Professoribus eligentibus, qui negotia Collegii moderetur. *Primas autem meritò & jure optimo maximo possident Theologi* : quia scientiâ Theologicâ, quam illi tractant, nihil est sublimius, nihil sanctius, nihil salutarius : & cui rectissime omnes aliæ scientiæ & artes fasces suos humiliter submitunt. Atque hanc loci honoratioris prærogativam etiam Professoribus Theologiæ extraordinariis, imò & Doctoribus non Professoribus, dandam & conservandam esse omninò censemus : quia hoc debemus incomparabili divinarum literarum præstantiæ & sanctitati : nec videmus, quomodo sine arrogantiae & ambitionis supercilio Doctorem Theologum alterius Facultatis Professor quicumque (nisi fortè tali amplior alia dignitatis ad Professoriam accessio tribuat primatum) ferre possit pedissequum, aut latus claudentem. *Vide Barth. Chassan in Catalogo Glor. mundi part. 10. consid. 10. & seqq. A Theologis secundi & proximi sunt Jurisconsulti*, conspiciante mortalium ferè omnium sincerè judicantium consensu. Et adjunt quidam ; *Doctoris* nomen propriè Jurisconsultis competere, sed reliquarum disciplinarum & artium Professores *Magistros* vocari. *Iac. Middendorp. d. Academ. lib. 1. capit. 13.* Et Petrus Anchoranus tradit, decem hisce nominibus (*Antecessor, Magister, Doctor, Professor, Dominus, Præceptor, Sacerdos Justitiæ, Iurisperitus, Pater juris, Celsior*) Jurisconsultos appellari. *ad Clement. cum sit nimis. de Magistris.* Atque hanc ICtorum eminentiam Imperator Fridericus in *Auth. Habita* bellè stabilit hisce verbis : *maximè divinarum atque sacrarum legum Professoribus hoc nostræ pietatis beneficium indulgemus &c.* Dignum namque existimamus, ut, quorum scientiâ totus illuminatur mundus, & ad obediendum Deo & nobis e-

ius ministris vita subjectorum informatur, quâdam speciali dilectione eos ab omni iniuria defendamus. Igitur flocci faciundum, quod ab aliis in Jurisprudentiam iniquius ac severius scriptum, dictum, factum. *Aeneas Silvius* quidem assererat; talem esse *Iuris disciplinam*, cuius asini possint esse preceptores: *Epist. iii. Franciscus Ximenius* affirmabat; quicquid illis disciplina pectore conceptisset, se, si fieri posset, libenter evomiturum. *Alv. Gomez. de reb. gest. Fr. Ximenii lib. 1.* Circumfertur & Reformatio Imp. *Friderici III.* An. Chr. 1441. Moguntiae in Comitibus proposita: in qua legere est *Artic. 5.* Alle Doctores der Rechten/ sie seynd Geistlich oder Weltlich/ im H. R. Reich Teutscher Nation/ sollen nach lauter fürgenommenen Reformation an keinem Gericht bey keinem Rechten/ auch in keines Fürsten oder andern Râthen mehr gestitten/ sondern gang abgethan werden. Sie sollen auch fürbâßhin vor Gericht oder Recht nicht weiter reden/ schreiben/ oder Rath geben. Idem repetitur in *Declaratione d. Reformat. ad Articulum 5.* ubi insuper ista verba: Keine Doctores sollen sitzen/ helfen Recht sprechen/ schöpfen noch beschliessen: wann ihnen das härter dann den Löwen verschlossen ist/ und kan ihr keiner ein Schlüssel darzu finden/ biß beyde Theil arm worden oder gar verdorben sind. Item: Die Doctores seyn Stiefväter und nicht die Rechten Erben des Rechtens. Dann sie nemen ihm den Grundt der Wahrheit/ und bringen durch ihren unordentlichen Geis das Recht zu einem solchen Unglauben/ daß kein fromm Mann sein Vertrauen darein mehr setzen mag. Das hat euer verkehrte Lehre inner funffig Jahren zuwegen bracht. Wo ist es vor erhört worden? *ic. Meleh. Goldast. in Reichsſatzung &c. p. 167. p. 171. & seq.* Nec illud paucis placet, quod *Ferdinandus Hispan. Rex* *ICtis* locum in *America* esse noluit. *Francisc. Lopez. Hist. general. Ind. lib. 3. c. 16. Botero part. 4. lib. 2. dell. Relat. univers.* Verum hæc & talia sexcenta, quæ inveniunt atque objiciunt malevoli, produnt potius adfectus furentis tyrannidem; quàm dedecus Jurisprudentiæ, aut culpam aliquam germanorum *ICtorum*. Miserum est judicium, quod ex abusu rei, quem nemo non damnat, in ipsam divam *Themis* & ejus sacerdotes, quibus nulla bene constituta Respub. caruit unquam, aut carere potest, sic injuste debacchatur. Sed uti *Aeneas Silvius*, & omnibus qui *comma* ejus defendunt, libenter concedimus asinos *Juris Doctores*,

dores, qui ita habebunt & asinos auditores: (ne soli Ammonio Alexandrino, D. Origenis & Porphyrii Præceptorum imputari possit, qui asinum, sapientiæ auditorem, illis condiscipulum habuisse legitur. *Henr. Cornel. Agrippa de encomio Asini.*) & Ximenio aliisque *κατατομάρχης* legum vomitum facile indulgemus: ita quoque scimus Imperatorem Fridericum nec Ictis, Oratoribus, & Poëtis satis æquum, *Cuspinian. in Frid. 3.* nec quoque ejus Reformationem in Imperio Romano receptam aut acceptam fuisse: & hoc etiam non ignoramus; licet Ferdinandus Hispaniarum Rex Pedrariæ in Americam abeunti nullum Ictum comitem permittere voluerit: tamen sequentia tempora docuerunt, nec Americam sine Ictis salvam & florentem esse posse. Etenim turbantibus in Peruvia Pizzaris, qui velut sub alio sole degentes inexpugnabiles esse credebantur, missos eò à Carolo V. Cæsare fuit *Petrus*

Gasca Ictus; qui, quod alii superbis Proregum titulis freti vi armatâ efficere nequiverant, astu vulpino præstitit; universis paulatim in suas partes pertractis, perduellibus extremo supplicio adfectis, & provinciis post tam vastum oceanum positis consilio suo & prudentiâ pacatis. Unde admirabili temperantiæ exemplo, eadem veste amictus, quam illuc detulerat, & quidem detrita, & pileo etiam eodem in Hispaniam rediit. *Alvar. Gomecius de reb. gest. Fr. Ximenii l. 3. Fr. Lopez. lib. 5. Hist. general. Indiar. c. 68. & seqq. Thuan. Hist. lib. 1.*

Post Ictos incedunt Medici. Sunt tamen, qui opinantur, Medicis non deesse rationes, propter quas ipsi ante Ictos incedere debeant. *Roderic. à Castro Medici Politici lib. 1. c. 12.* Atque cum Vallesius Medicus *Sac. Philosoph. c. 74.* Juris artem suæ præferat, quâ illa versatur in rectionibus Reipublicæ; postfert tamen illam suæ, qua versatur Medica in hominum vitis tuendis & conservandis, & Juris infacultatibus. At falsus est Vallesius: cum & Juris ars versetur in defendendis hominum vitis, & adhuc in fama & existimatione retinenda, sine qua nulla vita est hominum, & quam vitæ præponere homines solent. Ergo

Certent & cygnis ulula,

si Medicinæ Doctor certat Doctori Juris, & judicia adversum se non audit Orbis totius. *Alb. Gentilis in Laudib. Acad. Oxoniensis.* Et hæc res adeo est clara, ut histriones dare sciant hoc judicium: ait *Joan. Nevizan. in silva Nupt. lib. 5. n. 87. adde & Jac. Benium de privil. Ictior. priv. 55. Joan. Gerhardum Cent. Quest. Polit. decad. 9. n. 6. Osuv. Hilliger. in Donel.*

Donel. enucl. lib. 3. c. 9. lit. N. Quid? quod Medici plerunque non nisi ætate confectâ & longâ experientiâ magistrâ optimi & perfecti evadunt: quæ etiam experientia non rarò officiosissimis, iisque artificiosissimis, & bene multis homicidiis constare videtur. *Iac. Ben. d. los.* Quâ forsan ratione scripsit Albericus in l. providendum in pr. C. de postuland. *novum Medicum esse pestem in patria:* & Petrus Rebuffus in comment. ad const. reg. tom. 3. in tit. de mat. poss. art. 13. gl. uni. n. 13. inquit *ideò Scotos in Angliam Medicos juvenes mittere, ut ibi se exercent in gravem inimicorum perniciem.* & alius quidam:

*A Medici imperio quod totus abhorreo, causa est;
Cum misto exercet gnaviter ille merum.*

Ultimi sunt Philosophi. Hoc vult naturæ ordo. Ab istis enim veluti inferioris subsellii Doctoribus transitur ad studiâ cæterarum Facultatum altiora. adde *Cothman. Consil. Acad. 39. n. 26.* Nota ex gl. ait *P. Rebuff. in interpr. Auth. Habita.* quod *Magistri Artium & Præceptores in Grammatica sunt de minoribus: ideò obtemperare debent majoribus, videlicet Theologis, Doctoribus Canonum, Legum, & Medicinæ; cum isti sint de majoribus: & minor honorem & reverentiam debet majori: gl. in l. 1. ff. de aq. plu. arcend.* Licet aliqui *Magistri Artium* eò vesania & superbia progressi fuerint, ut adeò magnos Doctores putent se esse, quales sunt Doctores alterius Facultatis: quod non est verum, ut hîc patet. Et aliâs, cum quidam *Artium Magister* prædicaret se ita magnum Doctorem, sicut posset esse alius alterius Facultatis; respondi, verum esse, in stultitia & superbia; & tacuit. Quibus verbis Rebuffus sententiæ illi suæ, *Artistam non congruere tum Legista, Schol. privileg. 12. fidem fecit.* At verò si hodie-

hodieque Philosophi priscum Philosophiæ decus induerent; si inquam, Solonis, Lycurgi, Draconis, Platonis, Aristotelis, Ulpiani, Papiniani, Scævola, Pauli, & cæterorum heroum Doctorum, (quorum vestigia in seculi nostri gloriam hominum memoriâ secuti sunt ambo *Scaligeri* pater & filius, *Joachimus Camerarius*, *Marcus Welserus*, *Iustus Lipsius*, *Isaacus Casaubonus*, & paucâ alia cælo cognata ingenia) consummatam doctrinam & πανσοφίαν novis exemplis referrent, digni forent, qui non ultimi, sed post Theologos Professorum aliorum omnium primi essent: vide & Dn. *Besold. Polit. lib. 1. c. 12. n. 37.* Quo autem loco sint in Academia reliqui Doctores non-Professores, Academici, (nam de extraneis & hospitibus nemo prudens dubitat: quibus qui non exhibet honorem, rusticus est, & humanitatem ac civilitatem ignorat) si unâ cum Professoribus conventui alicui publico eos interesse contingat, hic querere lubet. Vana aliâs est præcedentiæ quæstio *Card. Pap. in Epistolis. Joan. Neviz. d. l.* Et fanè monstrum assimilat typhus scholasticus: cum videre est nonnunquæ tristes & superciliosos alienæ vitæ censores, suæ hostes, publicos pædagogos, qui tanquam verveces sectarii semper omnium volunt esse primi, quorumque

major famæ sitis est, quàm

Virtutis:

in quos si Hercules incidisset, credidisset sibi decimum tertium laborem oblatum fuisse. Sed ad rem. Antecessor, certum, præ est alii Doctori. Videlicet retinet Antecessor propriè nomen Doctoris: privilegia habet præcipuè: habet jurisdictionem: alia habet, quæ alii Doctores non habent. *Alb. Gentilis de laudib. Acad. Oxoniens. adde Ceph. conf. 615. Vasq. præfat. Illust.* Ideoque Doctores Professores quantumvis juniores Doctoribus non-Professoribus etiam senioribus anteferendi sunt. *arg. l. 1. C. de Coss. l. 12. & l. 2. C. ut dignitat. ord. servet. lib. eod. Cotbman. Academ. Resp. 14. n. 73. Barth. Chassan. de Glor. Mundi. p. 10. consid. 26.* Quod tamen cum grano salis accipiendum esse putamus: ut quidem Professor Theologus ante Theologum non-Professorem, Antecessor Jctus ante Jctum non-Antecessorem, Lector Medicus ante Medicum non-Lectorem, & Præceptor Philosophus ante Philosophum non-Præceptorem,

D

rectè

rectè primus stet, sedeat, incedat; non autem inferioris Facultatis Professor ante Doctorem non-Professorem superioris Facultatis sic promiscuè stationis, sessionis, & incessus prærogativam sibi sumere ac defendere possit. Cur enim, verbi gratiâ, Professori alicui Philosopho non præponamus aliquem Medicum non-Professorem, Practicum celebrem? Cur item Medico Professori non præferamus Jurum non-Professorem, præcellentem Advocatum, aut aliâ etiam dignitate, puta Adfessoriâ in summo Principis alicujus dicasterio, clarum? Cum Rostochii Iuris Doctores non Professores, non solum in solennibus processionibus, auditorium ingrediendo & egrediendo, statim Ictos Professores sequerentur, sicque Medicos & Philosophos haberent pedissequos; verum etiam in ipso auditorio proximè post Ictos Professores sessum irent, reliquarum Facultatum inferiorum Professoribus ex locis, ut isti querebantur, suis ad remotiora loca reiectis & velut exturbatis; Concilium Academicum re in deliberationem vocatâ decreto facto pro Professoribus pronunciavit quidem, sed Iuris Doctores non-Professores à decreto ad Principem appellaverunt. Quæ controversia cum in domesticas rixas abitura esset, utrâque parte rationibus non inelegantibus causam suam tuente, tandem ante annos XVIII. Princeps prudentissimus unâ cum inclytis consiliariis totum negotium singulari dexteritate ita transegit, ut quidem in solennibus processionibus auditorium ineundo & exeundo ordo hætenus observatus retineretur; in ipso autem auditorio dextrum latus soli Professores ferè non interruptâ occuparent, & cæteri Doctores non Professores è regione sederent, & hoc pacto neque hi illos, neque illi hos impedirent. *Cothman. Academ. Resp. 45. n. 12. & 13.* Dum hæc de Facultatibus Studii Academici loquimur: etiam id observatione dignum autumamus; *quòd ad constituendam Academiam non semper omnes Facultates concurrant.* Etenim Studium generale dicitur, etsi certæ tantum ibi docentur & tractantur scientiæ: cum generalitas ad universitatem non pertineat scientiarum, sed ad publicam causam docendi; atque Scholastici & Doctores faciant universitatem, non verò diversitas scientiarum. *Petr. Gregor. de Repub. lib. 18. c. 1. n. 7. & c. 6. n. 9.* Quod ipsum præter rationes nō inanes, quas suppeditat Authentica *Habita*, longus rerum usus testatur abundè. Sic Romæ olim in Capitolio generale Studium certarum solum Artium cum privilegio habebatur: cui

cui postea additi Professores, unus Philosophiæ, & duo Juris, qui legum voluntates panderent. *l. unic. C. de Stud. liberalib. urb. Rom. & Constantinop. lib. 11.* Sic iterum Romæ Innocentius IV. generalis Studii privilegia concessit, institutis Iuris divini & humani, Canonici nempe & Civilis Professionibus. *c. 2. de privileg. in 6.* cui facta post est memorabilis accessio in Concilio Viennensi à Clemente V. qui sanxit, ut in Academia Romana, & ubicunque Romanam Curiam residere contingat, Hebraica, Arabica, & Chaldaea, linguæ publicè docerentur, in singulas linguas duobus Magistris, qui scholas regerent, constitutis *c. 1. de Magistr. Clementin. lib. 5.* Sic & Honorius III. quia Parisiensis Academia potissimum pro Sacra Theologia fuerat instituta, prohibuit sub poena excommunicationis jus civile illic doceri disci; veritus, ne Studiosi curiosiores à Theologia distraherentur. *c. super specula 28. de privileg. lib. 5. tit. 33. Rebuff. in tract. Nominationum. q. 5. P. Gregor. de Repub. lib. 18. c. 6. n. 7.* Unde est, *que l' Université de Paris est divisée en quatre Facultez, de Theologie, Decret, Medicine, & des Arts.* Estienne Pasquier de *Recherches de la France liv. 3. cap. 37.* Paul. Merula *Cosmogr. part. 2. lib. 3. c. 21.* Ita Rostochiensis Academia An. Chr. 1419. à Pontifice Martino V. tantum in tribus Facultatibus, Juridica, Medica, & Philosophica, instituta est & erecta: *Alb. Kranzius in Vandalia lib. 10. c. 30. p. 243. Cothman. Acad. Resp. 1. n. 33 & Resp. 32. n. 18.* Ita idem Papa An. Chr. 1425. potestatem dedit omne genus Artium in Academia Lovaniensi docendi: solâ tamen Theologiâ exceptâ. *I. Lipsius in Lovanio lib. 3. c. 2.* In Complutensi Academia Franciscus Ximenius fundator lege severissimâ cavit, ne Juris Civilis Antecessoribus ibi esset locus. *Alvar. Gomecius de reb. gest. Fr. Ximen. lib. 4.* Imò Academia Heidelbergensis, Pragensis, & pleræque illæ antiquioris notæ in Germania, primitus nullos Juris Civilis Professores habuerunt. *Christ. Lehman in Chron. Spirensi lib. 7. o. 38.*

(G) *Scholares* sive *Studiosi*, qui in Academia sive publico Studiorum Collegio vivere avent, statim aut certè intra tempus legibus præscriptum nomina sua apud Rectorem sive Magistratum debent profiteri, & petere, ut *matricula*, si modò ibi loci usus est matriculæ, inscribantur. Matriculæ enim inscriptus pro Studioso simpliciter habendus est, donec, qui contrarium asserit, id legitimè demon-

monstret. *arg. l. petitionem. 13. C. de advocat. divers. judicior. Cothman. Acad. Resp. 20. n. 11.* Et durat etiam abeuntibus Studiosis jus matriculæ regulariter quinquennium: imò quamdiu illi animum ad Academiam revertendi habuerint: ita ut redeuntibus ne quidem de novo pro immatriculatione aliquidolvere teneantur. *Cothman. Acad. Resp. 12. n. 3. 10. 11. & Resp. 19 n. 25 & 26 adde & Resp. 20 n. 25. 26. & c. Helfr. Vlric Hunnius de Privileg. Studiosor. cap. 3.* Ac præclare admodum nonnulli Interpretes scribunt, eos quoque Scholares, qui de matricula se expungi procurant, & aliud officium suscipiunt, nihilominus tamdiu privilegiis gaudere, usquedum in matricula judicis, cui se nuper subjecerunt, describantur. *arg. l. unic. ff. de bonor. possessione ex test. milit. Cothman. Acad. Resp. 19 n. 30.* Non tamen illi Studiosi, qui nomina sua apud Rectorem non ediderunt, continuo immunitatibus, quæ Scholaribus concessæ sunt, privantur. Et sicuti eos, qui moniti quoque nomen suum matriculæ inscribi nolunt, tanquam manifestè contumaces pro Academiae membris non adgnoscamus: ita longè alia ratio est eorum, qui ex quodam torpore & incuria minimè malitiosa inscriptionem insuper habent. Nam tales reverà Academiae cives sunt: ideoque Rostochii in ejusmodi cunctatores multa certa legibus est constituta, quam exolvere, & nomen suum profiteri, & ut in matriculam referatur petere tenentur. *Acad. Resp. 40 n. 5 & Resp. 49. per tot. Horat. Lucius de privilegiis Scholar. tit. de his, qui gaudent privileg. Scholar. n. 20.* Antequam autem Studiosi in matriculam inscribantur, plerunque solent *fidei sacramento* adstringi in certa quædam capita, de honore commodisque Academiae Scholæ vè pro virili quâcunque occasione, quocunque loco & tempore, tuendis amplificandis. Quod juramentum nemo nisi perjurii intemperis actus spreverit. Omnes enim Reipub. debemus omnia: quæ salva & splendida esse non potest, nisi Ecclesiis, Academicis & Scholis sua constet integritas, decus, & existimatio: quibus læsis, & illam læsam fuisse censendum est. *vid. Matth. Stephan. de Acad. cap. 5. Cothman. Acad. Resp. 49 per tot.* Quod tamen cum quibusdam emundæ naris aretalogis, qui nimia subtilitati Scholasticum fastum miscendo nescio quam majestatem & ἀγίαν ἐξ ὀρίαν sibi fingunt, nequaquam eò usque est extendendum; quasi nemini penitus Scholarium, aut qui olim in numero Scholarium fuerant, fas sit adversus pravas Universitatum aut singulorum etiam Professorum molitiones se se opponere, Principum jura defendere, æquitati & veritati patrocinari. Quandoquidem

lite.

Literarum favor nunquam tantus est, quin major favor sit iustitiæ. Idcirco & in huiusmodi iurejurando semper excipitur autoritas legis, atque etiam superioris. *c. venientes. c. quemadmodum. extr. de. iurejur.* Et quia, quod Vniversitati debetur, singulis non debetur. *l. 7. §. 1. ff. Quod cuiusque Vniversit nom l. 10. §. 4. ff. de in ius vocando. l. 6 §. 1. ff. de divis. rer.:* deoque etiam & qui honorem toti corpori debitum ad singulos de corpore transferre voluerit, toties ineptus & deridendus sit, quoties id cogitaverit, vel dixerit. *Cotbman. Acad. Resp. 28 n. 20.* Ac perquam bellè interpretes nostri libertum, syndicum, advocatum, multoque magis Professore, soli civitati, corpori, & collegio honorem debere; & singulis iure resistere, eosque impunè offendere, passim docent. *Vlricus Zasius in d. l. 10 §. 4 n. 6. circa fin ff. de in ius vocando. Frideric. Vran. in terminis in apostilla ad Martinum Vranium in cap super eo. 11. lit. C n. 12. extr. de testib.* Aliquibus in Scholis, & quidem in Academiis Germaniæ fere omnibus, etiam solennis ritus *Depositionis*, uti vocant, receptus est: de quo vide *Matth. Dresserum in Villenar. 6. de Gradib. & tit. Academ.* qui non aliter Studiosos facere ex stimatur, quàm quondam apud Romanos in manumissionibus una Quiritem vertigo faciebat: attamen ritus ille neque à Gallis, neque ab Italis, neque à Britannis, aliisque nationibus curatur. Sed mos regionis est servandus. *l. 1. §. fin. ff. de in spic. ventr. l. observare. 4. §. 5. ff. de offic. proconsul.* Quare *Helias Putschius*, literatissimus juvenis, qui jam Leidæ in annum usque tertium vixerat Studiosus, cum illustri *Jos. Scaligeri*, *Ian. Doufæ*, *Bon. Vulcanii*, *Raphelengiorum*, *P. Merulæ*, *Fr. Junii*, *P. Scriyerii*, *I. Meursii*, *D. Heinssii*, & publicæ famæ, ingenio & insigni novâ Sallustii editione partæ testimonio, cum deinde ante annos hosce XV. ex Jenensi Academia se conferret Lipsiam, & vulgaretur ibi, ipsum ritu Depositionis nondum initiatum fuisse; tandem etiam ad illarum ineptiarum *ἡμετέρας ἀνεπίτηδες* perpeffionem ab æmulis & inimicis adactus & ipse est; quasi absque his inter veros Studiosos nomen profiteri non posset. *Conrad Rittershus. in Commentatiuncula de vita & morte Hel. Putschii.* Maxime propria nota Scholaris & Studiosi est, *discere. d. Auth Habita. ibi. qui causâ studiorum peregrinantur. & ibi: qui amore scientiæ exules facti C. ne filius pro patre.* Abite igitur ex Scholis vos inepti & inidonei, qui ingenium geritis in calcaneis, & omnem virtutem metimini robore corporis. Et cur se frustra adeoque Minervâ invitâ, & prorsus relucente naturâ,

macerent in Collegio & Schola; quos satius sit in horreo flagellum ad numerum scitè vibrare, aut etiam artem in ista exercere officina, in qua

Illi inter se se magnâ vi brachia tollunt

Brontes & Steropes, & nudus membra Pyracmon?

Abite hinc & vos desides ac somnolenti. Dormitatio enim non perficit opus, sed obtenebrat mentem; *Joan. Nevizan. Silv. Nupt. lib. 5. n. 52.* & jura vigilantibus non dormientibus subveniunt, *l. pupillus. 24. in fin. ff. quæ in fraud. creditor. facta sunt.* Quò spectant proverbia Italorum:

Cinque hore dorme il viandante, sette il studiante, otto il mercatante, & undeci ogni fursante: id est: Dormit horas viator quinque, Studiosus septem, mercator octo, & undecim quicunque nequam. Et: *Cinque allo Studiante, sei al mercante, sette alla plebe, otto al poltrone:* id est: Studiosus tribuit somno horas tantum quinque, sex mercator, plebs septem, & octo ignavus. *Joan. Gruter. in Proverb. Ital.* Nimirum

Non jacet in molli veneranda scientia lecto:

Illâ sed assiduo parta labore venit.

Neque excusantur, qui dum ipsi stertunt, & volutantur in lecto, interim famulos in auditorio scribendi & audiendi vicariam operam subire jubent. Talibus namque potest dici, quod illi, qui pro se uxorem suam ad audiendum Missam mittebat; cum postea & uxor intraverit paradisum pro marito; *ut ait Petr. Rebuffus in comment. ad d. Auth. Habita.* Abite vos delicatuli & helluones. Pinguis venter rarò gignit

sensum subtilem: *& chi fa ogni festa, non sa mai Codice ne*

Digesta: hoc est: qui celebrat omnia festa, nunquam addiscent Codicem nec Digesta. *Joan. Neviz. Silv. Nupt. lib. 5. num. 52.* Abite vos errores, decoctores patrimoniorum, & qui in Academiis non ferendi, sed ad agnatos & gentiles, aut ad Ergasterium Amstelodamense ablegandi estis *Cothman. Academ. Resp. 32. n. 10.* vos Veneris nepotuli, qui affectatis, *ut loquitur Luc. de Penna in l. 1. C. de Stud. liber. lib. 11.* cameras supra viam, ut videatis puellas vicinas vel transeuntes: qui frequentes ob hanc præcipuè causam comparetis in Ecclesiis, ut videatis dominas: *est gloss. in c. odi & projec. 24. qu. 1.* Et si multis in locis virgines nimis

quàm

quàm mansuetæ, & ciores, & amabiles, & affabiles, & tractabiles sunt; atque vel ipsosmet Studiosos audent humanitate & officiis provocare & anrevertere. Colonix Agrippinx & Tubingæ, ait Henric. Kornmannus in comment. de Linea Amoris c. 4. de osculis, nefas grande creditur, si juvenis ad puellam veniens ipsam non osculetur & amplexetur. Sed quantum ad Tubingenses virgines (de Coloniensibus inquirunto alii) deprendimus Hirschmannum erroris manifestum. Publica enim honestas & legum sanctitas illam osculorum prodigalitatē non patiuntur. De occultis, & quæ prægnantes ob causas nonnunquam dantur & accipiuntur, non judicat Ecclesia: & jura constitui oportet in his, quæ ἐπὶ τὸ πλεῖστον accidunt. l. 3. ff. de legib. Hoc verò ad labefactandam Studioforum existimationem meâ sententiâ non parum facit, quod Jacob. Butrigar. & Bald. in l. neque natales. C. de Probat. scribunt; aliquam meretricem esse, probari hoc argumento, si scholares passim de die & de nocte accedant illam, licet non probetur tactus, vel alii actus Venerei: cum Scholaris cum tali sermones ferens non præsumatur ei dicere, *Pater noster*; secundum Bald. in d. l. neque natales. H. Kirchman. de virginitatis jure. c. 18. Hinc & idem Baldus in l. eadem C. locati. dicit; quòd locans domum suam Scholari juveni, non poterit eum expellere ob hoc, quòd meretrices in eam induxerit, quasi in re locata malè versatus esset, quia hoc præsumere debuit à communiter accidentibus. vide & Pet. Rebuff. de privil. Universit. priv. 2. & privil. 21. & in comment. ad Auth. Habita. Apagē tales opiniones: in malam rem talia privilegia: quæ princeps & primum Juris principium *Honestè vivere* oppugnant. In Italia, & reliquis Veneris lascivæ regnis illa portenta regnent; nostra Germania & Suetia nostra tantæ petulantix per Dei gratiam non sunt capaces. Certè nihil Studiosos æquè tot affligit incommodis, quàm assidua cum sequiori lexi conversatio: quæ multoties secum ducit Studiorum liberalium odium & neglectum, temporis jacturam irreparabilem, morbos corporis & animi, marsupii tabem, æs alienum, parentum cordolium, familiæ dehonestamentum, bastardos, lites, rixas, vulnera, cædes. Quocirca Studiosi illi, qui planè nullam literis dant operam, sunt infames infamiâ facti: *Inf. in l. 1. C. de sum. Trinit.* & sunt infames illi, qui non vivunt secundum mores scholasticos. secundum Purpur. Io. Neviz in Silv. Nupt. lib. 5. n. 54. At bonæ probæq; notæ Studiosus cum bono Deo quotidie studia aggreditur, & devotis precibus à cælesti numine efflagitat humilimè, intel-
ligen-

ligendi acumen, retinendi virtutem, addiscendi facilitatem, loquen-
di gratiam copiosam; & ut eadem divina majestas ingressum instruat,
progressum dirigat, & egressum compleat ad nominis sui gloriam &
Reip. salutem. *Petr. Rebuff. in Scholast. Necessario. 1.* Talis cum Papa Pio
II. libros plusquam Saphiros & Smaragdos charos habet, illisq; Chry-
solithorum magnam inesse copiam credit: *Platina invita Pii 2.* Ta-
lis suos libros diligit ut liberos, ut propriam uxorem & amasiam, & et-
iam ut corpus proprium. Et vidit Petrus Rebuffus aliquos ad suspen-
dium condemnatos, quia libros Scholarium cremaverant; curâ Par-
lamenti Tolofani sententiam per Arrestum An. Chr. c15. 15. XXV. con-
firmante. *Petr. Rebuff. privil. 19 Petr. Peckius de jure sistendi cap. 5. n. 1.* Li-
ber enim est templum justitiæ, arg. l. 2. §. ne autem. 20. C. de vet. jur. enu-
cleando. lumen cordis, speculum corporis, virtutum repertorium, vi-
tiorum confusorium, corona prudentum, diadema sapientum, hono-
rificentia doctorum, clarificentia rectorum, comes itineris (ergo Stu-
diosus in itinere debet portare libros) domesticus fidelis, socius coi-
loquentis, collega præsentis, vas plenum sapientiæ, via recta elo-
quentiæ, hortus plenus fructibus, pratum fluens floribus, mare sine flu-
ctibus, principium intelligentiæ, fundamentum memoriæ, hostis obli-
vionis, amicus recordationis. *Petr. Rebuff. privil. 43.* Studiosus itaque
vendens libros suos, nisi urgeatur inevitabili necessitate, est infamis in-
famiâ facti: *Petr. Rebuff. Privil. 57.* uti miles, qui in bello arma amisit,
vel alienavit, capite punitur; humanè, militiam mutat. l. desertorem.
3 §. miles. 13. ff. de re militari. Et quia hæc literarum Studia inprimis
concernunt honorem Dei & utilitatem publicam: inde licet Studio-
so etiam diebus festis, atque in templo, studere: & affirmat Pet. Rebuf-
fus, vidisse se multos Doctores, qui in templo, dum officium vesperti-
num celebrabatur, literis incubuerint; addit tamen, convenientius ac
sanctius esse, in Ecclesia omnibus aliis dimissis orare, quàm studere.
Petr. Rebuff. privil. 2. & meritò laudat Joannem Boërium advocatum re-
gium in seprema Generalium Mompelii curia, qui diebus festis nun-
quam nisi miserabilibus personis consuluit. *Petr. Rebuff. privil. 1.* Ita li-
cet Studioso fabrum studia turbantem domo expellere: *Bart. & alii in*
l. 1. in fi. ff. solut. matrim. Jac. Benius de privil. Ictor. priv. 69. num. 11. Et
sic Mompelii Petrus Rebuffus textorem quendam, qui cantibus ac bo-
atibus suis implebat viciniam fere sine induciis, cum posthabito Magi-
stratus jussu obstrepere strenuè pergeret, hospitium mutare coegit.
Petr. Rebuff. Scholar. privil. 3. Eodemque jure Matthias Colerus Jenæ u-
sus est

fus est adversus quendam victorem, qui ad latus magni istius Icti se in-
 gerens in vicinia, & sub mediam noctem surgere solitus, compingendo
 stipandoque vasa vinaria tantos strepitus & clangores excitabat, ut
 ille Themidis sacerdos multas noctes insomnes non sine valetudinis
 periculo transegerit. Verum querelâ ad Regimen Vinariense delatâ,
 Senatui Ienensi in mandatis datum est, ut compelleret victorem eâ ha-
 bitatione dimissâ de alia cogitare, vel operas suas in ista vicinia omitte-
 re. *Matth. Coler. de processib. Executiv. part. 1. c. 4. n. 8.* Sed quemadmodum
 virtus cum humilitate vult doceri, cum labore quæri, cum amore habe-
 ri; nec aliter vel doceri, vel quæri, vel haberi potest: *Archidiacon. ita*
& Doctrina. Et sit Studiosus diligens in primo anno, diligentior in se-
 cundo, diligentissimus in tertio, & in quarto quàm diligentissimus; si-
 cut de appellante tradit Baldus in *c. ex ratione. col. 2. de appellat.* Ut e-
 nim non prodest tempus præteritum, quando præscriptio interrumpi-
 tur. *c. illud. de prescriptionib.* ita in studio parùm prodesse potest, nisi sit
 continuum. *secund. Domic. in proem. Sexti. Petr. Rebuff. in Scholast. neces-*
sar. 4. Non tamen Studiosus ipse se doceat prius, quàm discat, ne ita
 tardius aut malè discat: nec sine ductore & doctore ingrediatur viam,
 quam nunquam cognovit. *10. Neviz. d. l. n. 55.* Qui enim ita præsumit an-
 tè bonum prædicare, quàm facere, est tanquam sterilis arbor; cumque
 habeat opera pro pomis, spargit verba pro foliis. *C. Soll. Sidon. Apoll. l.*
5. Epist. 3. Rarissimi αὐτοδίδακτοι: quales fuerunt Jacobus Cujacius,
 qui se ipsum in Græcis fere Latinisque literis nullo docente erudiit. *Pa-*
pir. Masson. in vita Iac. Cujacii. & Josephus Scaliger, quod ipse testatur
 de se ipso: in *Epist. ad Bonaventur. Irlandum:* & pauci alii. Et habet vi-
 va Professoris vox vim quandam latentem, quæ penetrat altius in ani-
 mum auditoris, & multò potentiùs in memoria ejusdem dominatur,
 quàm lectio privata. Existimant quidem Petrus Gilkenius *add Auth.*
Habita. n. 14. Matthias Stephani *de Iurisdict. lib. 3 part. 2. c. 5.* & Helfricus
 Ulricus Hunnius *comment. de privil. studiosor. cap. 1. qu. 2.* privilegia Aca-
 demica etiam illis, qui publicis Professorum prælectionibus neglectis
 privatim duntaxat studiis incumbunt, prodesse; his maximè moti ra-
 tionibus: quòd Imperator Fridericus in d. Auth. Habita. Studiosis tri-
 buat privilegia ob scientiam, nec distinguat, unde illi illam, privatim
 an publicè acquirant. Verum qui Imperatoris mentem & verba pe-
 nitius inspexerit, facilimè animadvertet, Studiosos sententiâ & verbis
 d. Auth. Habita. omninò ad publicarum lectionum auditionem adstrin-
 gi. Nam Imperator in ista Constitutione dicit, *se omnibus qui cau-*

sâ studiorum peregrinantur Scholaribus, & maxime Professoribus, beneficium suæ pietatis indulgere; & quidem iis in locis, in quibus literarum exercentur studia. At verò quis nescit, Professore & Scholare esse in numero correlatorum? Quis ignorat, Professore esse Magistrum, qui publica in schola docet; & Scholare esse discipulum, qui Magistrum audit & ab eo discit; Quis verò neget, Professores Scholarium causâ constitui; atque illis in hoc edari auctoritatem non solum mores eorum, sed studia quoque gubernandi, dirigendi, corrigendi? Quis non intelligat, in Collegiis & Auditoriis publicis præcipuè studia literarum exerceri, Professoribus ibi è cathedra docentibus, & Scholaribus in subselliis Professoriam vocem excipientibus? Imò quis dubitet, Scholares ad eas potissimum mitti Academias & Collegia, in quibus laus Professorum est illustrior; ut scilicet ab istis compendio & bono ordine solidè addiscant, quæ aliàs sine ductore aut discerent tardius, aut perperam, aut nunquam? Et si studia literarum pari cum fructu privatos intra parietes, quo in Auditorio tractari possint; ecurr Scholares non maneant potius domi, quàm tanto sæpe cum periculo & sumptibus tantis peregre proficiscantur? *Quanquam te, Marce fili, annum jam audientem Cratippum, idque Athenis, abundare oportet præceptis institutisque Philosophiæ, propter summam & doctoris auctoritatem, & urbis: quorum alter te scientiâ augere potest, altera exemplis:* scribit Cicero pater *lib. 1. de Officiis.* Quæ, & id genus alia plura eò nos ducunt, ut firmiter statuamus, Imperatorem Fridericum in d. Auth. Habita à Scholaribus publicarum lectionum auditionem requirere. Quamobrem in Scholares duræ cervicis, qui dedignantur auditorium & vocem Magistrum, graviter invehitur Caccialupus, dicens; quòd non merentur vocari Scholares, nec gaudere privilegio Scholarium, imò tanquam mendaces sunt puniendi. *10. Neviz. d. l. n. 55.* Et scribit Petr. Rebuffus in *Comment. ad Auth. Habita.* magnam esse conjecturam boni Scholaris, quando libenter audit, & omnes lectiones, maxime quousque scientiâ fuerit præditus; contra esse fatuos Scholares, qui tantum unam vel duas lectiones in dies audire volunt: namque hosce tales multis materiis non præditos fore, sed pro duabus tantum lectionibus.

nibus. Olim Tholosæ in auditorii subselliis occupandis mirum erat certamen: cum Studiosi horâ tertiâ post mediam noctem, aut circiter, irent ad studia, ut haberent loca apta; aliquando mitterent famulos, qui loca custodirent, quos nonnunquam alii Studiosi expellebant, & sic inter istos & famulorum dominos demum supervenientes diræ controversiæ oriebantur. Quare fuit introductum; ut vacua loca occupantibus acquirerentur, & invito primo occupante locum nulli alii occupare liceret; ita tamen, ut auditore infrequente contra eum locus intra quindecim dies præscribi posset. *Pet. Rebuff. Scholar. privil. 101.* Abest vero à Studio nostro & profanus ille mos Italicus: quo Scholares magis petulanti strepitu, murmure & tumultu, quàm corporibus & audiendi studio auditorium implere, sæpeque Professore cachinno, sibilo, & explosione contumeliosè laceßere, & tantum non de suggestu deturbare solent. Tales Scholares per triduum excommunicatos esse censuit Roman. *Sing. 673* & Jacob. Menoch. *de recuper. poss. remed. 13. n. 96.* & Jacob. Benius *de privil. Ictor. priv. 69. n. 14.* Sanctioribus exemplis olim vivebatur in India apud Philosophos Brachmanas; ubi auditori non licebat neque loqui, neque sternutare, nec etiam excreare; aut die illâ cætu excludebatur, ut incontinens: multò magis si oscitasset nimis sonore; quod & facere coram censore dignum habebatur censurâ apud Romanos; tanquam illud indicium vagi animi foret & allucinantis, & fluxæ atque apertæ securitatis: *Strabo lib. 15. Geograph. A. Gell. Noct. Attic. lib. 4. c. 20.* Fama etiam illa percrebuit Attica; ne ridendi quidem potestatem in Academia prius fuisse. Nam ab injuria & animi dissolutione purum & inaccessum hunc locum servare conabantur. *Ælian. lib. 3. c. 35. adde Petr. Gregor. de Rep. lib. 18. c. 8. n. 3.* At enim omnes Scholares passim & sine discrimine ad auditionem publicarum lectionum omnium præcisè adigendos esse, nemo prudens dixerit: *vide Leges illustr. Collegii, §. equidem. p. 37.* Et videmus Studiosos veteranos, & meliori doctrinâ jam imbutos, nihil ferre indignius, quàm si ad instar novitiorum ac tyronum in publico Concilio, *Quas audiant lectiones, Quas non audiant, Cur non audiant, Vbi habitent, Vbi capiant cibum, Quantum bibant, &c.* edisserere compellantur: talesque censuras & examina pædagogicum trivialis pulveris dominatum interpretati sic abominantur illi, ut non solum ipsimet ab ejusmodi Academiis discessum propterea maturent, sed & alius, quò minus eò proficiscantur, sint impedimento. Parisiis Facul-

ras Decretorum ita de audiendis lectionibus statuit: *Decernimus neminem de cætero censendum esse Scholarem Facultatis Decretorum, ut privilegiis Universitatis & immunitatibus fruatur, nisi ter aut bis ad minus per singulas hebdomadas Scholas frequentaverit, & more Scholarium lectiones audierit.* Petr. Rebuff. Schol. privil. 31. In Hispania Studiosus non gaudet privilegiis Scholarium, nisi in singulos dies audiat duas lectiones: *ut videre est in Constitutionib. Hispaniarum in Concordia facta cum Studio Salamantino, An. Chr. 1492. Petr. Rebuff. Schol. privil. 141. & 165.* quod tamen ita exactè intelligendum non est; ut si Studiosus aliquo die lectiones non audierit, statim privilegiis excidat; sed ut audiat, quantò frequentius potest. *arg. c. significatum. de prebend. & dignitatib.* Aliàs sufficit Professori unus bonus Scholaris, ut Platoni Aristoteles: attamen excitat ipsum Professore auditorium frequens, & animum doctoris auget numerus discipulorum *Ioan. Neviz. d. l. n. 41. & n. 55.* Eobanus Hessus cum Erfordiz Poëtas interpretaretur, *habuit auditores mille & quingentos.* Herm. Kirchner. in Orat. de fatal. Acad. dissipat. Et Joannes Corrasius tantâ auditorum frequentiam Tholosæ jus docuit, ut aliquando *quater mille Studiosi* vocem Professoriam exceperint. *Gerard de Maynard liv. 4. c. 12. n. 1. des notabl. & sing. questions.* Sed Doctorum Italorum artes in paranda auditorum frequentia imitari Professoribus bonæ famæ amantibus sit religio. Per multi enim illorum dant mutuò pecuniam Studentibus, & vel adjiciunt expressa pacta, ut lectiones suas audiant, ut ex frequentia auditorii ipsi habeant majus stipendium; vel etiam non adjiciunt pactum, tamen tacitè hoc pacto devinciunt auditores, qui aliàs non erant audituri lectiones. Hi tales committunt usuram, ut est decisum per Abb. in c. naviganti. extra de usur. Sichard. in C. ad rubr. de usur. n. 7. Si Doctores vocent famulos & alios in auditorium, ut videantur habere plures Scholares, vel ad pompam legant, sunt infames: *ita Bart. C. de Stud. liber. urb. Rom. Cappener. ad d. Anth. Habita.* Cum doctrina nisi societ virtutem Studiosus, de honestaverit ordinem suum. *vide ad hanc rem Leges Ill. Collegii tit. de Studiosis.* Quam societatem cum spernerent Studiosi Academia

demia Erfordiensis ante hos nonaginta annos, & petulanter adversis cives se se gererent, tumultibus nocturnis urbem lacefferent, lapidibus domos & testa obruerent, fenestras & fores hospitem frangerent; populus oppidanus magno agmine excitus mox Collegiorum domos admotis etiam tormentis bellicis obsedit, expugnavit, ac ut quemque juvenum Studioforum offendit velut hostem arripuit, vulneravit, trucidavit; neque prius quievit, quam vitulantium adolescentum multitudo mœnibus esset urbis profligata: jacente ex illo die etiamnum olim florentissimâ Academia. *H. Kirchn. de fatal. Acad. dissipat.* Ita Lutetia Parisiorum sub Carolo VI. Rege Castellum parvum (*le petit Chastelet*) contra nocturnas Studioforum grassationes & injurias ab *Hugone Aubrioto* (cui & Bastilia propugnaculum atque San-Michaelium pontem debet Lutetia) extructum fuit. *Rob. Gaguin. Hist. Franc. lib. 9.*

(H) facit huc d. *Anth. Habita. Cne filius pro patre. Jacob Midden dorp. de Academ. lib. 1. c. 4.* Et explicatiùs loquitur inclytus Academiae Tubingensis fundator, Princeps *Eberhardus*, Comes Würtembergia, in principio Privilegiorum Universitati concessorum hisce verbis linguâ vernacula: Der ganzen Christenheit zu Trost Hülff und Macht / wider die Feinde unseres Glaubens unüberwindlich zu gebären / haben wir in der guten Meynung helfen graben denn Brunnen des Lebens / daraus von allen Enden der Welt unersichtlich geschöpft mag werden tröstlich und heilsamb Weißheit / zuerleschung des verderblichen Feuers menschlicher Unvernunft und Blindheit / uns auserwehlt und fürgenommen ein hohe gemeine Schul- und Universität in unser Stadt Tübingen zu stifften und aufzurichten. Sic & hoc *Illustre Collegium*, quod extructum ab excelsæ memoriæ Principe LUDOVICO, Duce Würtembergia, ad eam magnificentiam perduxit præpotens & magnanimus heros FRIDERICUS, & adhucdum in isto fastigio benignissimè conservat Serenissimus Dux JOANNES-FRIDERICUS, tantam Principalis & plusquam paterni in literas & virtutes amoris nunquam intermorituri gloriam ad posteritatem transmittere certus (quo incomparabilis beneficii nomine hæc augustissima Domus totam Germaniam, quanta quanta est, atque ita etiam Suecorum nationem, ad perennes gratiarum

actiones sibi fecit veltigalem) eo sanctissimo animi proposito, ut illic universa Germaniæ adolescens Nobilitas in omni virtutum, scientiarum, morum atque elegantiarum genere erudiretur. *Prefat. in Ill. Colleg. Leges & privileg. p. 5. & 6.*

(I) Lique ex veterum monumentis, cum olim Germaniæ Duces facultatem condendi Academiæ impetrassent, non antè diplomata erectionis & confirmationis tradita à Pontifice vel Imperatore fuisse, quàm Episcopi vicini ab iisdem missi disquisiverint naturam loci Academiæ destinati, aeris temperiem, mores hominum, dotis congruæ constitutionem, & alios redditus, ex quibus salaria Professoribus præstanda sint. *Joachim. Stephani apud Cothman in Subscript. Acad. Resp. 24. num. 34.* Hic igitur primùm *loci commoditatem* quærimus. Locus insalubris bonorum ingeniorum commune sepulchrum est: quod de Compluto Francisco Ximeno, Complutensis Academiæ conditori, objecerunt Salamanticenses. *Alv. Gomec. de reb. gest. Fr. Ximen. lib. 4. p. 107.* Et ideò Pallas, Sapientiæ Dea, Musæum in Græcia conditura, locum in Attica saluberrimum & aeris temperie optimâ elegit. *Hipp. à Collib. de increm. urb. cap. 2.* Et Æneas Silvius, qui vixerat Basileæ, quo tempore Concilium ibi congregatum fuit, delectatus amœnitate urbis, salubritate aeris, omnium rerum copiâ & abundantia, postea Pontifex factus in ista urbe instituit publicum bonarum literarum gymnasium, quod donavit omnibus privilegiis, juribus & immunitatibus, quibus fruuntur Academiæ Bononiensis, Coloniensis, Heidelbergensis, Erfordiensis, Lipsiensis, & Viennensis. *Ios. Simler. de Rep. Helvet. lib. 2. p. 143.* Musæ in Tibure, non in Sardinia habitare amant: imò si Sardinia migret Tibur; si pestis, vel alius contagiosus morbus, aut etiam Martis furor infestet locum, in quo nidulos suos posuit Academia, alius tantisper quærendus est, donec malum illic sopiatur aut tollatur. Quare Synodus Basiliensis, Rostochio ab Imper. Sigismundo proscripto, Academiam, ne dissiparetur in civitate bannita & civiliter mortua, in tutiorem locum alium abire jusfit: quæ mandati audiens discessit Gryphiswaldum, ubi permansit in annos sex. Postea Innocentius VIII. Academiæ Rostochiensi privilegium indulgit, ut in casu necessitatis Rostochium iterum relinquere, in alium commodiorem locum migrare, ibi docere, jurisdictionem suam propriam exercere, & privilegiis sibi concessis liberè uti possit. *Cothman. Acad. Resp. 1. num. 83. & c.* Cum *loci commoditate* connexum & hoc est: ut auditoria & scholæ in publicis ur-

cis urbium habeantur locis, non in privatis. Quamobrem Impp. Theodosius & Valentinianus Capitolinis Professoribus injungunt seriò, ne alio loco, quàm in auditorio Capitolii Romæ doceant: additâ pœnâ, quod si adversus cœlestia statuta facientes deprehensi fuerint, ut nil penitus ex illis privilegiis consequantur, quæ his, qui in Capitolio tantummodò docere præcepti sunt, meritò deferuntur. *Iunc. C. de studiis liberalib. Urb. Rom. lib. 11.* *Mores* civitatis, in qua Academia figit sedem, nec alienos esse oportet à Scholarium moribus & ingenio. *Petr. de Vineis lib. 3. Epist. 11.* Quis enim ibi literis & earum cultoribus credat jucundum aut diuturnum fore domicilium; ubi Professores & Studiosos passim inhumaniter & fastuosè excipere, injuriis & scommatibus ex hara incessere, libertatibus & bonis suis spoliare, vulnerare, occidere, sæpe etiam vilissimis hominibus impunè licet? quod de Pictaviensi & aliis universitatibus testatur Petrus Rebuffus; & dicit amplius, hodie multas civitates insurgere contra Universitates, quas apud se habent; non agnoscentes, quid honoris bonivè occasione illarum accedat; ideoque tales civitates ob ingratitude criminis Universitatibus privandas esse censet: *in Interpret. d. Auth. Habita.* Regnante in Anglia Joanne rege *tria millia Studiosorum* fuerunt Oxoniæ: qui tamen omnes ad unum hinc partim Readingum, partim Cantabrigiam demigrârunt; quòd in Studiosam hanc hominum nationem cives Oxonienses iniquiores viderentur. *Guil. Camden. in descript. Britan. ult. edit. p. 269.* Sic & in Galliis sub imperio Ludovici IX. cum cives Parisienses Studiosorum nonnullos indignis modis pulsarent & occiderent, conquerente ordine Scholastico de istis acceptis injuriis sibi non fateri, tanta florentissimæ & frequentissimæ Universitatis mox consecuta est dissipatio, ut solitudo exiliumque literis indictum Lutetiæ videretur. Anglus Rex itaque propositâ ingentium præmiorum, honorum, vacationum emolumentorumque spe aliquot millia Scholarium Parisiensium Oxonium elicit. At Rex Ludovicus, qui non minùs literis quàm armis regni Gallici gloriam & tranquillitatem contineri sciebat, regiæ urbis cives ad officium colendosque Doctores & Discipulos revocavit, atque ita ingenuis artibus suum splendorem decusque restituit. *Paul. Amylius de reb. gest. Francor. lib. 7. in vit. D. Ludovici. Joan. Tillius in Chron. de Regib. Francor. An. Christi 1232. Rob. Gaguinus Hist. Franc. in D. Ludov.* Et habent sane civitates urbesque, in quibus Aca-
demix habitant, causas gravissimas, cur istas obviâ humanitate & omni-

omnibus officiis sibi concilient, adeoque Studiosæ juventutis subinde æ-
 stuantis facta benignissime interpretentur. Ab Academica enim con-
 versatione & convictu emolumenta fluunt penè innumera. Hinc Re-
 ligionis purior cultus, Justitiæ accuratior administratio, cura valetu-
 dinis exquisitior, præparatio animorum ad sapientiam melior, civili-
 tas morum ingentes opes (nam si septingenti saltem aut octingenti
 Studiosi Academiae cujusdam, quæcunque tandem illa fuerit, sint alu-
 mni, non dubitem affirmare, *centum aureorum millia* quotan-
 nis eò deportari. *VVolf. Heider Orat. 1. de vulpecul. Scholast.*) mercatura
 opimior, splendida ædificia, matrimonia & affinitates honorificæ, &
 nominis pervulgata celebritas. *Cothman. Acad. Resp. 1. num. 349. & seq.*
Mart. Chemnitius apud Cothman. Acad. Resp. 23. n. 20. 21. 22. 23. Et quot,
 quæso, in Germania, Gallia, Italia, & Polonia, sunt oppida, quæ ante
 Gymnasia literarum ibi constructa tam obscura fuerunt, ut Geographi
 ea in tabulis suis vel exiguo aliquo punctulo noluerint dignari; quæ ta-
 men postea ad tantam magnitudinem ex solo Studiosorum concursu
 Academiae claritate excreverunt, ut nunc cum præcipuis urbibus cer-
 tent. *Hipp. à Collib. de increm. urb. cap. 11. Petr. Gregor. de Repub. lib. 18.*
cap. 6. num. 6. Quæ bona ex commercio Academico in civitates & ur-
 bes redundantia qui civis non pensitaverit & æstimaverit, ingratis-
 simus, aut asinus & stipes sit necesse est. *Dos, redditus, & salaria*, sunt
 quasi vita & sanguis Academiae: occiderit, qui illa non dederit aut sub-
 traxerit. *arg. l. necare. 4. ff. de agnoscend. & alend. liberis.* Bene Symma-
 chus, qui ita ad Hesperium: *Scis bonas artes honore nutrir, at-
 que hoc specimen esse florentis Reipub. ut disciplinarum
 Professoribus præmia opulenta pendantur.* *Lib. 1. Epist. 73.* Be-
 ne item Paulus J. C. tus, qui tutorem in primis mercedes pupilli præce-
 ptoribus, non quas minimas poterit, sed pro facultate patrimonii, pro
 dignitate natalium, constituere jubet. *l. cum plures. 12. §. 3 ff. de admi-
 nistr. & peric. tut.* Et bene Imper. Constantinus: qui mercedes & sa-
 laria Professoribus reddi jubet; quò facilius liberalibus studiis & arti-
 bus multos instituant. *l. 6. C. de Professorib. & Medic.* Sed malè Imp.
 Justinianus: qui prodigus, & egenus, & avarus (hæc enim vitia inter se
 consequuntur) de consilio præfecti stipendia liberalium Artium olim
 Magistris constituta sustulit in urbibus; quas postea vacantibus lite-

rarum ludis rusticitas invasit. *Cuspinianus in Justiniano Cæs.* Male item *Rostochienses* : qui dotem Academiae semel datam olim pacto iniquissimo ad ducentos annos revocârunt. *Corbman. Acad. Resp. 1. num. 88. & Resp. 29. num. 14.* ex quo secuta sunt Ictorum virorumque gravium ex ista Academia abitiones, magno cum Scholæ dispendio. *A. Cranzius in Metropoli lib. II. cap. 22.* Et quadrat huic Rostochiensium facinori consilium Trajani Boccalini, qui *Cent. 1. de Ragguagli di Parnasso, Ragg. 45.* affirmat; bonas Artes in paupertate natas sine eadem veluti suo proprio elemento consistere ac vivere non posse; & hac de causa Poëtis præter victum & amictum, hunc honestum, mediocrem istum, prorsus nihil elargiendum esse; cum constet, illos, quantum bonis corporis & fortunæ succrescant, tantum animi bonis decrescere, in divitiis vitia, in delitiis otium alere, & sic manifestè gallinarum exprimere indolem, quæ præ nimia pinguedine sterilescent; optimos verò Poetas esse æmulos cæcorum, qui non cantant, nisi necessitatis stimulis agitati; canibus dissimiles, quos voluptas, similes falconum! & accipitrum generi, quod famis rabies venatum extrudit. Nec quoad Poetas multum dissentit *Carolus IX.* Galliarum rex, qui eos instar equorum generosorum alendos non saginãdos dicebat. *Thuan. Hist. lib. 57.* Et nescio, annon huc meritò trahendæ querelæ *Baudii*, Professoris Lugdunensis, qui crebrò ingeminat: senio & inusu obsolevisse titulum *de donationibus*, ut jure inter abrogatas leges debeat recenferi: ubique gentium facile reperiri αἰτωλίτας καὶ δωσωνας, at paucos esse, qui Doricam Musam aut dialectum sonare velint: *Cent. 2. Epist. 53.* & seriò se ringi ac dolere, quòd cum plus exhaust laborum, quàm mulus perpetuarius, tamen ægrè vitam tolerare, nedum dignitatem tueri possit: *Centur. 1. Epist. 99.* & ut olim Augustum Cæsarem Imperii breviarium, sic se paupertatis suæ ratiunculam disposuisse; eoque res suas redactas esse, ut æri alieno superesse nequeat, quo penè detrudatur adhujus lucis rædium & ad votum maturæ mortis; *Cent. 2. Epist. 46.* quæ tamen inopia potius publicæ ingratitude criminis sit, quàm privatum suum dedecus: *Cent. 2. Epist. 57.* & denique: magnos terrarum dominos scire perdere, non donare. *Cent. 1. Epist. 31.* & *Cent. 2. Epist. 42.* ut ita *Baudius* exemplum exceptionis ab illa generali regula, *leges neminem neque in paupertate vivere, neq;*

in anxietate mori permittere, esse possit: quam regulam fabricaverunt Interpretes admodum imperitè & insulse *ex Novella. 1. infine*; cum tamentale quid Imperatori ibi in mentem non venerit, sed de lege Falcidia ejusque utilitate loquatur; & insuper vetus interpres verbum in textu Græco *παρρησία*, non *anxietate*, sed *solocordia* sive *negligentiâ*, quæ anxietate omninò contraria est, vertere debuerit. *Cunrad. Rittershus. Comment. in Novel. part. 2. cap. 1. num. 16.* Quanquam Baudius forsitan ipsemet fortunæ suæ novercantis faber fuit. Et aliàs novimus, Conscēderatos Belgas sic esse animatos instudia literarum præclare, ut etiam in medio bello, quod cum maximo totius orbis Regum gesserunt, Academiam Lugduni Batavorum instituerint, amplis ex sacro patrimonio vectigalibus pro tempore attributis. *Thuan. Hist. lib. 60.* Equidem ut surgenti Academiæ à Professoribus solidæ & singularis eruditionis laude illustribus famam, & quod sequitur, Studioforum frequentiam (primus enim discendi ardor est nobilitas magistrorum: ait *D. Ambrosius lib. 2. de Virginib.*) conciliarent Ordines, nihil sollicitudinis & curæ hætenus prætermiserunt. Et postquam *Iustus Lipsius*, suavissimæ quidem, sed inimitabilis, & ut ipse judicabat, nec tentandæ aliis eloquentiæ (cujus viri præsentiam propter summam ejus doctrinam cum pari virtute conjunctam, Roma quoq; Lutetia, Vienna, Florentia, Venetiæ, Bononia, frustra ambiverunt. *Gauger. Rivinus in I. Lipsi Princip. Lit. Ios. Scaliger in Epist. ad Band.*) Leidâ relictâ abiit Lovanium: ut procures illi Belgici tantam Academiæ suæ jacturam dignè repararent, erepto Galliæ suo palladio, *Ios. Scaligerum*, Europæ lumen, liberali *mille aureorum solarium annuo stipendio* vocaverunt, nec quicquam ab isto Musageta exegerunt aliud, nisi ut congressu conspectuque suo celebritatem Academiæ conservaret augeretque: *Band. Cent. 1. Epist. 16.* quem tamen incomparabilem Antecessorem nonnulli nasutuli, quia is nullas è suggestu lectiones habuerit, accusare ausi sunt; quasi verò non & quidam inter Lectores Professores sint, qui nihil scribant; cum ab auditoribus lectio excipiatur, & plerunque mox aut citò pereat, scripta ab orbe toto perlegantur, & si genius cum cura accedat, nunquam intermorianitur. *Dan. Heinsius in Orat. funeb. Ios. Scaligeri.* Exemplum autem insignis liberalitatis in Professores & literatos dederunt

Alex.

Alexander Magnus, qui Aristoteli in unam Historiam Animalium scribendam contulit *octingenta talenta*, nostræ pecuniæ *quadringenta & octoginta millia Philippicorum*: & Vespasianus, etsi cætera parcus, qui primus è fisco Latinis Græcisque Rhetoribus annua *centena*, id est, *bis mille quingentos Philippicos* constituit: & Dioclerianus, qui Eumenio Rhetori, in Schola Augustodunensi doctori, annua *sexcenta*, id est, *quindecim millia Philippicorum* assignavit: *Inst. Lips. Monit. Polit. lib. 2. cap. ult.* & magnates alii numero magno. Franciscus Ximenius quidem Academia suæ legem dedit: quâ Professores solertes & gnavi auctioribus salariis cohonestantur, segnes autem & ignavi, nî reprehensi sese excitaverint, sine ulla provocatione severissimè ordine pelluntur; & tenerentur semper solliciti illi, sanxit vir summus, ut peracto quadriennio omnes, Eloquentiæ doctore excepto, exautorati rursus discrimen petitionis subirent, noviq; iterum candidati haberentur; imò & hoc voluit, ut auditoribus deficientibus stipendia quoque Cathedrarum cessarent, quod profectò iniquum esse censemus, si nullâ culpâ Professor ipse obligetur: hoc tamen Ximenii factum providentiæ est & pietatis omnino paternæ, quòd Professoribus suis Complutensibus non tantum *prandium* (ita enim loquebatur) sed & cœnam parârit: hoc est: prospexerit, ut habeant unde vivant, non solum quamdiu in Collegiis versantur, verum etiam cum senuerint, aut cum peractis studiorum curriculis Academia relinquenda fuerit, victum habere possint. *Alv. Gomec. de reb. gest. Fr. Ximen. lib. 4.* Nos verò Ximenii liberalitati hîc addimus aliquid amplius, & dicimus: si anno currente Professor moriatur, residuum anni salarium heredibus ejus de jure deberi: id siquidem tralatitium est in omnibus, quibus annua stipendia constituta sunt, ut anni, quo quis decessit, heredes ejus reliqua salaria & solatia consequantur. *Cujac Comment. ad l. fin. C. de domest. & protectorib. lib. 12 adde Phil. Decii elegans Consil. 70.* Et hunc *annum desertum* vulgò appellant. *Cothman. Acad. Resp. 46. num. 1. & 2.* At salarium anni insequentis, quem *annum gratiæ* vocant, ex mera gratia & nulla lege scripta viduæ deberi, certum est. Estque ejus rei vestigium in secundoceriorum heredibus, qui non tantum, quod reliquum est ex salario anni quo secundocerii decesserunt,

sibi vindicant, sed & insequentis anni salarium percipiunt. *d.l. fin. C. de domest. & protect. lib. 12.* Veruntamen gratiosa & humanitatis plenissima consuetudo multis locis supplet defectum legis. Ita in Ducatu Megalopolitano secundum Ordinationem Ecclesiasticam viduis ministrorum verbi Divini *annus gratiae* assignatur, isque à die defuncti mariti computatur & numeratur, sed quadrans anni adjicitur interdum, si dies mortis ita incidat, ut intra *annum gratiae* redditus annuos vidua vel filii colligere non possint. In Academia Rostochiensis Professorum Ducalium viduae & filii post maritorum & patrum suorum obitum salarium unius quadrantis velut *deservitum*, vel operarum appendicem capiunt, & praeterea annum *gratiae* habent, & sic unius anni insequentis salario & solatio donantur. *Cothman. d. Resp. 46. num. 15. 16. 17. 18.* Ita in Electoratu Saxoniae viduis & liberis defunctorum Professorum & Ministrorum verbi Divini semestria salaria, sed Scabinorum vel Adfessorum Curialis judicii viduis & liberis integri insequentis anni salaria dantur. *And. Rauchbar. Quäst. 25. num. 12. & seq. part. prior.* Neque hoc tacendum est, quod Ximenius Prandio & Coenae suorum Professorum longè suavisissimum admiscuit condimentum ab humanitate & alloquio: quod ipsum cordatis viris non rarò omni lucro & stipendio est gratius: imitatus in eo *Eberhardum*, Ducem Würtembergiae, fundatorem Academiae Tubingensis; quem scimus Tubingæ non modò in domum Naucheri olim Praeceptoris sui sapius divertisse, & totum diem ibi cum doctis inter familiares de Ecclesia & Republic. sermones exegisse: *Phil. Melanchthon. in Orat. de Eberh. Barb.* sed etiam Studiosos *filios suos* appellasse, praetereuntes voce, & si aliter fieri non poterat, nutu salutasse, Rectori & Professoribus eos diligenter commendasse, additâ ratione honestissimâ, quod à parentibus, qui genuissent, huc essent spe profectus velut ad alteros patres missi. *Theod. Schnepffius in Orat. de Princip. Würtemb. & Academ. Tubing.* Verum non Professorum magis in ordinandis salariis, quàm pauperum Studioforum in procurandis alimentis est habenda ratio: ut quibus patrimonii vires non sufficiunt, aliena succurrat liberalitas. *vide Renat. Choppin. de Sacr. Politia lib. 3. tit. 5. num. 13. 14. 15. & 16.* Unde inter quàm plurima quæ per Ximenium prudenter disposita sunt, & hoc est, de reddituum incrementis in nova Collegia ædificanda consumendis: quæ omnia sic diligenter

ligenter & bonâ fide fuerunt administrata, ut Alvarus Gomecius scribat, *summam quadringentorum hominum excedere, qui à Ximénio perpetuò vestiuntur & aluntur. de reb. gest. Fr. Ximén. lib. 8.* Patavii ita novem Collegia ad sustinendam Studiosorum juvenum inopiam reperiuntur; Foro juliensium, Feltrensum, Spinellium, Pithium, Campionis, Neapolitanum, Brixianum, Græcum, Ravennatum. Et nulla fere, præsertim in Germania, est Academia; in qua ista adversus bonæ mentis comitem paupertatem juvandi Studiosos ratio non observeretur. *Hipp. à Collib. de increm. Urb. cap. 11.* Etsi qui stipem ostiatim colligunt Studiosi, & pro divitum foribus *Date panem propter Deum* canunt famelici, plerunque omnium felicissimè progrediuntur; sicque verè *per angusta ad augusta*, per famam, sitim, frigora æstumque, per contemptum & reliqua cognata paupertatis mala ad culmen doctrinæ, virtutis & honoris, pulcherrimè enituntur. Das thuts/ das sind die Rechten (pfllegt D. Luther manehsmal zu sagen) was in gestickten Kleidern und Schuhen gehet/ und die liebe Parteecken samlet/ das werden noch wol die besten und gelehrtesten auch fürnehmsten Leut. Verzaget ja nicht ihr liebe Gesellen (ait D. Georgius Mylius in Concione Funebri D. Salomonis Gesneri) die ihr jetzt in der Current geht/ andern famulieren müisset/ zu Chor singet/ und sonst euch Armuth genießen müisset: euer manchem ist ein Glück bescheret/ dahin er jetzt nicht gedencet. Allein seyd fromb und machets/ wie es dieser arme Knab (Gesnerus) gemacht hat. Was Juncker sein will/ wie jetzt wol arme Gesellen und Stipendiaten thun/ in Carteecken und Zindeldorcken Kleidern einher gehen/ und die Bechen lieber/ dan die Lectiones besuchen will/ das bleibet Bettler und Vaganten/ und kommet auff keinen grünen Zweig nimmermehr. Quin & reliquis Studiosis, quibus res sunt lautiores, commodis locis convivium exhiberi, Reipub. interest. Sæpe enim accidit, ut qui recto mensâque viri literati & egregii utitur, non minus à tali commercio mentem doctrinâ & moribus instruat, quàm si in auditorio Professore audiat dicentem: cum contra cerdo, & quicumque alius ἀμύσος, quibus plerunque pecuniarum aucupium præcipua cura est consuetudine suâ Studiosorum studiis vastitatem non facillè postea reparandam inferre possit. In Academia Rostochiensî Studiosi jurisjurandi religione devinciuntur, ut inhabitent domos Academiae, nisi ob justas causas per Rectorem fuerit dispensatum. *Cothman.*

Acad. Respons. 1. num. 263. Sed nullibi Studioso Nobili, si modò is ad legum normam, quod nec difficulter potest, se componat, neque occasionem aspernetur aut otio & vanitatibus corrumpat, tot simul commoda proposita sunt, quàm hoc in *Illustri Collegio*: quâ inusitatæ magnificentiae gloriâ serenissimo Duci Wûrtembergiae hodie parem novimus neminem. *vide S. Greiffi Oration. de laudib. Ill. Collegii.* Commoditatibus Academiae optimo jure annumeramus *Bibliothecam publicam*. Dicebat quidem Franciscus Junius, Theologo *Codicem sacrum Bibliorum, Institutiones, Indicem sacrorum, Grammaticam Hebraeam Cevallerii*, tanquam lucernas quatuor, sufficere: & Philosopho *Aristotelem, Plinium, Plutarchum*, vel hujus loco *Ciceronem, & Ptolomæum* quatuor hos autores totius Bibliothecae instar esse censebat Philippus Melanchton: & Goclenius *Aristotelem, Scaligerum patrem, Zabarellam Schegkium*, omnia vult Philosophorum implere pulpita: *Christ. Pelargus in Orat. de libro vite mystico.* Sed consilium hoc, quod illi literarum trium viri dederunt aliis, nec ipsimet secuti sunt, nec etiam alii ad bonam famam ac πολυμαθίαν euntes facile sequentur, atque amplissimum Studii sui territorium tam paucorum librorum lectione arctari nolent. Fuit autem Bibliothecarum res vetus, atque Justii Lipsii sententiâ cum ipsis literis adinventâ. *Iust. Lips. Syntagm. de Bibliothecis c. 1. Alexandrina Bibliotheca* olim inter omnes fuit illustrissima, Ptolomæis regibus vigiliis intentis composita: in qua numerabantur *septingenta voluminum millia*: qui inastimabilis thesaurus bello civili Pompejano, dum diripitur civitas, conflagravit. *Ammian. Marcell. lib. 22. A. Gell. Noct. Att. lib. 6. c. ult.* Sed Romæ *Asinius Pollio*, Orator & Senator nobilis, primus Bibliothecam dicando, ingenia hominum rempublicam fecit: cujus & hoc est inventum, quòd ex auro argentove, aut certè ex ære in Bibliotheca dicabat illos, quorum immortales animæ in isto loco loquebantur. *Plin. Hist. Natural. lib. 35. c. 2.* Et hæc Bibliothecarum cura tam profundas egit radices in animis Romanorum, ut P. Vi-

stor,

Hor, qui floruit Constantini ævo, inter singularia Urbis notet, *Bibliothecas publicas undetriginta*, & ex iis præcipuas duas *Palatinam & Ulpianam*. Privatarum non fuit modus; quas Senecæ ætate non ampliùs in studium tantùm, sed & inspectaculum comparabant: desidiosissimi quique Bibliothecas inter balnearia & thermas, ut necessarium domus instrumentum, ut cœnationum ornamenta expoliebant. *Seneca de Tranquill. cap. 9.* Grandis abusus, fateor: utinam tamen nostri divites sic lasciviant! Semper cum alieno aliquo, si non suo, usu & bono. *I. Lips. de Bibliothec. Syntagm. c. 8.* Hodie publicæ aut Principales Bibliothecæ imprimis laudantur *Cæsarea Vienna, Pontificia Romæ in Vaticano, Regia Lutetia, Palatina Heidelbergæ* quæ postrema optimis libris rarisque sic est dives, ut cum istis omnibus certet; cui jam præest serenissimi Electoris jussu *Ianus Gruterus*, vir tam multiplici scientiâ & exactâ doctrinâ, ut ipse aliis viva eaque multo instructissima Bibliotheca esse possit. Atqui fructus Bibliothecarum nullus, nisi statis horis aperiantur, & copia fruendi fiat. Nam si solæ eæ, si non sunt, qui colant, qui frequentent & evolvant: quô ista congeries? & quid nisi studiosa quædam luxuria? *I. Lips. de Biblioth. Syntagm. c. 11. Senec. de Tranquill. c. 9. adde & Philip. Camerar. Horar. sub. c. 1. cent. 3. c. 72.* Bibliothecæ jungimus *Typographicam*: quæ ubi magis est necessaria & commoda, quàm in Academiis. Impensè delectabatur hoc ingenii miraculo *Franciscus I. Galliarum Rex*; quem legimus & ad Robertum Stephanum subinde visitasse, & cum ei non vacaret, quòd eorum quæ tum edebantur emendationi intentus sederet, paulùm expectare jussum esse. *Dan. Heinsius in Epist. in qua agitur, Qualis viro literato uxor sit ducenda.* Sed res publicè utilissima & pulcherrima sæpissime facta est ingentium scelerum & flagitiorum instrumentum: quæ ne posthac tot abusibus pervia esset, hæc leges Cæsari expressit: *Typographia nullibi, præterquam ubi Electores Principesve sedem aulamve habuerint, vel Studiorum Universitates fuerint, Imperiive civitatibus constituuntur: Typographi à magistratu approbantur, in Imperii de editione*

trione librorum latas leges juranto: A libellis famosis, sub gravibus pœnis & librorum confiscatione abstineto: Nihil nisi visum probatumque à magistratu imprimunto: Nomen auctoris, suumque, & locum atque annum edunto: Adversus ea si quid fiet; libellis confiscatis Librarii, Detentores, Sparsores severè puniuntor: His rebus servandis, typographia ex improviso subinde inspiciuntor à magistratibus: Si quid hi per negligentiam, gratiam, collusionem dissimulârint, indignatione aliisque pœnis extra ordinem à Cesare mactantor. Petr. Denais. in Iure Camer. §. Librarii. 177. Reichs. Abschied zu Speyr An. 1570. Ast quàm procul àbitur passim ab æquisimis illis legibus? Quàm frequens est librorum suppressendorum impressio? quos satius sit flammis unà cum autoribus abolere, aut certè rectà deferre

———— in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis

Quot famosa scripta prodeunt sine auctoris & typographi locivè nomine? Quot item prostant cum falso auctoris, typographi, locivè nomine? Quot Satanicarum calumniarum & seditionum plenissima, produnt vera autorum & typographorum nomina? quibus nihilominus licet esse securis, & tanquam re bene gestâ gloriosis? Equidem Hispani *Cardinalis Baronii Undecimum Annalium Tomum*, qui continet tractatum de Monarchia Siciliæ, & in quo majestatem Regis infesto nimis calamo Papalis potentiaæ suo more extendendæ causâ oppugnat ille, legere aut habere severissimo edicto prohibuerunt: *Claude Malingre en l'histoire de Louis XIII. p. 83. & seq.* at Germani omnes Baronianos Tomos, licet autor in illis creberrimè in libertatem ac summam dignitatem Imperii atrociter multis falsimoniis debacchetur, fatali conniventiâ ubivis locorum, quasi omnium lectione & communi patrocinio dignos, ferunt & vendi permittunt. Galli *Marianæ* librum de Rege & Regis institutione; *Claud. Malingre d. lib. p. 50. & Bellar-*

Bellarmini de Temporalis Pontificis potestate; *Malingre* d. l. p. 83. *Ioan. Barelaeus* in *Vindie. advers. Bellarm.* c. 1. §. 8. & *Franciscus Suarez* 2ⁱⁱ Defensionem fidei Catholicæ & Apostolicæ adversus Anglicanæ sectæ errores; *Malingre* d. l. p. 306. & *Becani* Anglicanam controversiam; vide *Acta Facult. Paris cont. Becan. & Scioppii Ecclesiasticum*; *Malingre* d. l. p. 185. liberis S^Ctis ac sententiis damnaverunt, partim quoque exusserunt: quia scilicet illa scripta blasphemis ac seditiosis opinionibus jugulum Principum & tranquillitatis publicæ petebant: at Germani tales libros imprimunt, privilegiis communiunt, & in omnium manibus versari patiuntur, veneni latentis & cum periculo Reip. latius indies grassantis minùs curiosi. Et, ut alios taceam, quàm abominabilia flagrio evomit *Scioppius*? quem credo demigrasse in Tartara, cum tam infamem Ecclesiasticum concepit & effutivit. Debet Alastor ille *Scioppius*, quo foedius monstrum sol non videt, exterminari è finibus humanæ naturæ, aut culeo insui, tanquam publicus optimatum parricida. *Baud. Cent. 2. Epist. 19. addo Is. Casaubon. ad Apparat. Annal. Exercit. 1. c. 33. & Exercit. 2. c. 19.*

(K) *d. Auth. Habita. C. ne fil. pro patre &c.* Atque est Academia si-
ve publica Schola peculiare corpus, quod peculiarem habet magistra-
tum, & peculiarem ac propriam jurisdictionem, eamque possidet ordi-
nariam; cui Studiosi jurant, & jurejurando se subditos faciunt. *Barrol.*
in l. ambitiosa. n. 33 circa fin. ff. de decret. ab ord. fac. & in l. 1. n. 15 ff. de juris-
dict. Bald. in d. Auth. Habita n. 48. Salicet. in d. Auth. Habita. n. 20. Sichard.
in d. Auth. Habita. n. 17. Cuppenerius ad d. Auth. Habita. Iul. Pacius ad d.
Auth. Habita c. 9. Petr. Heigius part. 2. q. 11. Corhman. Acad. Resp. 1. n. 107.
108. 117. &c. De jurisd. & tione Academiarum hoc notandum est: illam
in diplomatibus foundationis plerunque variis ac circumscriptis formis
assignari, secundum quas postea vivendum est. *Corhman. d. Acad. Resp. 1.*
n. 138. & 308. Aliàs vigore d. *Auth. Habita* Academicis criminalem
jurisdictionem & merum imperium sine distinctione rectè tribui, statui-
mus cum melioribus Juris Interpretibus *Azone & Accursio, in d. Auth.*
Habita.

Habita. Odofredo, in *Auth. qua in provincia n. 6. C. ubi de criminib. agi &c.* Andrea de Isernia, in *d. Auth. Habita n. 8 & 9 verb. litem.* Raphael Fulgoso, in *proem. D. n. 22.* Joan Oldendorpio, *lib. de Jure sing. tit. de privilegiis que bonar. literar. Professor. § observandum autem.* Jac. Benio, *de privileg. Ictor. priv. 16.* Petro Dehaasio, in *Disput. de jure meri imperii. p. 5. & 23.* Autore Apologiæ meri imperii pro Senatu civitatis Spirensi, *p. 197.* Thoma Michaeli, *de Iurisdict. th 96.* & multis aliis, quos refert & sequitur excellentissimus Ictus Er. Cothmannus *Acad. Resp. i n. 104. & sequentib. adde Dn. D. Besold lib. 1. Politic. c. 12. n. 45.* Et experientia fidem facit, complures Academiæ jure meri imperii & olim usas fuisse, & hodie uti. In Germania quidem hæc Tubingensis non minus criminalem, quam civilem jurisdictionem exercet, ac jus gladii habet: *Sichard. ad d. Auth. Habita n. 22.* ita & Ingolstadiensis, *Scipio Gentil. de Iurisdict. lib. 3. cap. 17.* & Viennensis, *Jac. Middendorp. de Acad. lib. 3.* & Lovaniensis, *J. Lipsii in Lovanio lib. 3. c. 3.* & Gryphiswaldensis, *Matth. Stephani de Academ. c. 12. n. 116.* & Heidelbergensis, *Zovinger in Theat. vit. hum. vol. 26. lib. unic. p. 4069.* & Lipsiensis, Francofurtensis, Wittebergensis, Rostochiensis; *Cothmann. Acad. Resp. i.* in Anglia Oxoniensis; *Scip. Gentil. d. l.* in Italia Perusina, *Bartol. in d. Auth. Habita n. 4.* Pisana, *Pet. Calefat. consil. 102. n. 1. inter criminal.* Zilex, *vol. 1.* Bononiensis, *Odofred. d. Auth. Habita n. 2.* Papiensis, *Jul. Clarus sentent. lib. 5. §. fin. præct. crimin. qu. 35. n. 23.* Neapolitana, *Andr. de Isernia. in d. Auth. Habita n. 9.* Horat. *Lucius de privilegiis Scholar. privileg. 65.* licet scribat Petrus de Vineis, *lib. 3. Epist. 11.* Imp. Fridericum II. Scholaribus Neapolitanis tantum in civilibus causis privilegium concessisse. *adde Goldast. tom. 2. Constitut. Imperial. p. 73 & Heigium p. 2. qu. 11. n. 14.* & in Gallia Parisiensis: *Scip. Gentil. d. l.* *Pet. Dehaasis. disput. de jure meri imper. p. 25.* quod tamen de Parisiensis negare videtur Bodinus, *de reb. lib. 3. c. 7.* Sed quicquid opinetur Bodinus, vel unicum istud monumentum duorum Studioforum, quod extat in monasterio Maturinorum Parisiis, docet aliud. Res ita habet. Guilielmus Tignonvillus, urbis Parisiensis præfectus, duos Scholasticos, Normannum alterum, & alterum Britonem, ob eadem perpetratam comprehensos, cum frustra illi privilegium fori sui tanquam Studiosi inclaimarent, sententiâ subito latâ ad furcas Monfalconias, ut ibi suspendarentur, condemnaverat: & sine mora, quantumvis jam serum diei esset, veritus fortean, ne sequenti manè Rex intercedendo in gratiam Universitatis executionem prohiberet, statim jussit facibus prælucentibus pati-

patibuli candidatos ad locum supplicii duci strangularique. Dictum: factum. Sed Universitas, quæ tantam injuriam sibi illatam ita con-
 quere nolebat, nec etiam debebat, de præfecti temerario facinore gra-
 viter conquesta in Curia Parlamenti, quatuor mensium spatio eâ con-
 tentione causam peregit suam, & sic feliciter privilegiorum tutelam
 suscepit; ut An. Chr. 1408. S. Cto. decretum fuerit, suspensos Studiosos
 de patibulo rursus tollendos & honorificè sepeliendos esse. Et quidem
 præfectus ipse tunc præsens adesse, cadaveribus Studioforum osculum
 figere, eaque capulo conclusa & curriculo panno nigro intecto illata,
 suis ministris aliisque hominibus faces cæreas accensas ferentibus,
 adeoque aurigante ipso carnifice, qui equo insidens lineam instar sa-
 cerdotis vestem induerat, comitatus, à patibulo ad usque monasterium
 deducere, ibique Episcopo & Universitatis Rectori, qui sepulture cu-
 ram sumpserant, reddere; & hoc amplius crucem lapideam, cui incisæ
 essent imagines Studioforum suspensorum, proximè Monfalconias fur-
 cas erigere, coactus est. *Euguerant de Monstrelet au vol. 1. des Chroniq.
 chap. 13. Juvenal. des Vrsins en la vie de Charles VI. Fr. de Belleforest. en l'hi-
 stoire de Charles VI. Estienne Pasquier des Recherches de la Fr. liv. 3 chap. 18.
 Robert Gaguin Hist. Franc. lib. 9.* Quantumvis autem beneficio Prin-
 cipum ac Fundatorum amplissima sit Universitatum & Rerum publ.
 Scholasticarum jurisdictio & potestas: in Studiosos tamen regimen de-
 cet esse mite atque paternum. Cui finis Rectoribus Scholarum non se-
 curis aut gladius aliquis acutus, sed sceptrum præfertur moderationis
 imperii insigne. *Cothman. Acad. Resp. l. m. 204.* Equidem qui omnia Stu-
 dioforum peccata ad rigorem legum exigere satagunt: illi plerunque
 aut nesciendo quid & quantum Studioforum libertati tribuendum, im-
 prudentiam & stultitiam suam produnt inepti; aut perperam punien-
 do sacrosanctum Reip. literariæ corpus disturbant injusti. Vtrumque
 malè. Sicuti enim conditores novarum urbium solent securitatem ædi-
 ficatis asylis promittere, ut civium copia ne desit: ita & eos, qui Scho-
 las publicas, quas regunt, volunt esse florentes celebresque, sæpissime
 oportet indulgere; & quod patres in filiorum faciunt erratis, multa con-
 nivendo dissimulare: aliter si faciant Regentes isti, præter culpam dis-
 sipatarum Scholarum, quam vere sustinent, etiam audiant necesse est,
 quæ minùs ordine suo digna, scommata, convitia, dicteria aculeata, &
 quæ deinde sparso latius odio in innocentes atque immeritos imperii
 Scholastici socios nonnunquam jaciantur. Non ergo audiendi sunt illi

Catores pedagogici, qui libertatem Academicam in angustias planè servilis ac tremendi obsequii cogere & tantum non ferula subicere tē-
 tant, nec erubescunt profari; perinde sibi esse, pauci an multi Studiosi
 adsint in Schola; æquè sibi stipendia deberi solvique; imò malle se ha-
 bere paucos eosque ad nutum obsequiosos Scholares, quàm vel ingē-
 tem multitudinem lascivientem & toties turbas dantem. Illic enim es-
 se negotiorum nihil aut parum: hīc mare. At verò fundatores Acade-
 miarum ac patroni multò aliter sentiunt: & credunt, frequentiam Stu-
 diosorum in Schola publica cum primis esse gloriosam. *arg. l. i. ff. solut.
 matrim. Cothman. Acad. Resp. 14. n. 67. & Resp. 20. nn. 43.* Laudibus Bonco-
 niæ hoc adscribitur, fuisse ibi tempore Azonis *decem millia Studio-
 sorum*: *Odofred. in d. Auth. Habita. Cothman. Acad. Resp. 31. n. 16.* Ita Vi-
 ennæ *septem, octo Studiosorum millia* sæperecensita sunt: *Ant.
 Bonfin. rer. Vngar. decad. 4. lib. 5. Volf. Lazim. rer. Viennens. lib. 3. c. 5.* Ante
 trecentos annos Oxoniæ *triginta millia Studiosorum* vivebant:
Guil. Camden. in Descript. Britan. ult. edit. p. 270. ex Armachano. Lutetia,
 priusquam Jesuitæ in Galliam pervenerunt, semper numerabat Studio-
 sorum *viginti aut triginta millia*: *Le franc & véritable Discours
 sur le restablissement des Jesuites. Petr. Molinæ de Monarch. temp. Pontif.
 Rom. C. 4.* Et fidem tanto Parisiensium Scholarium numero conciliat;
 quòd cum An. Chr. 1409. averruncandarum regnī, barbarum causā more
 Ecclesiæ Romanæ decreta & solenni pompā esset obeunda supplicatio
 ex ipsa urbe Lutetia è templo S. Genovesæ ad fanum usque S. Dionysii,
 (distat hoc oppidum Lutetiā duabus circiter leucis horariis: quale in-
 tervallum fere est inter hanc Tubingam & Rotenburgum Hohenbergi-
 cum) tam frequens Scholarium ad istum actum ornandum fuit concur-
 sus; ut cum primi ordines jam oppidum S. Dionysii introivissent, Re-
 ctor Universitatis cum collegiis cœnobium Maturinorum Lutetiæ non-
 dum esset prætergressus. *Est. Pasquier des Recherch. de la Fr. liv 3. chap. 18.*
 Neque etiam si ferociat & frenos disciplinæ mordeat juvenus, conti-
 nuò spes bonæ frugis decollavit. Quemadmodum enim generosum
 mustum fervet & æstuat valentissime, atque multoties tanto effertur im-
 petu, ut si dolii orificium obturetur, vi perumpat, fragmentis dolii i-
 ipsius quaquaversum disiectis; ab ignobili autem musto, levi & auste-
 ro, vix ullum est periculum; quod torpet & prope æstus expers jacet,

raroque pretium habet, nisi à publica egestate: ita quoque ingenia Scholarium ignea in arctum redigi nolunt, quæ primo æstuantis adolescentiæ fervore sub libera disciplina fracto mox cum Reip. bono compositos spiritus sumunt; sed ista, quæ nullos generosioris animi motus sentiunt aut admittunt, semper humi serpunt, nec ad veram gloriam surgunt unquam. Laudamus meritò & hîc magnum Franciscum Ximenium Complutensis conditorem Academiæ: quò cum confluerent ex diversis locis juvenes, qui tam ætatis fervore, quàm novâ privilegiorum & affurgentis gymnasii libertate, veluti pulli indomiti sæpicule talia edebant facinora, quæ oppidanis insolentiam novorum hospitum nondum bene concoquentibus in posterum de Studiosis pessimè suspicandi occasionem præberent; illa tamen omnia juvenili ætati condonanda ut risu digna vir prudentissimus existimabat; & apud regem Ferdinandum alioqui frementem sapientissimè excusabat, cum diceret, *Schola id esse ebullientis spumam, quæ illicò esset fervorem repressura.* Quare indulgentem patrem imitatus Ximenius, cum se in Studiosos turbones acerbè vindicaturum rescripisset, tamen non longo post tempore Complutum veniens, oppidanorum prudentiâ collaudatâ, qui in sanis adolescentibus pro tempore cesserant, se se pro illis sponsores dedit, nihil unquam tale deinceps commissuros. *Alvar. Gomecius de reb. gest. Fr. Ximen lib. 4. p. 95. & 98.* Verùm in hoc Studioforum regimine potissimum caveri debet, ne & conniventia nimia pariatur contumacem omnis disciplinæ contemptum; quâ penitus collapsâ Schola vel aliâs optima propediem futura sit non bonæ mentis sacrarium, sed potiùs virtutis & honestatis spoliarium. Et quis tam fit rationis emotæ pater tutorvè, qui filium pupillumvè eò mittat locorum; ubi is nullo magistratus metu, nullâ magistrorum autoritate retentus, vivere non tantùm arbitratur suo, sed & exemplis infamis licentiæ quasi in Satanæ gymnasio ad cuncta mala facile impelli possit? Quis enim pignora sua concederet Viennensi Archigymnasio, si hodie esset ea morum & vitæ facies modusque, qualem præsens coram observabat Aeneas Sylvius; cum scripsit, *Studentes ibi operam voluptati præbere; vini cibique avidos, paucos emergere doctos, neque sub censura teneri; die noctuq; vagari, magnasque civibus molestias inferre; ad hoc mentes eorum procacitate mulierum alienari* *Aen. Silv. Epist. 165.* Quis Be-tyiensis Academiæ, olim luminis Phœnicis, sed posteris seculis longè

depravatissimam disciplinam non reformidasset? cum pulcherrima virtutis ac doctrinae purpura cecidit in lutum & turpissimam omnium flagitiorum servitutem. Sed Deus tarditatem poenae gravitate supplicii compensare solitus, derepentè intempestâ nocte, cum gurgustia heluationibus fumarent, ganeæ & lustra libidinibus ferverent, cyclopice clamoribus omnes angiportus civitatis personarent, terræ motu terribili immisso fundamenta urbis evertit, mœnia prostravit, tecta diruit, domos disjecit, tantâ hominum strage editâ, ut *tria amplius millia Studentium*, vulgi numero præterito, unâ illâ miserrimâ nocte interierint. *Herm. Kirchner. de Fatalib. Academiæ. dissipat. ex Agathia. adde Carol. Sigonium de Occid. Imp. lib. 20.* Cæterum jurisdictio Academica magis in personis ipsis atque causis, litibus, negotiis, & actionibus membrorum Academiæ, quàm in territorio consideratur: imò jurisdictio Academica cum territorio & territorii iudice, & viceversa, territorium vel territorii iudex cum jurisditione Academica fere nihil habet commune. *Cothman. Acad. Resp. 1. num. 427. Resp. 7. n. 13. Resp. 14. n. 61. Resp. 27. n. 43. & seqq.* Et tradit Baldus, in *Auth. Habita*, non requiri territorium adesse ordinariæ jurisditionis certarum personarum, sed adesse ordinariæ jurisditionis universalis. *Cothman. Acad. Resp. 31. n. 30. Cuppener. comment. ad d. Auth. Habita. adde Menochium lib. 3. præsumpt. 97. & Hostiensium in c. cum contingat extr. de foro compet. & Dn. Baccorum de Jurisdic. c. 3. n. 93.* Quemadmodum igitur Collegium Camerae Imperialis jurisditionem sine territorio quodammodo possidet & exercet, sive Spiræ sit, sive eat Norimbergam, sive Eslingam, sive Wormatiam, vel in quemcunque alium se conferat locum: *Petr. Denaisius in Adfert. Jurisdic. Cam. Imperial p. 7. Cothman. Acad. Resp. 1. n. 346.* ita & Academiam comitantur sua jurisdictio, & privilegia, etiam si illa propter pestem aut aliam gravem causam proprio Studii loco relicto in alium transferat sedem. *Petr. Gregor de Rep. lib. 18. c. 6. n. 10.* Et licet aliàs magistratus jurisditionem suam extra proprium territorium frustra exercent: *l. fin. ff. de jurisd. singulare* tamen hoc est in magistratu Scholastico, qui jurisditionem in alieno territorio rectè exercet, ei que in oppidani magistratus territorio jus dicenti parendum est. *Helfr. Vlric. Hunnius de privileg. Studios. cap. 2. question. 7.* Atenim ex his, qui jurisditioni Academicæ sive Scholasticæ præsunt, hodiernis moribus (nam quantum ad Studiosorum iudices, discessum parumper est à dispositio-

ne Authentica *Habita* : cum jam absque discrimine Scholarum Magistris ac Professoribus inter Scholares, vel reum Scholarem & alios, judicandi facultas non amplius permittatur. *Tob. Paurmeister de Juris. dict. lib. 2. cap. 9. num. 97.*) primas in Schola tenet R E C T O R. Non videtur autem hæc Scholastici Rectoris dignitas nomenque tempore Imperatoris Friderici I. in usu fuisse : cum ejus in d. Auth. *Habita* nullam mentionem fecerit. Et quod in d. Auth. vocem *Domini* quidam capiunt pro Rectore, erroneum id est : cum verba d. Auth. electionem Scholari tribuentis efficiant, ut Scholaris possit ita declinare judicium Rectoris sui : quod tamen nemo Dd. admittit propter jusjurandum, quo sunt omnes Studiosi Rectori obstricti. *Jul. Pac. add. Auth. Habita. cap. 9. num. 3.* Quare rectius alii Interpretes *Dominum* & *Magistrum* in d. Auth. accipiunt ἐκ παλαιότητος : siquidem majores nostri etiam suos Præceptores *Dominos* appellabant ; atq; in scriptis Dd. simplici appellatione *Domini* sæpissime significatur Præceptor. *Jul. Pac. d. l. Ofuv. Hilliger in Donello Enucl. lib. 17. cap. 20. lit. K.* Etsi possumus ibi per *Dominum* intelligere quoque ipsum Præsidentem provinciae, in qua est Academia sive Schola : quod & arguit *6. & hæc omnia. 10. Constit. de jur. doc. rar.* ubi Berytiensium Scholarium tres constituuntur judices, clarissimus Præses Phœnicæ maritimæ, beatissimus civitatis Episcopus, & Legum Professores. *Petr. Rebuff. in interpret. Auth. Habita.* Verum introductâ in Remp. Scholasticam Rectoratus dignitate, eam maximus literarum favor fecit amplissimam & honoratissimam ; quam nec illustrissimo genere nati suscipere ac gerere hodie dedignantur. Ius sceptorum habet Rector Academiae, ut singulare honoris insigne. Sed cave sis sceptrum hîc interpreteris de insigni regiae summæque potestatis ; duam qui in Rectore quæsierit, adulator sit, aut stultus : cum antiquitas omnem illam externam ceremoniarum pompam, quibus caput Orqinis Scholastici supra vulgus extulit hominum, illustris honoris limitibus fere circumscripserit, non ignara, *Artes honoribus ali.* Memorabile est in hanc rem Ferdinandi Hispaniarum Regis, avi Imper. Caroli V. factum. Venit is Complutum, & venit ibi in Ildephonsi Collegium, Ximenio latus claudente ; ubi magnâ totius populi literarii lætitiâ

lætitiâ exceptus singulas Scholas diligenter perlustrabat, & Professores studiosè audiebat. Sed Rectore cum Patribus Academiae Collegio in Regis occursum progrediente, cum praeuntes ejus sceptrigeros rabduchi regii, qui & ipsi sceptrâ gerebant, conspicerentur, & voce intentiori, ut illi sceptrâ Academica submitterent aut deponerent, inclamarent; tunc verò humanissimus Rex, nihil eâ re majestatem suam imminui sentiens, Academicos solito more procedere jubet, *Musarum* inquiens *illas ades esse, in quibus fas poscebat, ut Musarum sacris initiati regnarent*: imitatus in eo Cn. Pompejum, qui è bello Mithridatico victor Rhodum veniens singillatim omnium Professorum ades circumivit, inivit, & fasces illos laureatos privatorum januis submitit. Quinetiam Ximenius occasionem Rectorem suum honorandi naus, Regi indicat, nisi ejus majestati molestum sit, Rectorem Academiae statum & studiorum seriem breviter recensiturum: placuit hoc Regi, qui & voluit, ut inter se & Ximenium Rector incederet medius, quò uterque Rectoris sermonem melius percipere posset. *Alv. Gomecius de reb. gest. Fr. Ximen. lib. 4.* Lovanii etiam splendorem Rectori dant non exiguum Accensi, sive Bedelli: quorum unus praelato grandi argenteo sceptro semper praecedit & ducit, famulis sequentibus; interdum & octo praeunt cum suis quisque sceptris, sed in solenni processione, aut die festo. Obvertunt omnes ora, venerantur, & cedunt: atque alius quivis honor huic est secundus & minor. Ajunt & Imp. Carolus V. cum fortè ibi esset, loco cecidisse, & latus Rectori texisse: ut scribit Iust. Lipsius *in Lovanio, lib. 3. cap. 3.* ubi praeterea bene subjungit; Rectoris etsi nomen magnum, tamen potentiâ fere ut Venetorum Ducem esse, & à Senatu suo pendere. Senatus enim sive Concilium, in quod veniunt & adsciscuntur omnium Facultatum Doctores ac Magistri, praecipua omnia adgubernat, temperat & moderatur. *I. Lips. d. l.* Mompelii Rectoris tanta est autoritas, ut Studiosi quacunque etiam de causa egredientem comitari honoris gratiâ cogantur: quod se non sine maximo studiorum suorum multarumque horarum jactura nimis frequenter fecisse, conqueritur Petr. Rebuffus *de privileg. Universit. privil. 74.* Aliquando domini Rectores (addit Rebuffus) volunt pompam suam ostendere, & ire ad nuptias instar Christi, & ad domi-

dominas, & ad sepulturas mortuorum, & impedire audito-
 res, ne id temporis studeant; maxime Rectores ignari-
 sed uti aliarum rerum, ita & hujus Reſtorix dignitatis aut poteſtatis
 pro locorum indole & conſuetudine, hominum gratia vel diſgratia, va-
 rium eſt pretium & æſtimatio: alibi præcellit, alibi languet: illic Reſto-
 ri injuriam intuliſſe ex ſententia Dd. flagitium cenſetur capitis poenâ
 revincendum, quod Papiæ, Piſiſque, obſervatum eſt; *Menoch. lib. 2. de*
arbitr. jud. caſ. 263. Jacob Benius Privil. 19. num 5. Jacob. Middendorp de A-
cadem. lib. 1. cap 3. Henr. Bocer in Orat. de dignit. & utilit. Academ. hîc faci-
 lius abſolvitur, aut vindicatur ſolo contemptu. Atqui refert permul-
 tum; quiſnam in Academia Scholâve Reſtoratum gerat; & cuiſnam
 primarium Reipub. Scholaſticae munus committatur. Namq; Dicta-
 toria multorum in explicandis negotiis imprudentia & infantia, cum
 ſtultiſſima ſubtilitate nonnunquam & incredibili πολυπραγμοσύνη
 conjuncta, graviffimo alâs muneri ſæpe multum adfricuit dedecoris,
 multum decuſſit exiſtimationis. Non enim obſcura eſt Michaelis
 Montani, illuſtris viri, cenſura; quam hiſce totidem verbis ipſemet ma-
 terno ſermone publicavit: *I' ay veu en mon temps cent arti-*
ſans, cent laboureaux, plus ſages & plus heureux, que de
Reſteurs de l'Univerſité; & lesquelz j' aymerois mieux
reſſembler: hoc eſt: In meam pervenerunt notitiam, &
quos ipſe vidi, centum opifices, centum agricola, qui præ U-
niverſitatum Reſtoribus fuere & ſapientes & felices; &
quos præ iſtis vitâ moribusque exprimere longè præoptem.
Effais de Mich. de Montaign. liv. 2. chap. 12. Cum non ita pridem quidam
 Pariſienſis Univerſitatis Reſtor in oratione ad Henricum IV. Galliarum
 Regem proveheretur longiùs, quàm par erat: & multa diceret, quæ
 dicere à Concilio Univerſitatis non erat juſſus; Rex iſtud ſive conje-
 cturâ ſagacis mentis, ſive alterius monitu aliunde edoctus, conſeſtim
 quærit ex Reſtore, *quam Facultatem profiteretur?* illo respon-
 dente, *Medicinam:* mox Converſus Rex ad circumfuſam Nobilitatē,

Mon Université, ait, est bien malade: elle est entre les mains des Médecins: hoc est: Universitas mea valde agrotat; ea jam est sub imperio Medicorum. Quæ Regis vox tam vehementes impressit aculeos in pectus & animum Rectoris, ut vulnere impar Medicus domi in lectulum sese abdiderit, & ibi post paucos dies expiravit. *Le Mercure François liv. 6. p. 346.* Quam ob causam in Academia Rostochiensis saluberrimè constitutum est; ut eadem horâ, quâ novus Rector eligitur, etiam *Promotor generalis* eidem tanquam Adessor istis negotiis expediendis, quæ præsentiam totius Concilii non requirunt, adjungatur: ita tamen, ut si Theologus, Medicus, aut Philosophus Rectoratum gerat, tunc Promotoris officio Jctus semper fungatur. *Cothman. Acad. Resp. 39. num. 28.* Sic olim quoque Adessores omnes erant Jurisperiti: *Ant. Faber in Rationalib. ad l. 1. ff. de offic. Adessor. quorum prudentiam credebant jus dicentes sibi esse necessariam ad jus bene dicendum. l. 1. C. de Adessorib. Ant. Faber. in Rational. ad l. 2. ff. quod quisque jur. in alt. stat.* Nempe jurisperitis sapientibus, & non aliis Respub. est committenda: secundum Angel. in *6. fin. in proem. Instit.* ubi etiam dicit: *quod est malè factum, quod homines mechanici & Medici ponantur ad regimina civitatum, cum ipsi juris habent imperitiam.* Sed consuetudines & Statuta in Rectorum electione observanda sunt. Alicubi ex nobilissimis tantum eligitur Rector: alicubi ex Philosophorum tantum Collegio sive Facultate Artium; cujus tamen hîc Tubingæ rarissimè ratio haberi solet: alibi, & quidem plerunque, Rectoratus per omnes Facultates it in orbem. Jesuitæ bullam à Papa Sixto V. impetrârunt, ut Academia Pontinussianæ Dictaturam perpetuam occupent, id est, ut perpetuò Rectores sint, contra formam & constitutiones foundationis illius Universitatis à Gregorio XIII. factæ. Sunt tamen, qui putant, bullam illam esse supposititiam vel obreptitiam. Certe quamvis vera sit & à Sixto concessa, valere tamen non debet, nec vim ullam habere: quia statim ab ejus creatione fuit impetrata: quo tempore quicquid Pontifices concedunt, id non tam impetratum ab illis, quàm extortum esse censetur. *verba sunt Guil. Barclaii de Pot. Pap. in Princip. Christ. cap. 38. adde Jean. Barcl. in vindic. pro. Regib. adv. Bellarmin. cap. 38. §. 1.* Ita etiam quibusdam

busdam in Academiis Rectorius magistratus est trimestris, in quibusdam semestris, in quibusdam annuus: nullibi, quod sciam, hodie est perpetuus. *Iac. Middendorp. de Academ. lib. 1. cap. 3.* Præterea tuetur Jurisdictionem Academicam & *Cancellarius*: qui plerunque est loci Episcopus: *Cothman. Acad. Resp. 1. num. 108. & Resp. 28. num. 9. Dd. in. d. Auth. Habita Ioach. Stephani Instit. Iur. Canon. lib. 1. cap. 8. n. 22. 23. 24.* Quod fortassis inde traxit originem: quod Episcopis jam olim sub Francorum imperio cura omnis constituendarum ac regendarum Scholarum erat demandata: ipsismet Episcopis nonnunquam Grammaticæ quoque præcepta adolescentes in Scholis docentibus. *Baron. Annal. An. 601. num. 15. Cent. Eccles. 9. cap. 9. cap. 3. Capitular. Franc. lib. 1. cap. 72. Christ. Lehman Spenrischer Chronick lib. 2. cap. 33.* Sed Cancellarii jus & potestas fere in hisce capitibus consistit. 1. ut Academiam protegat & defendat ab injuria, si qua illi inferatur. 2. ut in causis secundæ instantiæ judicet; ita ut à sententia Rectoris ad Academiae Cancellarium sit provocatio. 3. ut facultatem conferendorum Graduum Scholasticorum summi Principis nomine (sic enim Divus Augustus, quò major juris autoritas haberetur, primus constituit, ut ex autoritate ejus responderetur. *l. 2. §. 47. ff. de Orig. Iur.* postea conditis Academiis, cum Principem adire non semper commodum esset, Cancellariis potestas data est, qui vice sacræ talia largirentur. *Panormitan. in c. venerab. num. 55. extr. de except.*) Decanis singularum Facultatum sive creatoribus concedat. *Cothman. Academ. Resp. 1. num. 70. 71. 72.* Habet Academia Rostochiensis hîc singulare privilegium à Pontifice Martino V. quo Rectori unâ cum duobus vel tribus ad id speciatim delectis Magistris seu Doctoribus licet; ut, si fortè Episcopus debito modo requisitus licentiam conferendorum Graduum sine justa causa dare abnuat, aut moretur, illi Cancellarii officium in se recipere & creandi Doctores vel Magistros potestatem Decanis facere possint. *Cothman. d. Acad. Resp. 1. num. 72. & Resp. 36. n. 3.* Cancellarius Lovaniensis, quod munus sibi vindicat Præpositus Divi Petri, & illo absente Decanus, in Academia abstinet jurisdictione: duntaxat titulos & honores solenniter conferendi potestatem concedit. *l. Lips. in Lovanio lib. 3. cap. 3.* Hodie autem in Imperio Romano Germanico post transactionem Passaviensem An. Christ. 1552. initam, & in Augustanis Comitibus An. Chr. 1555. confirmatam, quâ jura Episcopalia seu Ecclesiastica apud seculares Principes sub quasi fiduciaria possessione usque ad cognitionem & dispositionem Concilii Universalis Germaniæ

nix deposita sunt, *Petr. Frider. Mindan. de Processib. lib. 1. cap. 28. & 29. Pet. Denais. in Jure Camer. cap. 216. Cothman. Academ. Resp. 1. num. 64. & Resp. 24. num. 24.* iisdem Principibus jam licet in suis Academiis de Cancellariatu disponere, & ex Reip. literariae utilitate statuere: quem illi Professori cuidam, & quidem ut plurimum Theologo demandare solent. *Matth. Stephan. de Jurisdic. lib. 3. cap. 14. num. 31. in fine.* Verum enimvero supra omnem Rectoris, Episcopi, & Professorum Academicam jurisdictionem & potestatem multis modis & altissimo intervallo eminent Superioritatis jus atque suprema jurisdictionis Fundatorum, Principum, & Dynastarum, in quorum provinciis sitae conditae atque institutae sunt Academiae: qui magnates & summates magistratus veluti aquilae in omnes Academicos ordines & omnia membra vigiles & intentos circumferunt oculos, cum perenni cura, ne subdita Respub. Scholastica admittendo aut omittendo, faciendo aut patiando quid detrimenti capiat; jus dicturi, si justè requirantur; novas etiam leges daturi, aut veterem statum in melius mutaturi, si opus sit, & publica Scholarum utilitas salusque id postulet. *Vide Cothman. Acad. Resp. 1. num. 378. 379. 395. & c. Acad. Resp. 45. num. 1. & Resp. 47. num. 1. & seqq.* Neq; hæc supremæ jurisdictionis in Academiam venit à jure patronatus: sed potius dimanat ex jure Superioritatis: quod ab isto non parùm differt. *Matth. Wesenbec. Consil. 48. num. 23.* cum patronus neque quemquam eorum, quorum est patronus, instituere sive ordinare, neque destituere sive remove-re, neque denique quicquam in Ecclesiis vel Academiis reformare possit. *c. noverint. 10. quest. 1. c. laici. c. cura. c. consuluit. extr. de jure patronat.* *Cothman. Acad. Resp. 1. num. 390.* Hinc bene dixit Hugolinus: *Etsi aliquis est Ecclesiae patronus, tamen juxta Prelatum, non supra Prelatum incedit: Ioan. de Turrecremat. in c. pia mentis. 16 quest. 7. num. 19. in fine. Cothman. Acad. Resp. 28. num. 19. & Acad. Resp. 29. num. 93.* Non itaque ad Patronatus, sed ad Superioritatis jus spectant Visitationes Academiarum (qualis & hîc Tubingæ nuper fuit: medicinam alitura & ordinem, ubi quid in Corpore Scholastico morbidum aut *ἀταξία* deprenderit) & Status Academici emendatio. Hinc & serenissimus Würtembergiæ *Dux Fridericus* (sunt verba Praefationis *Statut. Academ. Tubing. p. 3. & 4.*) non tantum concessa Univer-

sitati

sitati privilegia, cum ex antiquitatis stylo sermonisque generalitate non una obscuritas exoriri videretur, conveniente planâ & dilucidâ explicatione declarari curavit; verum etiam cum inde à foundationis origine plures diversæ nec parùm à se invicem discrepantes Scholæ ordinationes successivè natae essent, quæ omnes omnium temporum statibus accommodari non possent; eadem ipsius Celsitudo ex omnibus priorum temporum ordinationibus unam eamque perfectam & integram conciinnari mandavit, demptis, quæ supervacua aut præsentī sæculo dissona, additis, quæ eidem necessaria commodaque videbantur. Verùm quæ vis sit & virtus juris Superioritatis in Academiis, id Parlamentum Curia Parisiensis memorabili exemplo demonstravit. Cum enim Universitas Parisiensis olim blandientis fortunæ ducatum secuta potestatem legitimā ac circumscripta fingeret sibi majorem, & à libertatis fastigio se proriperet in præcipitium licentiæ, jamque à S^cto in favorem Ordinariorum, quos vocant, condito appellaret; Curia Parlamenti desperato Academiæ morbo in tempore & fortiter occurrit; ita, ut ipsum Universitatis Rectorem sibi in domo cujusdam Cantoris sancti Sacelli, reliquos autem Professores palatino carceri includi jusserit: quod factum Universitatem deinceps fecit haud paulò modestiorem. *Estien. Pasquier de Recherch. de la Fr. liv. 3. ch. 23.*

(L) De privilegiis Scholarum & Scholarium (quæ in summo gradu sunt favorabilia, & propterea quàm plenissimè interpretanda. l. 3. ff. de constitutionib. Princip.) multa Dd. ad d. Auth. *Habita*. Nominatim Petrus Rebuffus, Horatius Lucius, Ernestus Cothmannus, & alii. Cumque Scholares & Clerici Dei peculium sint, & selectus quidam populus censeantur communi jurisdictioni & oneri absolutè non expositus; *Cothman. Academ. Resp. 27. num. 40 41.* atque illa Scholarium privi-

legia à cœlesti ac terrestri majestate veluti à fonte & scaturigine profluant: sacrilegus & in utramque majestatem contumeliosus sit, qui ea vel temerare vel conculcare auit. *Cothman. Academ. Resp. 1. num. 377.* Et verissimum est, quod communissimis Theologorum & Juris placitis comprobatur: præscriptionem contra privilegium Corpore Juris clausum neque incipere, neque procedere, neque destruere, neque impleri posse: adeoque præscriptionem eam, si quæ contra libertatem Scholarum sit, audacis, ambitiosæ, & malæ fidei esse; ideoque nec mille millium annorum curriculo firmari ac convalescere. *arg. d. Auth. Habita. Auth. cassa C. de Sacrosanct. Eccles. c. noverit c. gravem. extr. de sentent. excommunicat. Franc. Pfeil. Consil. 182. num. 78* *Cothman. Acad. Resp. 1. num. 406. & seqq.* Proinde & pactiones transactionesque contra Ecclesiarum & Scholarum foundationem initæ, primamque earum dotem enervantes, atque privilegia eripientes vel labefactantes ipso jure nullæ, vanæ & irritæ; imò pœnis severis coercendæ sunt. *argum. l. placet. §. C. de Sacros. Eccles. Cothman. Academ. Resp. 29 num. 16.* Et meritò malè audit ignavus Imp. Wenceslaus; qui cum in Schola Pragensi contra morem majorum novo privilegio vetus Germanorum privilegium, quo in ferundis suffragiis illi tres voces, Bohemi quartam habebant, everteret, & constitueret, ut posthac in Concilio Academico in quibuscunque negotiis expediendis Bohemi suffragio triplici, & exteri simplici tantum perfungerentur; sic commovit Professores ac Studiosos Germanos fatuus rex, ut eorum uno die quinque millia, & intra octiduum viginti quatuor millia, & amplius, Pragâ excesserint; atque magna Pars Lipſiam profecti ibi Studii Vniversalis jecerint fundamenta. *Ioan. Dubravius Hist. Bohem. lib. 23. lo. Cuspinianus in VVenceslao Casare. & Aneas Silvius in Histor. Bojemica. cap. 35. ubi uno die supra duo millia Pragâ abiisse, nec diu post circiter tria millia secutos esse dicit. Matth. Dresserus Millenar. sexti parte secunda p. 41. 42. 43 ubi supra 40000. Studiosorum Pragâ discessisse ait.* At Philippi II. Hispaniarum Regis in Scholam Conimbricæ illustre studium æternâ memoriâ dignum est. Erant eo tempore, quo Philippus Lusitaniam occupavit, complures qui Academiam illam extirpandam esse rebantur; quòd periculosum videretur, in novi regni auspiciis, nondum constitutis rebus, *IV. Cl. ju.*

venum

Venum quasi jurisdictione regiâ solutorum liberè in urbe vagari, quorum effrenatâ libertate seditiones alioqui pacato regno cieri possent. Nam militiam quandam Antonianam, & veluti auctoratorum ad conjurationes contra Remp. seminarium id fore. Abolitâ verò illâ Academiâ id boni consequi, ut juvenus ad Castellensium Academias transire necesse habeat, & ita à teneris cum Castellensibus consuescere, eorum mores induere, ac veteres similitudines exuere paulatim discat. His accedebat, quòd J.Cti in illa Schola, dum initio Henricus Cardinalis in Bracantini partes propenderet, ejus causam contra Philippum pertinaciter defenderant, detortis per falsas interpretationes in publicis lectionibus non solum legibus Imperialibus, sed etiam sacris canonibus: quæ res insigne castigationis exemplum mereri videbatur. His rationibus ipsi etiam Lusitani, qui Philippo favebant, inducti sic censebant; nunquam quieturam Lusitaniam, si juvenus literis operam dare sub hujusmodi Doctoribus permetteretur. Contra tamen tenuit, & Philippus non tantum Academiæ antiqua jura, privilegia ac libertates servavit; sed & eos, qui contra ipsum legerant aut scripserant, dissimulata generosè injuriâ fovit, & præcipuo favore prosecutus est, confirmatis & auctis stipendiis. *Hieron. Conestaggius de Portug. conjunct. cum regno Castel. lib. 8. Thuan. Histor. lib. 73.* Quapropter & Imp. Fridericus I. in d. *Auth. Habita* quâdam speciali dilectione Professores & Scholares complexus, eos undiquaque tutissimos reddere voluit; cum sanxerit, illis nullam omnino injuriam aut damnum inferendum esse; constitutâ poenâ in sacræ constitutionis temeratores, & etiam ipsos locorum rectores, qui vindicare neglexerint, ut teneantur in quadruplum, priventur dignitate, si quam habent, in perpetuum, & ipso jure sine sententia judicis infames! effecti ab omnibus aliis dignitatibus arceantur. *Jul. Pac. de Studios. privil. cap. 7.* Bene tamen notat P. Rebuffus in interpret. ad d. *Auth. Habita*: *Hodie*, inquit, *multi essent infames, & perderent dignitates: quia melius defendunt suos servientes pessimos & homicidas, quàm Scholares: ideo scientia exulat.* Sed ante ducentos annos Lutetia vidit insigne vindicatæ injuriæ Scholaribus illatæ exemplum. Nam, dum Scholares die quodam habendæ supplicationis causâ ad D. Catharinam, quem *Scholasticorum* appella-

pellatur, solenni pompâ procedebant, accidit, ut *Caroli Savosii*, qui erat cubiculi regii præfectus & auratus Eques, stabularii ministri equos in Sequanam ducturi datâ operâ in medios processionis ordines vehementiùs equitando se se petulanter ingererent, & aliquos Scholares læderent; qui mox obvios lapides indignabundi in stabularios coniecerunt, quibusdam existis etiam de equis deturbatis. Inde Savosiani se domum recipere, arma corripere, & collectâ majori familiarium cohorte denuò Scholares invadere, malè tractare, cedere, sauciare, & ad vestibulum templi usque insectari; sagittâ quoque ab uno Savosianorum ad majorem templi aram, in qua tunc sacerdos rem Divinam faciebat, emissâ; eo tamen pugnae eventu, ut Scholares numero tandem vincerent, & hostes Savosianos verberibus ac vulneribus probè multatos in fugam verterent. Statim autem post Supplicationem solennem finitam Scholarium bene magna pars Regem Carolum VI. adeunt, atque ipso Universitatis Rectore pro omnibus verba faciente audax & improbum Savosianæ familiæ facinus exponunt, testati, nisi Majestas regia severe animadverteret in turbones illos Savosianos, fore, ut Scholares ad unum omnes Lutetiâ mox sint discessuri. Rex benignissime audit, bono animo Scholares esse jubet, & quod officii sit curaturum se liberaliter respondet. Quid multis? Rex fert sententiam; quâ *Carolus Savosius*, quippe qui patrocinium suorum suscep-
rat, aulâ regiâ & regno Franciæ pulsus, excommunicatus,
& domo ejus; unde stabularii prodierant, funditq; eversa est.
Enguerr. de Monstrelet au vol 1. de Chroniques chap. 13. Adde & Rob. Gaguin
Hist. lib. 9. in Carolo VI. ubi hanc historiam paulò aliter refert. & F. de Belle-
forest. in Annalib. Franc. Mangi [ait R. Gaguin. d. l. nominis at-
que autoritatis per id tempus Schola Parisiensis habebatur:
ita, ut Scholasticum offendisse piaculum esset. Inter itaq;
multas similtates, cum res tota Francorum ad civilem di-
scordiam inclinaret, nemo non fere studebat Scholæ favo-
rem atque benevolentiam sibi comparare; eò melior esti-
mandus, quò literatorum majore auctoritate juvaretur.

Verum

Verum quæ immunitates & privilegia Professoribus ac Studiosis concessa sunt; iis quoque Doctores non-Professores, typographi, librarii, bedelli, famuli, defunctorum viduæ, filii & familia, & in universum omnia Scholarum membra, sine quibus privilegiorum usus satis commodus esse nequeat, jure meritoque gaudent, fruuntur. *Cothman. Acad. Resp. 14. & Resp 15. & Resp. 16 & Resp. 17. Pet. Rebuff. de privil. Universit. privil. 150. & privil. 166. Jul. Pac. de Stud. privil. cap. 4. Sichard. ad d. Aut. Habita. n. 11.* Sic & Ordinatio Camerae non solis Adfessoribus, sed & advocatis, procuratoribus, amanuensibus, scribis, nunciis, & similibus personis, immunitates ab omnibus exactionibus elargitur. *part. 1. tit. 49.*

(M) Honores istos Scholasticos etiam vocant *Promotiones, & Laureas, & solennes Studiosorum Gradationes, & Gradus.* *Iac. Middendorp. de Academ. lib. 1. cap. 13.* Et verè sunt gradus, quibus ascenditur ad summas alias dignitates. Quà ratione constitutum est in Concilio Tridentino; ut qui in Episcopum assumendus est, antea in Universitate Studiorum, Magister, sive Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel Jure Canonico sit promotus, aut publico alicujus Academiae testimonio idoneus ad alios edocendos ostendatur. *in c. 1. sess. 7. & cap. 2. sess. 22. Iac. Benius de privi. Ictor. privil. 24. num. 1.* Et Concilium Basiliense *sess. 23.* de Cardinalibus sic statuit: *Cardinales sint numero viginti quatuor, nec plures: sint non minores triginta annis: sint Magistri, Doctores seu Licentiati, cum rigore examinis in jure Divino vel humano sit saltem tertia pars vel quarta de Magistris aut Licentiatis in sacra Scriptura.* Gradus autem sunt; *Baccalaureatus, Magisterium, Licentia, Doctoratus.* Et hæc præmia, imò insignia Virtutis & Doctrinæ, solenniter sunt conferenda: quibus qui caret, cathedram docendi causâ conscendere in Galliis prohibetur. *Estien Pasquier des Recherch. de la France liv. 3. chap. 37.* Et omnino existimamus; *Professorem non-Magistrum neque ad examen Candidatorum*

Magisterii, multò minùs ad solenne Promotoris officium, decorè aut sine aliquo Actus vitio admitti posse, nisi & ipse priùs Magisterii Philosophici infulâ fuerit insignitus: à qua tamen sententia alienus est CI. V. Dn. Christophorus Besoldus lib. 1 Politicor. cap. 12. nu. 42. Etenim non facit militem, qui non est miles; & non facit Doctorem, qui non est Doctor: ait Baldus in l. qui in aliena. §. interdum. ff. de acquir. hered. Cuppener. ad d. Auth. „ Habita. Non tamen propterea Magister, quâ talis, creat alium Magistrum: (quis enim juris publici vel parùm consultus non intelligit; creare Magistros, jus Regale, non verò Magistrale aut Academicum esse? Dn. Christ. Besoldus d. loco.) sed quia literarum & Graduum Scholasticorum dignitas in eo etiam versatur, ut Professor Candidatorum Magisterii Promotor sit & ipse promotus Magister: quò sic exemplo suo commendet Studiosis Graduum & honorum Academicorum præstantiam, & ad pulcherrimum istud gloriæ iter strenuè capeffendum pluribus aliis calcar addat: ne si ipsemet sit non-Magister, vel doceat exemplo suo fastum ac turpe Graduum fastidium; vel certè manifestet ignorantiam & bonarum Artium rudem mentem, per quam steterit, quò minùs Magisterii lauru potuerit decorari. Utrumque profecto indignum Professore: utrumque cum læsione Academicæ existimationis conjunctum fuerit. Quid? quòd constantissimus Academiarum usus & consuetudo in Creatoribus titulos, quos aliis collaturi sint, requirit. Atqui mos retinendus est fidelissimæ vetustatis, respondent Imp. Arcadius & Honorius AA. in l. testatam. 18. C. de Testament. Ac tene, quod tenet usus, & non eris illusus: ait Mich. Grasius lib. 1. sentent. §. testamentum. quest. 62. Usus quippe, intra suos terminos, tantum potest, quantum Princeps per legem. arg. l. 9. ff. de just. & jur. l. 32. ff. de legib. Jac. Aleman. Consult. 8. p. 216. Quare cum An. Chr. 1564. in Academia Marpurgensi tres Professores, Theologiæ Candidati, Joannes Lonicerus senior Academiae Rector, Wigandus Ortius Facultatis Theologiæ Decanus, & Henricus Vietor Decanus Facultatis Artium, qui omnes legitimum examen & censuram cum approba-

probatione Cancellarii Academici jam antè sustinuerant, publicè ac solenniter consuetis ritibus & ceremoniis essent Doctoralibus insignibus inaugurandi; & verò Theologis examinadoribus mortuis nemo in illa Academia superesset Theologiæ Doctor, qui ritè creatoris munere fungi posset: tantum abest, ut alii non-Doctori in Academia partes Creatoris sive Promotoris datæ fuerint, ut Senatus Academicus potius decreverit, ex Tubingensi Academia Doctorem Theologiæ petendum & evocandum esse, qui Candidatis in publica inauguratione Promotoris officium dignè præstaret. Tubingâ igitur, conscio & volente Principe Christophoro, Duce Würtembergico, Marpurgum missus est *Theodoricus Schnepffius*, Doctor & Professor Theologiæ: qui ibi tandem XV. Maii, tres supra nominatos Candidatos, nec prius alio novo instituto examine (siquidem secundum doctrinam Interpretum Doctorandus non potest ab alio, nec alibi, quàm eo, per quem præsentatus, & ubi examinatus est, creari Doctor, si is de novo non examineatur: hâc tamen regulæ subjunctâ exceptione; nisi præsentans alium substituat, vel alia causa incidat. *Sichard. ad l. nulli prorsus. 10. Cod. de iudiciis.*) S.S. Theologiæ Doctores Academicâ solennitate in frequentissimo literatorum conventu publicè renunciavit. Ita cum Argentinæ consuetudine aut lege ibi Academicâ munus creandi Philosophiæ Magistros per omnes Facultates eat in orbem: nulli Professorum personam Promotoris sive Creatoris suscipere licet, nisi & ipse sit promotus Magister. Quæ etiam causa fuit non postrema, si non præcipua, quòd antè paucos annos duo excellenti doctrinâ viri, jam in duabus superiorib. Facultatib. designati Professores, *Joannes Taufrevus* Theologus, & *Joachimus Clutenius* Jctus, ille Tubingæ, hîc Basileæ, Magisterii Philosophici lauream sibi conferri voluerint, antequam Doctorali laureâ exornarentur. Aliàs autem, si in Graduum Academicorum collatione tantummodò Principis privilegiorum datoris autoritas considerata, non simul etiam expendendum sit, laurum Magisterialem aut Doctoralem à manu ejusmodi Promotoris, qui & ipse sit Magister aut Doctor, decentius Candidato imponi, & honorificentius tradi; perinde fuerit, si promiscuè vel cuivis Professori provincia titulos & honores Scholasticos Candidatis distribuendi demandetur: ita ut vel Philosophus, Medicus, aut Jctus (Magistrum Doctores sint, parùm curabitur.) Theologiæ Doctorem; vel Philosophus, Medicus, aut Theologus,

gus, Juris Doctorem; vel Philosophus, Jctus, aut Theologus, Medicina Doctorem; vel denique Medicus, Jcus, aut Theologus, Artium Magistrum, ritè, & rectè creaturi sint. Quam *ἀκαδημία* Academica *ἐνταξία* hætenus laudabiliter retenta non patitur. Nec ad rem facit: quòd Palatini Comites honores & titulos tribuunt, quos ipsi non habent, sed tamen eos conferendi potestate gaudent. Nam præterquam quòd Academia in creatione Doctorum & Magistrorum ab exemplo Palatinorum Comitum formulam mutuari nolent, atq; hisce moribus se cum illis componi vix benignè interpretabuntur; hoc sanè extra controversiam est, quòd multi Palatini Comites multa sæpe, veluti Poëtas creare, spurios legitimare, & alia facere possunt, quæ pleræque Academia facere non possunt; quòd etiam illorum personæ speciatim & singulariter eliguntur, quæ Principali nomine aliis titulos Doctoris, Magistri, Poëtæ, &c. largiantur; cum tamen titulorum Graduum vè distributio in Academiis ad unam certam personam diplomate Principali sic non adstringatur. Cæterum præclarissimus Dn. Besoldus nos secū longiùs hîc ducit: & cum illo etiam hoc quærere & inquirere lubet: *Si statuto Academico ad Philosophiæ Professoratum non nisi solenniter creatis Philosophiæ Magistris pateat aditus, an nihilominus Doctori alicui in Superiori Facultate qui tamen Magisterii Philosophici lauream nunquam acceperit, Professoratus Philosophicus salvo statuto concedi possit?* Humanissimo Besoldo placet Affirmativa: nobis Negativa magis placet. Cur sic? Quia Magisterii Philosophici dignitas à Superiorum Facultatum Doctorali planè est separata: ita ut non minùs quàm Doctoratus singularum aliarum Facultatum solenniter & cum prævia censura, examine & approbatione, debeat conferri; nec unquam sub cæterarum Doctorali titulo in solennibus inaugurationibus vel nominatim tribuatur, vel etiam tacitè comprehendatur. Imò nec fieri quoque potest aliter: cum examina Philosophiæ & aliarum Facultatum sint omninò alia atque alia. Et absurdus ridiculusque axaminator futurus sit, qui Candidati Theologi, Jcti, aut Medici, vires contaturus, cum eo ex Astronomia de passionibus planetarum aut sphæræ octavæ motu; ex Geometria, de quadratura circuli, aut climatibus; ex Ethicis,

cis, de summo bono, aut idoneo auditore Ethices; ex Physicis, de materia prima, aut cometarum generatione; ex Arithmetice de quadrati & cubi lateribus investigandis, aut proportionalitate; ex Homero & Virgilio de Græcæ Latinæque Poëtices præstantia; aut de aliis ex bonarum Artium promptuario desumptis quæstionibus, ferram reciprocare velit. Neque nostram evertit sententiam illud; quòd Magistri, etiam Doctores appellentur, & Doctores Magistri: *Matth. Stephani lib. 2. de Nobilit. c. 1. num. 16.* Non hoc negamus: dummodò attendatur & illud; neque Magistrum Philosophiæ, quâ talem, esse Doctorem alicujus superioris Facultatis; neque Doctorem alicujus superioris Facultatis, quâ talem, esse Magistrum Philosophiæ. Pergit autem doctissimus Besoldus noster, & asserit; Superiores Facultates respectu Philosophiæ sub alternatas, non collaterales existere disciplinas: præsertim cum hodie, quam vulgò vocant Philosophiam, magis sit perfunctorium studium liberalium Artium, quàm Philosophiæ: *arg. l. 1. ff. de extraord. cognit.* ubi hæc duo separantur. Speciosa quidem ἐντασις: verùm ἀκριβῶς loquendo, inter Philosophiam ac Superiores Facultates longè debilior est σχέσις, quàm ut istæ illi subalterna; sive ut Philosophia reliquarum Facultatum genus esse possit. γένος γὰρ ὅτι καὶ ηγορούμενον ἐν τῷ λέγειν καὶ πλείονων καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει. *Aristot. lib. 1. Topic. cap. 4. Porphy. cap. 2.* & propterea quæcunq; attribuuntur generi, ut genus est, etiam speciebus ei subiectis attribuuntur; & omnia hâc ratione sunt in speciebus, quæcunque sunt in genere. *Porphy. cap. 8.* Et hoc modo sequeretur, ut singulæ Facultates superiores complexu suo omnes & singulas Philosophiæ partes necessariò continerent: quod tamen non esse, nemo non Doctorem è Superioribus Facultatibus lubens & candidè testabitur; & haud difficulter etiam hoc addet; cum bonæ Artes & Philosophiæ studium bellissimè imbuant animos Studioforum, & utilissimè præparent Superioribus Facultatibus feliciùs & citiùs addiscendis; plurima tamen imò ferè innumera profundæ sapientiæ & jucundissimarum contemplationum Philosophicarum esse capita, quæ etiam consummatus Theologus, exquisitissimus Juris, & excellentissimus Medicus, sine imminutione gloriæ suæ tutò ignorare possit. Equidem Ulpianus *in d. l. 1. ff. de extraord. cognit.* more suorum temporum satis angustè capit tum Liberalia studia, quæ Græci ἐλευθέρια appellant, & quibus continentur Rhetores, Grammatici, Geometriæ; tum Philosophi-

am, quâ ferè tantùm eam designabant partem, quæ de moribus agit, & vocatur ἠθικὴ. *Petr. Faber Comment. ad tit. 1. de just. & jur.* hodie verò & Liberalia Studia & Philosophia multò latius patent; licet vitio temporum, ad barbariem decurrentium, fiat, ut (quod dolendum) satis persunctoriè multis in locis tractentur. Nam quotusquisque Studiosorum *cursum Philosophicum* absolvit, antequam altioris alicujus Facultatis sacra attrectet? Quotusquisque Studiosorum Juris est, qui non immani saltu Grammatices Dialecticesque ergasterio, non delibatis cæteris Philosophiæ partibus, transfiliat ad Institutiones Justinianæ? Et quid verbis opus est? Fac esse, Studiosum Juris omnia Philosophiæ arcana edidicisse, & prætermisso Magisterii titulo postea Doctorem Juris amplissimo cum elogio renunciatum esse: quia tamen Magisterii Gradu destitutus est, hanc ipsam ob causam commodis, speciatim Magistris Philosophiæ promotis concessis, meritò nunquam fruetur. *Non enim sufficit scientia sine Gradu, nec Gradus sine scientia.* *Petr. Gregor de Repub lib. 18. cap. 9. num. 9.* Iterum Dn. Besoldus noster: Statuta, inquit, in favorem Nobilium facta non excludunt Barones, Comites, Duces: sic & cum Magister requiritur, Doctor excludendus non sit. Profectò valdè dispar utrinque est ratio. Nam sub Nobilitatis titulo tam Nobilis in specie, quàm omnes majoris dignationis Nobiles veniunt. Et Henricus IV. Gal. Rex in Comitibus Rotomagensibus An. Chr. 1596. in Oratione, quam habuit ad Ordines, benedixit: *de ma brave & genereuse Noblesse je ne distingue point mes Princes, pour estre nostre plus beau titre, Foy de Gentil homme.* *Histoire des dern. troubl. de France. liv. 5 p. 68.* ita ut de omnibus Principibus, Ducibus, Comitibus, Baronibus, non minùs, quàm de Nobilibus minorum gentium (ut ita loquar) vere dici possit, omnes & singulos Nobiles esse; sed illos majores Nobilitatem obtinere cum quadam excellentia, quæ in minoribus desideratur. vide *Matth. Stephani de Nobilitate cap. 4 num. 5. 6. 7.* Verùm Philosophiæ Magisterium minimè Superiorum Facultatum Doctoralibus insignibus est titulus communis: & tametsi inter quatuor Facul.

Facultates sit omnium infima, quæ dicitur bonarum Artium five Philosophiæ, atque præ Magistris majori fulgeant dignitate alii Doctores; *Matth. Stephani de Nobilitate lib. 2. num. 19.* tamen Statutum in gratiam Philosophiæ Magistrorum speciatim conditum non magis ad Doctorem Superioris alicujus Facultatis pertinere poterit; quam, si quod in favorem Medicinæ Doctorum peculiariter & nominatim constitutum est, id quis ad Doctores Juris & Theologiæ, veluti qui ordine sedendi & incedendi priores sunt, contraprivilegiorum & statutorum naturam extendere velit. *Ergo Doctor non - Magister, salvo Statuto, Professor Philosophiæ eligi non potest.* ὅπερ ἐστὶν δὲ ξαυ. Ecquando autem illos Scholasticorum honorum titulos ac nomina primùm acceperint Scholæ, non usquequaque est expeditum: hoc compertum habemus, Lotharii Saxonis Imp. Romaniætate consuetudinem creandorum in Scholis Magistrorum & Doctorum solennibus ceremoniis cohonestari cœpisse. *Petr. Heigius Quest. part. 2. quest. 11 n. 48. &c. Bocer. in Orat. de literar. Gradib. & honorib.* Et quidem cum antea *Magistri* appellatio inter eruditos esset usitatior, & olim omnium scientiarum artium & linguarum Professoribus attribueretur: *l. 57. ff. de V. Signif.* tunc Imperator ille, qui Romanarum legum autoritatem quasi postliminio restituerat, etiam interpretibus earum honorem ac pretium singulare parare discupiens illis titulum *Doctoris* solenni ritu dari conferriq; iussit. Theologis verò Professoribus animadvertentibus, hanc novâ dignitate ad Juris studium nobiliora ingenia potissimùm ferri accendiq; sed Theologiam coli & tractari frigidius, & ipsi operam dederunt ac perfecerunt denique, ut *Doctoratus* dignitas & titulus sibi cum Ictis esset communis. Aliquantò post & Medici eundem titulum sunt consecuti. Ita, ut tandem titulus *Magistri* prope solis Philosophis & Artium Professoribus fuerit relictus. *Cothman.* At numerant rituum si-
ve ceremoniarum solennia hæc: *Cathedram, Biretum, Librum, Annulum, Osculum, Benedictionem*: gloss. ad. *Clement. 5. de Magistr.* *Heig & Bocer. dd. loc.* atque horum quædam, nempe Cathedram, Librum, Biretum, Annulum aureum, dicunt Dd. substantialia & necessaria, & quæ omitti non possint: *Bocer. d. l.* Quò referenda inscriptio, quæ

quæ hodiequē in quodam auditorio Bononiensis Academia cernitur talis : *Qui prætor Iudexve quinquennio in Bononiensi Gymnasio studiorum causâ non consumpto ad judicandum accesserit , ejus decreta sententiæve irrita sunt : Qui Doctor in ordinem adscitus libro à majoris Ecclesiæ Archidiacono non accepto fuerit, ejus dignitas , licet peritorum omnium suffragiis comprobata , prorsus nulla esto.* Nathan. Chytraeus in *delic. itinerum*. Sed ait Additionator ad Guid. Papæ *Quest. 388. de Advocat. & Doctoribus* : quod traditio Annuli, Osculum, & Benedictio, non sunt de substantia : quia, ut inquit dominus Baldus, mulieres osculantur, desponsantur, & benedicuntur, & tamen non Doctorantur. Clemens V. Papa in Concilio Viennensi quoque fecit mentionem insignium & solennitatis Doctoratus & Magisterii : ubi præterea etiam Promotionum sumptibus prudenter legem posuit ; districte præcipiens Professoribus promotoribus, ut Candidatos juramento adstringant prius, ne ultra tria millia Toronens. argenteorum in solennitate circa hujusmodi Doctoratum aut Magisterium quomodolibet adhibenda expendant. *Clement. 5. sit. de Magistris. c. 2.* Hodie tamen hæc Clementia sumptuum moderatio in plerisque Academiis inclementissime habetur, & honores Scholastici tot tantisque expensis laborant ; ut multoties viri doctissimi, quibus patrimonii res est angustior, à petitione Graduum prorsus deterreantur, aut proficiscantur aliô, ubi mercentur minoris. Sæpe aliquorum Candidatorum quoque liberalitas tractu temporis in aliis Candidatis fit necessitas : & quæ jam bellaria, species, aut munuscula cujuscunque generis liberrimâ voluntate solius benevolentia restanda causâ offeruntur ; postea ut debita merces, & fere in moneta tantum, (avaritia enim præ omnibus bellariis maxime salivam & cor movent nummi) exiguntur. Ita Magistri Sorbonæ malunt XX. solidos, quàm pileum : & Doctores Regentes Tolosani malunt argentum, quàm tragemata. *Est Pasquier des Recherch. de la Fr. liv. 2. chap. 4.* Expurgentur itaque hæ sordes, & aboleantur in Academiis illa pecuniarum aucupia, illa

illa damnosa Graduum inauratio. Philosophia religiosa res est : sed hoc primum profiteri Philosophos oportet, mercenariam operam spernere : ut & Civilis sapientia sanctissima res est , sed quæ pretio nummario non sit æstimanda, nec dehonestanda. Quædam tamen si honestè accipiantur, inhonestè tamen petuntur : ait Vlpianus in *l. 1. §. 4. & 5. ff. de extraord. cognitionib.* Professio & desiderium tuum inter se discrepant. nam cum Philosophum te esse proponas, vinceris avaritiâ & rapacitate : inquit Impp. Dioclet. & Maxim. AA. in *l. 6. C. de munerib. patrim. lib. 10.* Argutè Taubmannus :

Doctor palmare est : sed depalmandus uterque est,

Qui Doctorem auro vendit emitque suum.

Doctrina & virtus pretium est, quo Doctor ematur :

Sires argenti est, morio Doctor erit.

Gradatim honores deferendos, edicto ; & à minoribus ad majores perveniendum esse, epistolâ Divi Pii ad Titianum exprimitur. *l. ut gradatim. 11. ff. de munerib. & honorib.* Neque enim unico saltu universa extremorum intercapedo trajicienda est ; ut qui heri fuit servus, hodie liber ; qui heri catechumenus, hodie Pontifex sit. *l. 7. §. præterea. ff. de injur. Hieron. ad Ocean.* A qua tamen naturæ regula multæ hodie Academiæ malo more deerrant ; quæ jam ex Gradibus faciunt Saltus, & titulos, quos diversis temporibus & actibus tribuere Candidatis debebant, uno tempore & actu simul profundunt. *Cothman. Acad. Resp. 44. n. 30.* Sed contemplemur Gradus. *Baccalaureatus* est Gradus infimus, & prima laurea : omnibus quidem Facultatibus communis, sed in Superioribus non ubivis locorum usurpatur : ejus tamen longè frequentissimus usus est in Facultate Artium. In Italia Baccalaureatus non est Gradus distinctus ab aliis, nec requiritur ad Doctoratum. In Francia est Gradus, & qui præcedere Licentiam debet, ut Licentia Doctoratum : alioquin quis diceretur promotus per saltum. *Petr. Gregor de Repub. lib. 18. c. 9. n. 9.* Pontificii Theologi habent duo genera Baccalaureorum. Alii enim sunt *Biblici* sive *Currentes* : alii sunt *Formati* sive *Sententiarum*. *Iac. Middendorp. de Academ. lib. 1. c. 13.* Ridicula Scholasticorum est definitio : quibus *Baccalaureus formatus est persona habens dignitatem bajulandi baculum, promovibilis in*

Magistrum. Io. Limnaeus *Disp. de Acad. th. 12. l. b.* *Magisterii* titulum quædam Academiæ tribune eximiis Theologis καὶ ἐξοχῶν. Parisiis enim & Lovanii *Magistri nostri* dicuntur Theologiæ Doctores, qui omnis doctrinæ censuram sibi vendicant, & veluti possident regnum. Ex quo fit, ut aliquando in Principum rescriptis & diplomatibus Magistri Doctoribus præponantur. *Matth. Dresser in Milkenar. 6 p. 285. Matth. Stephani de Nobilit. lib. 2. n. 15* Ita & Imp. Caroli V. ad Universitatem Viennensem literæ, quibus Lutheri liberos flammistradi mandat, hanc habent superscriptionem: Den wärdigen / unsern lieben andechtigen und getreuen / R. Rector / Magistern und Doctorn unser Vniversität zu Wien. *Goldast in in Reichs-Sagung p. 254.* Quinetiam Rotæ Romanæ Auditores vocantur Magistri: quasi ad eam legum peritiam pervenerint, ut Magisterio fungi possint; sive potius, quia Doctoratus insignia affecti sint. *Schard in Lexico: verbo, Magistri legum. Matth. Stephani d. l. n. 16.* Ita & Justinianus Antecessores legum magistros appellat. *§. 1. in Constit. de Iur. docendi rat.* Imò videtur Clemens. V. Papa omnium scientiarum Doctoratus etiam dixisse Magisteria: *in c. 2. tit. de Magistr. lib. 5. Clement.* Sed hodie, ut communissimus loquendi usus manifestum facit, speciatim ille dicitur Magister, qui absolutâ septem Liberalium Artium periodo supremæ Philosophicæ laureæ decus ritu solenni accepit, & publicè Magister Artium renunciatus est. Lutetiæ Parisiorum hominum memoriâ nemo non Studioforum ad illam Magisteriam Philosophiæ dignitatem adspirabat; singulis Collegiis, quorum Lutetiæ numerus non est exiguus, XX. aut XXX. Candidatos quotannis, statim post Gregorii festum coronantibus: hodie tamen multò minns ibi creatur Magistrorum; quòd parentes fatuo consilio filiorum studia præcipitant, & vix leviter jactis humaniorum literarum fundamentis eos in Legum Scholas ablegant, quò citiùs deinde voce suâ mercenariâ Curriæ septum, ubi aureum vellus venantur, implere possint. *Est. Pasquier des Recherch. de la France liv 4. chap. 7.* Etsi in Galliis speciali interdictione (*par un passedroit special*) Religiosi prohibentur Gradu Magisterii Artium, ob eam maximè rationem; ne illos Philosophiæ & mansuetiorum Musarum contubernium à studio Theologico, quod totum requirit hominem, abstrahat: *Est. Pasquier des Recherch. de la Fr. liv. 3. ch. 38.* sicuti olim & *D. Hieronymus somniabat, ideò ab angelo*
se cor-

se corripere, quod accuratiorem operam lectioni librorum Ciceronis, vir Christianus paganorum figmentis, impenderet. c. legimus. 37. *Distinct.* Multis in Germaniæ academiis Magisterii & Baccalaureatus honores admodum præcociter maturescunt; aut potius ante tempus colliguntur: quæ præposterâ hominum sinisteritate omni fructui sua venustas & nunquam reparanda saporis gratia perire solet. Quædam etiam Scholæ nimiam fertilitate luxuriant, & *biferæ* sunt: ubi propemodum plus nascitur Magistrorum & Baccalaureorum, quam in Hercinia fungorum. Sic & vites quædam triferæ sunt, quas ob id *insanas* vocant: quoniam in iis alia maturescunt, alia turgescunt, alia florent. *Plin. Natur. Hister. lib. 16. cap. 27.* Laudo Epigramma Zachariæ Schef-feri, Professoris Academiae Tubingensis, quod scripsit Joanni Taurero Theologo & Professore Argentoratensi, cum is Philosophiæ Magister solus renunciaretur Tubingæ. tale est carmen.

Vidi hîc, vidi alibi magno agmine sæpe Magistros

Publica Doctrina præmia ferre sua;

Sic Fama, imo hæc olim quinquaginta notabam

Urbe, ait, uno omnes tempore laurigeros:

Verum Unum spectari hodie, res mira, Magistrum,

Et subito tantum deminui numerum!

Desine mirari. Neque enim (ut rere) Vnus in Vno est:

Mille Magistrorum hic vimque vicemque gerit.

Licentia Gradus est supremo sive Doctoratui proximus. Appellatione Doctoris non venire Licentiatum respondit Signorolus *Consil. 51. ad de Roman. Consil. 333.* Et Licentiatum non habere illam dignitatem, quam habent Doctores, ait Guido Papa: *Decis. Gratianop. Quest. 390.* Sed est inter Licentiatos differentia. *Sunt enim,* inquit Pet. Matthæus in *Annot. ad G. Papæ d. quest. 390.* qui simpliciter Licentiantur, ut possint deinde nomen & insignia Doctoris assequi: aliqui verò nomen & insignia Doctoris sunt consequuti, etsi laurea Do-

Etoralis & cetera Magisterii insignia non collata sint ;
qui quidem adversus Guidonis sententiam in classe & or-
dine Doctorum sunt habendi, quamvis desint insignia, quæ ex-
trinsecam qualitatem potius, quam rei essentiã præ se ferunt.
vide Menoch. de arbitr. judic. lib. 2. sent. 4. & Iac. Benium de privil. Ictorum.
in proœm part. 3 n. 10 In Camera Imperiali, cum ex lege Imperii Adses-
 sores non-Nobiles debeant esse Juri titulo ornati, *Ord. Cam. p. 1 tit. 3. ibi,*
der Rechtgelehrte und gewürdigte. Non magis Doctores, quam Licentiati
 consuetis ceremoniis & ritu in Vniversitate publicè inaugurati, habentur idonei. In Saxonia aliquibus in locis aliquando commodius & uti-
 lius est, esse Licentiatum, quam Doctorem : cum Doctori sua dignitas
 alicubi aditum in Ordinem Senatorium reddat difficiliorem ; Licen-
 tiatus autem, quem Doctorali fastigio arbitrantur esse minorem, facile
 cooptetur. Inde Hamburgum in Senatu suo & Ordine patritio tot
 numerat Licentiatos. *Doctoratus* Graduum Scholasticorum est apex
 & vertex. Et quidem comitantur illam dignitatem multa singularia &
 illustria privilegia, quæ hinc inde à Doctoribus diligenter congesta ab
 eorum tamen ingenio in ordinem suum nimis quam propenso per la-
 tissimas & sæpe alienas interpretationes (dicendum enim quod res est)
 plurimum augminis acceperunt. Eas sit in uno atque altero exemplo
 istud ostendere : asseverant Interpretes, *Legum Doctores ab aliis*
quantumcunque maximis, non fratres, sed dominos appella-
ri debere ; & putant, expressum in hanc rem esse textum in l. 2. C. de
 offic. divers. judic. Certè ineptè sic putant. Namque illa lex de Docto-
 ribus non loquitur : sed hoc tantum disponit, ne iudices confundant
 invicem dignitatum gradus ; puta, ne minor iudex majorem in rela-
 tionum suarum subscriptionibus quasi parem fratrem audeat nomina-
 re ; sed singulis sua dignitas reverentia & honor secundum proportio-
 nem Geometricam servetur. *Cujac. in paratit. C. d. l. Cothman. in Comment.*
C. ad d. tit. Ita affirmant : cum in illa civitate, in qua summus Princeps
 tanquam hospes versatur, ipse quidem curriculo uti possit, sed alii uti
 non possint ; *Doctoribus tamen ex privilegio in eadem civita-*
te, in

te, in qua est Imperator, vehiculo uti licere: per l. i. C. de honorator. vehiculis lib. ii. Atqui nec hæc lex singulare Doctoribus indulget privilegium: sed indicat morem istorum temporum, quo jus erat, ut omnes honorati seu civilium, seu militarium dignitatum, intra urbem sacratissimi nominis semper uterentur vehiculis dignitatis suæ, id est, carrucis; ex constitutione Impp. Gratiani, Valentiniani, & Theodosii AAA. d. l. i. five carrucis bijugis, ut additur expressius in l. i. eod. tit. C. Theodos. Et præcipue is honor deferabatur præfæto Urbi. Unde Cassiodorus var. lib. 6. form. 4 in formula Præfectura Urbana: Carpentō veheris per nobilem plebem: publica vota te comitantur: favores gratissimi consonā tecū voce procedūt. Bene age, quia te veniente licet populis cōcinere. Favorum nomine intelligit Cassiodorus acclamations, quæ sub quadam concinna modulatione effundebantur in applausum. Sed & præibat præco, qui advenientem denunciabat, ut cautiùs agerent, ne forte aliquid indecorè admitterent, quod oculos Rectoris offenderet. Fr. Iu. retus ad Symmachi Epist. Miscellaneor. lib. 16. Ep. 17 Guid. Pancirol. Comment. in Notit. Imp. Orient. c. 25. Sic istum carrucarum usum Senatoribus omnibus permisisse Severum, & privatis Aurelianum legimus. Cujac. comment. C. ad tit. de honorat. vehicul. lib. ii. Quid verò hæc, per Deum, ad hodiernorum Doctorum privilegia? Prætereà volunt Interpretes: Doctores Professores, si in Academiis XX. annos continue docuerint, effici illustres, Duces, Comites. Bart. in proem. Cod. Cypener. ad Auth. Habita Io. Neviz Silv. Nuptial. lib. 5. n. 36. Iac. Benius de privil. Ictor priv 14. & c. & rentur, legem, i. C. de Professorib. qui in urbe Constantinop. docentes ex lege meruerunt Comitivam, id ipsum velle. Perperam & hoc: meâ quidem sententiâ. Nam legis illius rubrum & nigrum luculenter demonstrant; singulare istud Comitivæ privilegium tantum Professoribus regiæ urbis Constantinopoleos concessum esse. Quo igitur jure jus istud Professores alibi locorum usurpent? Aut nisi eodem exemplo ita arguere velimus: Vienna. Austria in A-

cademia Archiducali Oratorum & Poetarum Collegium ex singulari Imperatoris Maximiliani I. gratiâ hanc obtinet prærogativam, ut ejus Rector Palatini, ut vocant, Comitatus potestate fruatur, & laureâ Poetas, si quos dignos studiorum præmiis putaverit, exornet. Herm. Kirchner. de fatalib. Acad. dissipat. & ruinis. Aut sic: In Academia Rostochiensis Facultatis Juridicæ Decano Palatii comitiva insigni, (quam dignitatem à Rudolfo Cæsare in Comitibus Augustanis sibi oblatam Jacobus Bordingus antecessor Rostochiensis & Consiliarius Megalopolitanus submissè deprecatus, ut decanus Collegii Juratorum eâ ornaretur, impetravit. Ioan. Kirchmannus in Orat. funeb. Jac. Bordingi) jus est creare Notarios, facereque alia, quæ summi Principes hodie Palatii Comitibus concedere solent: Cothman. Acad. Resp. 28. n. 13. Ergo Imperatores illi omnibus aliis Academiis & Collegiis talia privilegia elargiti sunt. Bella consequentia scilicet. Deinde: olim Comitatus titulo præcipua fere omnia Imperatorum palatina officia designabantur; aulicis hujus tituli honorem tantopere sitientibus, ut etiam ii aliquando, quibus provinciæ gubernandæ credebantur, Comites dici voluerint. Est. Pasquier des Recherch. de la Fr. liv. 2. chap. 13. Inde pro varia administratione & nomina varia veluti, Comes sacrarum largitionum, Comes rerum privatarum, Comes sacri palatii, Comes sacri patrimonii, Comes Orientis, Comes consistorianus, Comes Scholarum, Comes rei militaris, Comes qui provincias regit, Comes commerciorum, Comes domesticorum, Comes sacræ vestis, Comes sacri stabuli, Comes formarum, Comes riparum, & alvei Tiberis, & cloacarum; Comes portus, Comes morum, Comes horreorum, Comes metallorum, Comes & Magister officiorum, Comes & procurator divinæ domus, Comes dispositionum, Comes Africae, Comes Tigitanæ, Comes limitis Saxonici per Britanniam, Comes Britanniae, Comes limitum Italiae, Comes Argentoratensis, Comes Illyrici, Comes

Comes Hispaniarum; & quæ alia plurima nomina passim occurrunt in Imperatorum Constitutionibus; quam ad rem maximè consulendus est Codex Theodosianus, & Guidus Pancirollus in Notitiam utriusque Imperii. Quin imo successu temporum Comitum nomen sic factum familiare est; ut ante mille annos vix urbs aut civitas fuerit, quæ Comitem non habuerit judicem. *Est Pasquier d.l. Beat. Rhenan. rer. Germanicar. lib. 2.* Quale fatum *Ducis* quoque nomen ac titulum exercuit: quod alibi explicabitur commodiùs. Verùm Comitivæ honorarium titulum invenit Constantinus Imperator; dum singulos quosque honore aliquo cumulare cupiebat; primi, secundi, & tertii ordinis Comitibus creatis: quâ dignitate ornati poterant interesse Imperatoris epulis, adorare purpuram ejus, & alia ex privilegio facere vel omittere. *Euseb. 4. de Constantini vita. Cujac. comment ad lib. 12. C. de Comitib. consistor. & de Comitib. & tribun. Scholar.* Ita & Professores Veteris Novæque Romæ placebat honorari Comitivâ primi ordinis, & vicariis, adæquari. *d. l. unic. C. de Professorib. qui in urbe Constantinop. lib. 12. junctâ l. unic. C. de Studiis liberal. urb. Rom. & ibid. Cujacius.* Quò respexit etiam Quintilianus, qui in proæmio Oratoriæ Institutionis scribit in hunc modum: *Post impetratam studiis meis quietem, quæ per viginti annos erudien-*
dis juvenibus impenderam &c. Quod argumentum est, jam olim post annos XX. perinde ac veteranis emerita Professoribus dari consuevisse, adeoque Quintiliano data: quem Primum Romæ Scholam publicam aperuisse sub Domitiano, & è fisco salarium accepisse, sunt qui scribant; quod tamen ex Suetonio mavult Vespasiano adscribere *Cujacius ad dict. l. unic. Codic. de Professorib. qui in urbe Constantinop. lib. 12.* Sed qui hodie in Imperio Romano priscas illas dignitatum, honorum & officiorum distinctiones quærit: qui non videt, jam longè aliam esse Reipublicam, aliam administrationem, alios dignitatum ordines, titulos alios; nã ille aut videndo nihil videt, aut certè in historia Romana antiqua & nova plane est hospes & peregrinus. Et quis hodie Doctorum si vel per sexaginta annos in Academia docuerit ea omnia ausit facere in Aula & Consistorio & sacra domo Imperatoris, quæ olim facere licuit Comitibus primi ordinis; nisi idem unâ & eâdem operâ impudentiam suam prodere, & omnium cachinnis, deridiculo, explosioni & quæ alia sequi solent, stultitiam mox calamo mercenario eorum scriptorum qui

qui singulis septimanis quæcunque nova plerunque fabulis mixta diligentissime conquirunt, aut ipsimet confingunt, quaquaversum evulgandam turpiter exponere velit? Ut taceam multos priscos titulos, quorum nomina retinemus, hodiernis moribus multis in locis prorsus eviluisse, aut in aliam significationem degenerasse. *Spectabilium* profecto dignitas quanta olim? Quo titulo honorabantur primicerius sacri cubiculi & notariorum, Comes castrensis, Magistri scriniorum, Proconsules, Comes Orientis, præfectus Augustalis, vicarii, Comites Ducesque rei militaris: *l. 1. C. ut omnes iudices tam civil. quàm. militar. tribuni notarii l. 2. C. de primicerio. lib. 12.* At hodie, licet nomen etiam nunc in quibusdam regionibus sit in usu, in Italia sordescit, quo vix vilissimi dignantur. *Guid. Pancirol. comment. in notitiam utramque cap. 2. de Illustrib.* Ita olim & Illustres viri, imò etiam ipsi Imperatores dicebantur *magnifici*: vir magnificus præfectus prætorio, in *l. 32. §. 4. C. de appellationib.* vir magnificus magister militum, in *l. 33. C. eod.* vir magnificus magister officiorum, in *l. 3. §. 2. C. ubi Senat. vel. clariss. civ. vel crim. conven.* *magnificentia mea.* ait Imp. Constantinus A. in *l. 1. C. de veteran. lib. 12.* Et si quis cum Illustri viro loquebatur, vel ad eum etiam Princeps ipse scribebat, his plerunq; verbis appellabat, *vestra magnificentia.* *l. 2. C. de offic. ejus, qui vicem alic. jud. vel presid. obtinet. vel, illustris magnificentia tua. l. 2. C. de offic. magist. milit.* At hodie, licet adhuc in Germania a academiæ Rectores vocentur *magnifici*, & aliquando etiam majoris dignationis viris titulus iste tribuatur; in Italia tamen vir paulo honestior contumeliose haberi se putet, si *Magnificus* in literarum *ἐπιτελεσθῆναι* dicatur; cum eâ appellatione sellularii quoque artifices non rarò honorentur *Casp. Sciopp. in Scaligero hypobolim. p. 117.* Unde *M. Antonius Bonciarius* Grammaticus Professor Perusiæ, qui tam tenui docebat stipendio, ut vix XX. ipsis annis & eo pluribus, quos in docendo consumpsit, centenos annuos rotundare potuerit, cum ille aliquando ab Agesilao Conestabile nimis honorificis titulis esset compellatus, rogavit, ut posthac ad se scriberet modestius, & castigaret titulos, adeoque caveret, ne quid adderet supra *magnificum M. Anton.*

Bonciar.

Bonciar in Epistol. Quod si verò quis existimet, Doctores Professores post vigesima stipendia hodiernis Imperii Comitibus & Ducibus æquari debere; ille multò immaniùs erraverit: cum hodie Comitum & Ducum dignitas sit perpetua, & ad filios adgnatosque transitoria, sæpe cum amplissima potestate: quod in illis priscis secus & minus fuit. *Petr. Pitheus in libro, cui titulus, Memoires des Comtes de Champagne & Brie, &c.* Comes carens Comitatu abusive dicitur Comes: inquiunt Interpretes; Ioan Baptista Asinius in *Praxi Iudicior.* part. 2. §. 4. cap. 22. numer. 2. *Petr. Gregor. Syntagm. jur. universi liber 6. capit. 8. numer. 16.* Un Conte senz a giuridizione è come un fiasco senz a vino: inquiunt Itali. *Ian. Gruter. in Ital proverb.* Et si illi nequaquam abusive Comites aut Duces dicuntur, quos illustrium meritorum magnitudo & speciale Principis privilegium ad istud honorum culmen evexit: licet aliàs illi aut tenues admodum, aut omninò nullos Comitatus Ducatusve possideant. Atque ut redeamus ad Doctores nostros: quantumvis illis hodie fortean ex d. l. i. *Cod de Professorib. qui in Vrbe Constantinop. &c.* non rectè tribuatur Comitiva: (quam M. Mantuan Bonavitum tertium Patavinâ Professione juris emeruisse, quidam volunt. *Marq. Freher. in not. ad lib. 2. cap. 11. Petri de Andlo.*) tamen maximi momenti ad illustrem eorum gloriam hoc est, quod Imperator Fridericus I. scripsit; *illorum, maxime divinarum atque sacrarum legum Professorum scientiâ totum illuminari mundum.* d. *Auth. Habita.* *Sichardus ad d. l. quicumque 25. num. 10. Cod. de Procuratorib.* hæc habet: Licet Doctores XX. annis legentes de jure communi dignitatem Comitum Palatinorum assequantur: tamen Comites non sunt illustres, sed tantum spectabiles. Et Piso Soacius *de Romanor. & Venet. Magistr. inter se comparat. num. 112.* hæc scribit: Doctor, qui legit per viginti annos, efficitur Comes & Dux, *secundum Alex.* & ideò potest creare notarios, legitimare, & alia facere, quæ possunt Comites Palatini, ut dicit *Paul. de Castr. in 1. Const. Cod col. 2. quæ tamen consuetudine servari non video.* Sed de Comitiva satis. Quid autem? Num consequuntur Doctores per ipsam Gradus Doctoralis collationem etiam Nobilium privilegia? Quilibet Doctor, ait *Petr. de Andlo lib. 2. de*

Imp. Rom. cap. 11. dicitur Nobilis, & gaudet privilegio Nobilium; *ut vult Bart. in l. Medicos Cod. de dignitat. lib. 12.* Ideoque in quibusdam Cathedralibus Ecclesiis æquo jure ad Canonicatus admittuntur Nobiles & Doctores: ait *M. Freherus ad Pet. de Andlo d. l. in Notis.* Et statutum vel consuetudo, quæ ad Canonicatus non nisi Nobiles admittuntur, Doctores non excludit. *Iac. Benius de privil. Ictor priv. 30.* Inde etiam Salicetus existimat; Comitissam, si Doctori nubat, non dici indigno nupsisse. *in l. providendum. C. de postul. cujus dictum commendat. Campeg. de doct. part. 1. quest. 13. & Tiraque de Nobilit. cap. 5. num. 4. Iac. Ben. priv. 56. n. 3.* Digna quoque memoriæ vox, & Jasone summi judicii Jcto dignissima est: *Baronis vel etiam Comitum filio majori honori atque dignitati esse, si dignissimo summâ eruditione ac prudentiâ nomine Doctor, quàm si Dominus appelletur. Ias. in l. more. s. ff. de jurisdict. Herm. Kirchner. de offic. & dignit. Cancellar. lib. 2. cap. 3. num. 81.* Alii verò distinctius loquuntur. Et quidem cum verbi Divini prædicatio omni humanâ Nobilitate sit major & superior, absensum fuerit, Doctores Theologos Nobilium privilegiis indignos censere. Quid? quod apud Judæos, latente & quasi sepultâ stirpe Davidicâ, una res erat, quæ genus nobilitaret, nempe *Sacerdotium*: ita ut, qui è familia Sacerdotali non erant, ut ut opibus florent, obscuri, ignobiles, & privati haberentur; atque, ut Hebræi loqui amant *וְהָיָה לְכָל עַם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל* *populus terræ Is.* Casaubon. *Exercit. 1. ad Appar. Annal. Baron. cap. 3. num. 5.* *ὡς περ (verba sunt Iosephi, initio vite sue.) παρ' ἐκάστοις ἀλλήλῃς ὅτι εὐγενείας ἔσονται, ἔγω παρ' ὑμῖν ἢ τῆς ἱερωσύνης: id est: quemadmodum apud unamquamque gentem certum est aliquod argumentum Nobilitatis; sic apud Judæos Sacerdotium nobilitat.* De Jctis Doctoribus indubium est, illos acquirere Nobilitatem, ob eminentissimum & frequentissimum Jurisprudentiæ in vita politica usum: *Matth. Stephan. de Nobilit. lib. 1. cap. 7. num. 29. Ant. Faber. in Cod. lib. 1. tit. 28. def. 10.* Priscis temporibus ita se huic studio Nobiles adolescentes dabant; ut ejus ordinis proprium quodammodo esse videretur. *Fr. Duaren. Comment. de rat. doc. disc. jur.* Spartianus in Did. Juliano sic scribit: *Proa.*

Proavus ei fuit Salvius Iulianus, bis Consul, praefectus urbi, & Ictus, quod magis eum nobilem fecit. Et Capito Atejus principem in civitate locum studiis civilibus adsecutus est: *ut refert Tacit. Annal. lib 3 in fine. vide & Cujac. ad l 2. in pr. de Orig. Iur.* Et hodie in Gallia, qui per Jurisprudentiam Senatoris & Consilarii regii dignitatem adipiscuntur, eo ipso Nobiles fiunt, & posteris suis Nobilitatem parant. *M. Freher. ad Petr. de Andlo d. l. Choppin. au 3. liv. du Domaine de France. tit. 26. num. 12. & sur les Costumes d Anjou. liv. 1. chap 31 num. 3. & liv 2 part. 3 chap. 1 tit. 3. artic. 12. Papon. au recueil d Arrests, liv. 5. tit. 4. Arr. 4.* Verum Med. cos Doctores, sive publici Professores & Lectores sint, sive curandis tantum morbis vacent, nec Nobiles esse, nec dignitate ullâ praeditos, affirmat Anton. Faber; *in Cod lib. 9 tit. 28. definit. 9.* solos excipit Medicos Principis, quibus Princeps ipse dat se curandum, & hinc tribuit dignitatem, quam & ceterum Principis habere credit: *definit. 11.* quia scilicet ad Principis majestatem pertineat, ut domestici ejus omnes dignitate praediti existimentur. *definit. 4.* Nos verò, licet Doctores Medicinæ Ictis Doctoribus non æquiparemus; statuimus tamen, Doctores Medicinæ indignitate constitutos esse. *Alex. Conf. 49. n. 2 lib 1. Rolan Consil. 67 num. 8 lib. 3. Cephal. Consil. 117. num. 23 & Consil. 111. num. 20. lib 1. Iac. Ben. de privil. Ictor priv. 55. num. 20.* Cujus rei clara videtur esse decisio apud Bartolum. *in l. omnes. in f. C. de decur. lib. 10.* ubi tenet; Judæum non posse Doctorari in Medicina: quia ex Doctoratu consequatur dignitatem. *vid Matth. Stephan. de Nobilit. lib. 1. cap 7. n. 30.* Aliquando tamen Judæis conceditur, ut in Medicina Doctorentur: *Mandos in prax. signat. grat. in tit. de licen. Doctor.* sed nunquam eis indulgetur, ut Legum Doctores efficiantur; siquidem leges sacratissimæ sunt & divinitus per ora Principum promulgatæ; *c. quo jure 8. dist. quod sanè Medicos Ictis inferiores esse ostendit. Iac. Ben. privil. 64. num. 4.* De Magistris liberalium Artium major est dubitatio. Nam quamvis Magistri Artium etiam Doctores Artium appellentur: opinatur tamen Matth. Stephani, *de Nobilit. lib. 2. num. 19.* Doctores majori dignitate fulgere præ Magistris; quia scilicet Doctoratus in privilegiatis Academiis plerumque cum Equestri dignitate jungatur. At verò dicimus nos liberè & ingenuè: Si alii Doctores privilegiorum Nobilitatis sunt participes, causam nullam esse, cur illis Artium Magistri excludantur: praesertim cum videamus, olim in regia Urbe Constantinopo-

li, non magis Ictos, quam Grammaticos & Sophistas Professores post XX. Stipendia Comitivæ honorem meruisse. *l. unic. C. de Professorib qui in urbe CP. docent. ex lege mer. comitiv.* Sed ut ad Propositam quaestionem accedamus propius: arbitramur, Doctores cum Nobilibus multa habere privilegia communia; utrimque tamen singulos quoque ordines habere sua propria. Et quidem, quod Doctores ob dignitatem excellentiorem Equitibus auratis connumerantur, & paribus cum illis privilegiis jure utuntur, in Constitutionibus & Recessibus Imperii non semel editis, sed aliquoties repetitis disertè scriptum & sancitum est. *Cothman. Acad. Resp. 28 num. 16.* Verùm sicuti Nobilitas plerumque ad heredes quoque devolvitur, Doctoralis autem dignitas personam non egreditur: & quemadmodum Nobilibus contemplatione armatæ militiæ multa facere & non facere licet, quæ Doctori in militia togata facere honestè non licet: (Quis enim Doctor, præsertim legum, illud militate privilegium, quo militibus propter eorum simplicitatem & juris ignorantiam sine solennitatibus testari fas est, sibi arroget; nec meminerit, à jurisperito imperitiam juris flagitiosè allegari; cum olim & Quintus Mucius Servium de re amici sui consilium petentem objurgarit, & ei dixerit, *turpe esse patritio, & nobili, & causas oranti, jus in quo versaretur ignorare?* *l. 2. §. 43. ff. de orig. jur.* Quis item in torneamentorum, cæterorumque Equestrium ludorum spectaculis, Doctorem cum aliis Nobilibus pro corona & præmio in certamen venire, & alia id genus plura decorè facere posse putet?) ita quoque & Doctores suas habent præeminentias, quas Nobiles non habent. Verbi gratiâ. In Imperio nostro Romano Germanico Principes & Duces in literis linguâ vernaculâ Doctorem fere non appellant, nisi numero plurativo (*Ihr/Euch*): quo tamen numero Nobilem non honorant, sed in singulari (*Du/Sir*) alloquuntur. Sic, Nobilis qui aliâ insuper dignitate aut præclarâ aliquâ dote ante alios præstat, regulariter quidem præfertur Doctori: sed si Nobilis neque aliquo munere à Principe ornatus, neque à Virtute aut Doctrina aliquam mutuatur *dehonor*, tunc rectissimè idem Doctori post fertur. *Matth. Stephan. de Nobilit. lib. 2. num. 27. 28. 29. 30.* Nempe, ut dicit glos. in c. execrabilis. *Extravag. commun de prebend. disputare de nobilitate generis, est disputare de nobilitate stercoris, si non sit juncta virtuti & probitati.*

adde

adde Salicet. in l. providendum. C. de postuland. Pet. Rebuff. Schol. privil. 45. Hinc in legibus Imperii vestiariis Doctores medii sunt inter Barones atque Nobiles: & cum Doctoribus eorumque uxoribus pro dignitatis suæ conditione libera facultas vestimenta, ornamenta, aureas catenas annulosque gestandi data sit; (cujus quidem privilegii virtute ante paucos annos pro Doctoris cujuscumque uxore Contra C. & S. civitatis H. qui sub prætextu statuti sui vestiarii adversus privilegiatam illam vestitus gestandi securitatem devestiendo, mulctando & pignora capiendo, processerant, in Camera Imp. pronunciatum fuit. *Io. Georg. Bechius de securit. & salvo cond. thes. 226.*) Nobilibus tamen in materia, forma, pretioque, certum moderamen præscriptum est, quo illis catenæ aureæ gestatio expressis verbis sic permittitur, daß solche Ketten nicht über zwey hundert Guldenwerth/ auch mit einem Schnierlein umbwunden und durchgezogen seyn solle/ wie von alters herkommen. Reformation guter Policien zu Augspurg/ An. 1530. Item zu Augspurg/ An 1548. Policien Ordnung zu Francf. furt/ An 1577. Et facit cum Doctoribus Imper. Maximiliani I. sanctio ista: Sonderlich sollen die vom Adel/ die nicht Richter oder Doctores seynd/ Perlen oder Gold in ihren Hembdern und Brüstüchern zutragen abstellen und vermeiden: Doch mögen die vom Adel/ die Ritter oder Doctores, zwei Unq Silbers/ und nicht darüber in ihren Hauben tragen. Reichs-Abschied zu Augspurg/ An. 1500. Leges tamen illas vestiarias ac sumptuarias hodie luxus seculi glutivit universas: & Doctor imprudentissimè doctus, & indoctissimè prudens fuerit, qui jam in magnis vestium impensis glorio- lam captare, aut in tali & immodico luxu Nobilitati palmam præri- pere voluerit. Quanquam in eo quoque alicubi Doctores quidam mode- stiam decessorum haud quaquam excusatè transiliunt: quòd fastiditis veteribus honorariarum appellationum titulis toties novos sumunt cuduntque, & factâ in Equestri Ordinis Archivum impressione totum fere illud titulis sic exhauriunt, ut Nobilitas propterea hanc sive priva- tionem, sive communionem & mixturam titulorum averfata, jam ali- quoties novos fingere vel aliunde mutuari habuerit necesse. Conferat, qui ambigit, antiquum Germaniæ Academiarum ante hos XX. aut XXX. annos usitatum, aut etiam hodiernum plerarumque Saxonica- rum stylum, cum eo, quem in paucis quibusdam nunc videmus observa- ri; putet, si ex nova titulorum magnitudine & tot superlativorum conca- tenatorum prolixitate judicium ferre voluerit, se in alium orbem dela- tum, aut illos Antecessores, nuper defunctos, ut & istos Saxonicos ad-

hinc dum superstitēs prae hisce recentibus & excelsis non admodum doctos, vel certè dignitatis suae non satis curiosos fuisse. Quod si ambitioni latius magis magisque serpenti pestilens adulatio, quae haecenus nimis officiosa fuit, & posthac pari promptitudine patrocinetur; verendum est, ne denique & Caesar ac summi Principes de titulorum suorum possessione dejiciantur, nec amplius habituri sint vel unum reliquum sibi proprium, quo majestatem & eminentiam suam metiri possint. Equidem olim Principes *optimos & clarissimos* dicere multum erat: at hodie obscuros etiam ludimagistros reperire est, qui foedâ ambitionis scabie obsessi spirent multò altius, & istis titulis appellari ægerimè ferant, & indignentur. *Mich. Piccart. observat. Historico-Polit. Decad. 4. cap. 10.*

Moribus antiquis res stat Romana virisque.

Turpe sit deficere. Distincti autem fuerunt à multis seculis Nobilium & Doctorum Ordines; & hoc & illo suas peculiare consuetudines, honorum titulorumque praeogativas, sine depressione alterius obtinente: ita tamen, ut Nobilitas & Doctoratus praeia proposita fuerint Virtuti & Doctrinae; & tam vir Nobilis ad Doctoratum, quàm Doctor ad Nobilitatem cum laude potuerit adspirare; neutrà dignitate alterius splendori & luminibus obficiente. Ideoque *Joachimus Mynsingerus*, qui ex Helvetica veteri Nobilitate, quae cum aliis familiis antiquis post Leopoldi Austriaci cladem ejecta fuit, stirpem deducebat, *Henr. Meibomius in Carm. Paneg.* cum animadverteret, uxorem suam illibenter audire, si quis ipsum vocaret vel *Doctorem* vel *Cancellarium*; gratissimò tamen ille animo hosce titulos amplexus prudenter dicere solitus esse fertur: *Nobilem Equitem à Doctore & Cancellario esse servatum, & quasi postliminio reductum.* *Herm. Kirchner. d. 1. num. 92. & 93.* Verùm *Georgius Fiscellus*, Doctor, & Vice Cancellarius Imp. Sigismundi, cum à Domino suo Equestris militiae insignibus donatus esset, longè alium sumpsit animum, longè alios spiritus. Quod maximè patuit in Synodo Basiliensi: ubi consultante de rebus arduis Sigismundo, ille Doctor-Eques dubius erat, an Doctoribus legum in unum locum congregatis, an verò Equitibus separatim concilia sua tenentibus, se sociaret; & tamen novae Nobilitatis & insolitarum crista-

cristarum pondere inclinatus, tandem ad calcaria & ocreas, togâ & pallio relicto, deflexit. Quod videns Imperator, *Stultè*, inquit, agis Georgi, & nimis ridiculus es, qui Militiam Literis anteponis: cum scias, ex idiotis me vel sexcentos uno die Equites creare posse, at ex eodem genere ne unum quidem Doctorem.

Ioan. Dubravius Histor. Bohem. lib. 25. addo En. Silvium in Parallel. Alfonso. lib. 4. cap. 19. Herm. Kirchner. d. l. num. 88 & 89. Eheu quod hodie Fiscelli! quot in scientiam, dignitatum matrem, ingratissimi cuculi! qui non contenti supremo literarum fulgore militarem etiam Nobilitatem ambitiosissime aucupantur, eamque prece & pretio quovis confectantur; atque ut Nobiles se se esse dein doceant, Doctoratum sive Magisterium magnâ eruditionis laude olim partum abjurant, & infamiâ se adfici putant, si titulis literariorum illorum honorum salutentur. *Mich. Piccard Decad. 7. observat. Historico Polit. cap. 1. Herm. Kirchner. d. l. num. 85.* Quorum Thraconice Nobiliturientium, jam non-Doctorem, jam non-Magistrorum stultitiam fortibus argumentis confutare, eorumque fronti quantumlibet à fastus laboribus callosæ pudoris colorem nullo negotio possemus imprimere; si res tanti esset. Id verò non rarò huic generi novorum hominum obvenire solet, quod vespertilionibus; qui cum neque aves, neque mures sint, à neutro genere propterea agnoscuntur: ad eundem modum cum illi literatorum nomen & societatem exuant, & ad Equites sese conferant, nullibi fere stabile stabulum, ut Comicus loquitur, invenire solent. *Herman. Kirchner d. l. num. 90.* Atqui pauci studia nunc sincere honorant: simul & naturali vitio fixum est radicatumque pectoribus humanis, ut qui non intelligunt artes, non mirentur artifices. *C. Soll. Siden. Apoll. lib. 5. Epist. 10.* Sed Doctorum privilegia omnia adducere & examinare velle, id sit futurum justî libri commentarii opus. Videndi de hoc argumento ante alios Petrus de Lesnaudiere in opusculo de Doctoribus. Jacob. Benius de privileg. Istor. Dn. Joan. Halbritter in Orat. de Privileg. Dd. Ernest. Cothmannus in Academ. Responsis. Matth. Stephani de Nobilit. lib. 2. Christ. Cuppenerius ad d. Auth. Habita & alii.

(N) Honores vilesunt, ubi Dignus & Indignus simpliciter Ablativos adsciscunt. At jam multis in locis ea viget

caca honorum profusio, ut Baccalaurei, Magistri, Licentiatii, Doctores, inveniantur sic miserabiles, inepti & inanes, ut bonus paterfamilias vix tanto pretio emeret Graduatostales, quando isti titulos emerunt. Verba Casparis Batii Hispani, in tract. de inope debitore creditori addicendo cap. 16. omnino ponderanda & observanda sunt: Solennia, ait, Doctorum & Licentiatorum non professione vel eruditione, sed pecuniâ quærentur. Nemo enim offert pecuniam, cui non detur Doctoris titulus: at non omnes eruditionem habent ad prælegendum publicè. &c. vide Dominic. Arumæum ad Aur. Bull. Disc. 1 th. 5. Scilicet, quod olim Joannes Chrysostomus de Sacerdotibus, id de ejusmodi Graduatistis usurpari & occini potest: Multi Doctores, & pauci Doctores: multi nomine, pauci opere. c. multi distinct. 40. Inde & nata illæ censuræ: Scholaris doctus præfertur Doctorello: glos. in l. 1. C. de annon. civil. Et, boni discipuli est sui Doctoris sententiam tueri; sed fallit, quando ille Doctor esset quoddam pecus Melibæi, asinus plumbeus, & durus sicut marmor, ac nullius nominis; tunc non excusaretur discipulus illius sequens sententiam. Barba. in Clem. 2. col. 1. de elect. Pet. Rebuff. Schol. privil. 72. Et, imperiti Doctores Deo invisæ & hominibus perniciosi sunt: ideoque è Rep. bene constituta ejiciendi. Cothman. Academ. Resp. 14. n. 75. Et ille lusus in Doctorellos:

In Institutis, comparo vos cum brutis;

In Digestis, nihil potestis;

In Codice, scitis modicè;

In Novellis, comparamini asellis;

In des Reichs-Abscheid/seit ihr kommen nicht weit;

Et tamen creamini Doctores: ô tempora! ô mores!

Georg Valentin, Winter in Parthen. Litigios. lib. 1. c. 11. n. 7. Adversus hanc
morum

morum scabiem, & ad perpetuam confusissimamque confusionem tali-
 um Doctorculorum tradit Hippolytus de Marfiliis in tractat. de Bannit.
 in verb. Commissario: promotum ad lecturam, qui reperiatur in-
 doctus, posse privari & etiam degradari à Doctoratu:
 & laudat quendam Episcopum Capuanum, qui suo tempore reverten-
 tes à Studio cum privilegio Doctoratus faciebat iteratò examinari, &
 indoctos repertos tanquam indignos & non merentes privabat dignita-
 te Doctoratus; dicendo, tales esse *bufalos*, vel honestiori verbo *oves*
 & *boves* & *pecora campi*; & *legum dolores*, *proditores*,
assassinos, atque *venalitiarios*, quippe qui vendant leges, non quas
 habent, sed quibus non sint digni, velut rem alienam furtivè & pessimâ
 fide, ipsasque pretio nummario dehonestent; imò esse *silentiarios le-*
gumque secretarios; siquidem habeant omnia jura in scrinio pecto-
 ris, sed ipsa habeant in confessione, quam nefas fuerit aliis revelare; &
 singillatim ejusmodi Doctorellos ita appellari posse, *Domine neces-*
sitas, hoc est, non habens legem. Adde Rutgers. Kuland de Commiss. part.
 1. lib. 1. c. 14. Quin fuit decisum in Curia Romana tempore Eugenii IV.
 Pontificis; prærogativas Graduatis datas per regulas Cancellariæ Do-
 ctorellis non competere. And. Sicul. conf. 57. col. 6. v. præterea. lib. 2. Jacob.
 Benius de privil. Ictor. in præm. part. 2. Ut igitur Gradibus Scholasti-
 cis sua constet autoritas decusque nemo prorsus titulo laureæ ve ma-
 ctandus est, qui non antea accurato examine fuerit probatus: arg. l.
magistros. 7. C. de Professorib. & Medic. c. nullus ordinetur. 24. distinct. Bocer.
in Orat. de liter. gradib. & honorib. usque adeò, ut, si Doctores approba-
 verint imperitum, puniri debeant privatione dignitatis: arg. text. in c.
quando Episcopus 24. distinct. Ioan. de Plat. in l. magistros. C. de Professorib.
Barb. in c. ex literis col. fi. de Constit. sed hodie fere omnes amitte-
rent dignitatem, ait Pet. Rebuffus, in Schol. Privil. 87. Ac licet olim
 ea Medicorum Alexandrinorum fuerit existimatio, ut pro communi
 experimento sufficeret, si Alexandria quis se eruditum dixisset: *Am-*
mian. Marcellin. lib. 22. atque hodie ipsis Perusinis (Scholaribus aliàs id
 datur notæ eruditionis, arg. c. nobilissimus. 97. distinct. Ben. de privil. Ictor.

in proem. 2. part. n. 7. Pet. Rebuff. Schol. privil. 86.) remittatur Perusiae à
 Jctis examen; quod ab illustrissimis in honorem non exigitur, ultra-
 montanis & ultramarinis humaniter condonatur: *Alberic. Gentilis de
 laudib. Acad. Perusinae.* tutissimum tamen est & optimum, sine exceptione
 hanc regulam observare, *Nemo sine examine approbator*: quam
 & observavit Petrus Rebuffus Cadurci, Biturigibus, Parisiis; in quibus
 Universitatibus ille fuit Doctor Regens. Nam ubi examen pro forma
 requiritur, ut in Doctore creando; etiam notorie doctus debet exami-
 nari, ut forma servetur, sine qua actus corrueret. *l. Julianus. 9. §. 3. ff. ad
 exhibent. Pet. Rebuff. Schol. privil. 86.* & addit ibi Rebuffus hæc verba:
*Examen in Candidato notæ doctrinæ non debet esse tam
 exactum, sicut in alio, de quo nondum liquet: licet ego con-
 trarium servaverim in multis. nam quantò quis est doctior,
 tantò delectabilius examen est. loqui enim cum ignavis, &
 eos examinare, est caput asini instruere, & cum statua lo-
 qui; eò parvo indigent examine; docti verò majori, & ne
 postea gloriantur, se majora scire, quàm Doctores, qui eos
 examinaverunt.* Et si ullo unquam tempore examina fuere utilia,
 certè hoc seculo summè sunt necessaria; cum animi hominum jam ma-
 gistumeant, & tumor ille excellentiæ propriæ amorem pariat, & eò a-
 digat, ut fœdam superbiam virtutis colore tingant & defendant. Iste
 fastus & perversæ celsitudinis pruritus non adgnoscutur, nisi in exami-
 nis trutina: ad quam si illos Suffenos revoces, videas fumo similes,
 ascendentes, tumescentes, vanescentes, deficientes. *Cothman.* Neque et-
 iam videtur cum honore Academiæ fieri, quòd ex opinione & consi-
 lio Interpretum illi quoque, qui in examinibus non bene steterunt, quia
 tamen non obscuram spem fecerunt futurorum ingenii fructuum, infu-
 lis Graduum insigniuntur. *vide Fulv. Pacian. t. 2. lib. 2. de probat. c. 41. n.
 16. & seq. Pet. Rebuff. Schol. privil. 84.* Quid enim si Doctorellus aut Magi-
 stellus ejusmodi non præstet eam diligentiam, quam promisit? Quid si
 successus studiorum expectationi non respondeat? Et enim

Fallitur augurio spes bona sæpe suo.

Ovid

Ovid. Epist. 16. Heroid. Et vidimus jam sæpissime spem fefellisse, qui sic Doctorati, Magisteriati, Licentiati, Baccalaureati (de barbaris barbarè loquendum) mox omni laureæ curâ abjectâ & Vniversitatibus, in quibus asini illi coronati honores emendicaverunt, & creatoribus suis, & ipsis etiam Gradibus Scholasticis, notas certè non bonas inusserunt. *Virtutum præmia merentibus* (non dicunt Impp. *merituris*) *tribui convenit.* *l. ult. C. de statutis & imaginib.* Quantum autem temporis Candidatum in illa Facultate, cujus lauream ambit, insumpsisse oporteat, varia est Doctorum opinatio. In Juris civilis studio Doctoræ Candidato præscribunt quinquennium, quod in approbatis Academiis exegerit. *arg. constit. Omnem. de jur: doc. rat.* In studio Juris Canonici volunt septennium. *arg. c. cum ex eo. de Elect. & electi pot. in 6.* Imò Jason scribit, profunditatem Juris ad XL. annos se extendere. *in l. quidam cum filium in fin. ff. de V. O.* Verùm nec locus nec tempus sub potestate habet ingenia hominum: & licet Academia & tempus studiorum curriculo præfinitum suggerant non vanas penitus profectuum præsumptiones, si tamen Candidatus vel ex Calecutio & media Barbaria, ubi ubi terrarum sit, venerit, nec unquam in Schola publica vixerit prius, aut vix quadriennium vel triennium in Juris studio collocaverit; at verò secum afferat solidam doctrinam & inculpatos mores; credimus, tali honores & titulos minimè denegari debere. Ita juvenem, cætera idoneum, anno ætatis decimo octavo Doctoratus insignia petere & gerere posse, Doctores tradunt: *arg. l. quidam. 57. ff. de re judicata. Pet. Rebuff. Schol. privil. 69. Menoch. lib. 2. de arbitr. judic. cent. 5. cas. 427. n. 17. & 18. Sichard. in C. ad rubr. de procuratorib. n. 8. Bocer. Orat. de literar. Gradib. & honorib. Nutter. Kuland. de Commissar. part. 1 lib. 1. c. 12. n. 1. & 2.* & exempla in antiqua & recenti memoria reperiuntur: sed quia ista sunt valde rara; & plerisque prudentia & gravitas, sine quibus Doctoralis dignitas haud quam decorè incedit, ante pilos & annos non venit; malim, si res mei sit arbitrii, minorem XXV. annis à petitione excludere. *Juvenes*, ait *Cothman. Acad. Resp. 44. n. 15.* se omnia scire persuasi sunt; & ad veram ac solidam eruditionem pervenirent, nisi jam eò se pervenisse putarent. *Videmus id & experimur in novellis*

*Doctoribus : qui primis annis Doctoris titulo superbiunt ,
 Et id se esse opinantur, quod esse dicuntur ; sed aliquantò
 post Licentiati stationem vix tuentur ; tandemque quando
 gravia negotia tractanda sunt, ad puri putique Baccalan-
 rei locum non rectè retinendum omnem suam sapientiam non
 sufficere intelligunt. Ita olim dicebat Menedemus : plurimos na-
 vigare Athenas studiorum gratiâ, qui primùm essent sapientes, deinde
 Philosophi , hoc est, sapientiæ amantes, postea Rhetores , denique
 progressu temporis evadere idiotas. Fr. Duaren. Comment. de rat. doc.
 discendique Iuris. Si tamen minor XXV. annis factus sit Doctor, isque
 se profiteatur Ictum ; talis in iis causis propriis, quæ juris scientiam
 concernunt, turpiter petet restitutionem : arg. l. 2. § 43. ff. de Orig. jur.
 Guido Papa Decision. Gratian quest. 88. n. 4. Fr. Duaren. ad l. 1. § qui & adv.
 quos in integ rest. non poss. Sfortia Oddus de rest in integr. par. 1. qu. 23. art. 7.
 cum Professio & desiderium illud inter se discrepent : l. 6. C. de munerib.
 patrimon lib. 10. Sin autem ignorantia facti lapsus sit, quod vel circum-
 spectissimo accidere potest, merebitur excusationem ; præsertim cum
 professio juris & cæterarum nobilium scientiarum artiumque in iis stu-
 diis versetur, quæ otium à familiarium rerum cura remotum amant, &
 quæ decoquere creditoribus sæpe solent. Pet. Rebuff. Schol. privil. 119. Ge-
 rand de Maynard liv. 3. des Notabl. & sing. questions du droit escrit. chap. 28.
 And Fachineus controvers. lib. 3. c. 5. Fr. Sarmientus lib. 3. select. interpret. c. 12.
 Osuvald. Hilliger in Donello enucl. lib. 21. c. 11. lit. B. notator. De spurio di-
 sputant Doctores, an is sit capax dignitatis Doctoralis ? Pars
 magor in negantium sententiam abit, vide post alios Ioach. Mynsinger.
 sing. observat. cent. 4. obs. 31. Fulv. Pacian lib. 2. tit. 41. n. 121. de probat. Ioan.
 Halbritter de privileg. Doctor. Petr. Heigium part. 1. Quest. 21. & negant,
 etiamsi spurius legitimatus esset : cum legitimatus sit similis Alchymia,
 quæ facit apparere, quod non est ; inquit Baldus in c. 1. col. 5. de constitut.
 quem refert & sequitur Iason in l. cum acutissimi. C. de fideicom. imò legiti-
 matus assimilatur homini medicato à morbo, in quo semper aliquæ re-
 manent cicatrices, ait idem Baldus in c. fin. de transl. Episc. cuius dictum
 recen.*

recenset Curt. cons. 78. col. 26. & seq. Unde frater minimus legitimus fratri majori quamvis legitimated est præponendus; atque hic illi vel in via, vel in mensa, aut quocunque alio in loco cedere debet; iterum affirmat Baldus in c. per tuas de major. & obed. quem refert Mich. Eyzinger in paralipom. tert. part. thesauri. Quin exagerat Fr. Vivius illam negativam, & scribit, *spurium non magis Doctorem, quàm asinum fieri hominem posse. decis. 162, n. 10, lib. 1.* Sed cum æquius meliusque sit, illi parti adhærescere, quæ firmioribus nititur rationibus, licet vel Imperator ipsemet contrariam sententiam tueretur: arg. l. *Emilius 38. ff. de minorib.* & verò spurios infames non esse, eosque multoties per virtutum suarum exuperantiam ad Imperatoriæ, Pontificiæ, summarumque aliarum dignitatum fastigium, fortunâ favente & jure non impediante, conscendisse, pulcherrimis argumentis demonstraverint magni & inclyti Doctores. *Jacob. Thomingius decis. 48. & apud Hartman. Pistor. lib. 1. Quest. jur. qu. 30. Palaot. lib. sing. de spur. & noth c. 55. Dn. D. Harprechtus ad §. injuria autem. l. nu. 225. & c. Inst. de injuriis. Dn. Bocer. de Regalib. c. 2. n. 36. And Fachinc. controvers. jur. lib. 4. c. 93. H. Trentler. 2. Disp. 16. th. 3. lit. e. Pontus Henterus de libera hominis nativitate. lac. Benius de privil. l. cor. priv. 64. n. 6. & seqq. & alii:* meritò hisce, ut mitius & humanius sentientibus etiam calculo nostro suffragamur, arg. l. *semper in dubiis. 56. ff. de reg. jur.* Non quidem latet nos, ab Assessoria Camera, Imperialis dignitate spurios lege arceri: *Ordinat part. 1. tit. 3. §. deßgleichen sollen die Weysßer:* atque aliquibus in Academiis insignia Doctoralia illis denegare; & legimus, Iasonem ideò à Mediolanensium Ictorum collegio repulsam passum fuisse: *Palaot. d. loc.* alibi tamen rigor iste non attenditur; & in hac Tubingensi Academia, si Candidatus Virtute & Doctrinâ præcellat, meritò ad Doctoratum admittitur, nec in natales ejus curiosè inquiri solet *Harprecht. d. loco* Qui spurios & nothos asperius insectantur, vereor ne per imprudentiam impingant illis culpas, quas nunquam commiserunt. Franciscus Sfortia ex illegitimo thoro natus, & qui uxorem duxerat Blancam Mariam, filiam notham & heredem Philippi Maria Ducis Mediolanensis, bellator fortissimus, cum devictis ad Caravagium memorabili prælio Venetis inter captivos offenderet & ipsum Veneti exercitus legatum, (*Provisorem* vocant) hominem in utraque fortuna immodicum; quippe qui milites suos ad pugnam anima-

turus Sfortiam contumeliosis *vilis* & *bastardi* verbis appellarat, sed jam pugnâ malè pugnata tremebat, trepidabat, & insolentiae pœnas timens supplex veniam in genua provolutus rogabat; subridens Sfortia Proviforem brachio apprehenso sublevat & ita alloquitur: *Miror te Senatorem Venetum sic gravitatis & sapientiae memoriam deposuisse omnem, ut magna cum personarum & existimationis lesione futili ac petulanti ori frenos calumnia laxaveris, & me petieris injuriis, qui te nunquam laferim. Quod enim ad nativitatem meam attinet, debueras recordari, nil mihi in ea juris fuisse, minùs potuisse impedire, ne pater meus Jacobus Sfortia cum matre mea Luca familiariùs & teneriùs viveret ageretq;: proinde ex eorum congressu in me nec laudem nec dedecus redundâsse. Verùm res universo vitæ cursu præclare ductu meo gesta facile ostendunt, animum vilem degenerem & abjectum non nisi cum mendacio & calumnia mihi objici posse; & vel ipse Senatus Venetus pridie verâ virtute à me superatus istud testimonio suo comprobabit. A te autem nullam aliam expecto vindictam, quàm ut in posterum lingua imperandum, & Reip. tuæ prudentiùs atque fortiùs providendum, bone Provifor, scias. Ita perstrictum irrisumque futilis linguae legatum magno Sfortia timore liberat, dimittitque. Nicol. Machiavell. Florent. Histor. lib. 6. Pont. Heuterus de libera hom. nativ. c. 12. Aliàs infamibus portæ honorum Scholasticorum non patent: l. 2. C. de dignitatib. Cuppewer in Auth. Habita. ita quidem, ut si hodie adimerentur alicui Doctori sua insignia propter aliquod crimen vel flagitium, (sicuti enim militi ob turpitudinem delicti militaria detrahuntur insignia; l. 2. §. 2. ff. de his, qui not. infam. & clericus ob eandem causam degradatur: c. de gradatio. de pœn.*

de pæn. lib. 6. ita quoque Doctori condemnato insignia auferenda sunt. Iac. Benius de privil. Ictor. priv. 44. quod introductum est in venerationem Militiæ, Ecclesiæ, & Academiæ: ne tam dici posset miles, clericus, aut Doctor, quàm à militia, clericatu, aut Doctoratu ejectus, in exilium, aut metallum, aut furcam abire. Ioan. Barclai. in Vindic. pro Regib. adv. R. Bellarm. c. 35 §. 3. non posset deinde rursus examinari à Doctoribus & fieri Doctor, sed requireretur autoritas summi Principis ad hoc: ut Baldus notat in l. si manumissus 2. C. de libert. & eor. liber. Sichard in C. ad rubr. de ben. libertor. n. 13. Ad extremum & illud excutiendum hic est: *An ad Bullatos quoque Doctores Casarea privilegia, quib9 Academici Doctores communiter utuntur fruuntur, pertineant?* Si communis gravissimorum Interpretum opinio sit sententia definitiva sine provocatione; actum est de Bullatis. Guido Papa Quæst. 88. nu. 3. & Quæst. 388. nu. 11. Matth. Coler. de process. execut. p. 2. c. 3. n. 135. Christoph. Besold. ad. l. 7. & 8. q. 5. ff. de iust. & iure & lib. 1. Politie. c. 12. n. 41. Georg. Valent. Winter in Parthenio Litigioso lib. 1. c. 7. nu. 32. Rutger Kuland. part. 1. lib. 1. cap. 14. nu. 8. de Commiss. Iac. Aleman. Consult. 5. Iac. Middendorp de Academ. lib. 1. c. 13. Osuv. Hilliger in Donel. enucl. lib. 24. c. 21. lit. N. & alii. Dicunt illi: in creando Doctore, præter solennia in actu Doctorali necessariò observanda, requiri publicum examen; quo jurati examinatores explorent eruditionem & doctrinam Candidati, & postea testimonium de certa scientia, istum Doctorali titulo dignum esse, exhibere possint: sed hæc omnia in Bullatis, qui plerumque bonarum literarum inanes sunt, deficere; indeque fieri, ut nec à collectis sint immunes; nec Nobiles habeantur; nec in numerum & locum Camerae Adfessorum recipiantur; nec in Collegia vel ordinem Ecclesiasticum Civilemve, in quem statuti verbis *non nisi Doctores vel Licentiati* cooptandi sint, admittantur; nec denique aliis favoribus Doctoribus concessis gaudeant. Addunt insuper: quamvis creatio Doctorum de Regalibus sit: tamen cum Bullatos Doctores facit vel Imperator ipse, vel ejus privilegio Comes Palatinus; perperam utrumque agere, Doctoratum enim non esse dignitatem simplicem, ut Nobilitatem, sed fundari in eruditione ejusque accuratâ exploratione; adeoque præstari magis, quàm dari solere. arg. l. 2. §. 47. ff. de Orig. jur. Et, Deus bone! quæ hodie passim illorum *Doctorificum & Poetificum* Comitum Pala-

Palatinorum in literas & literarios honores grassatur tempestas? quæ in dignitatibus deturpandis regnat indignitas? Penè eô res rediit; ut Comites illi ad morem circulatorum, qui viciatim pharmaca venditant, pro quavis pecuniola laureas venundent; & ita verboso at Theosophiæ pauperi è turba cōcionatoria *Theologi*, rabulæ latratori & dupondio è foro *ICti*, unguentario aut mulomedico è circulis *Medici*, Doctorales titulos, pannoso autem versifici pro offa & quovis crudo & incomposito versu;

qui thuris piperisque sit cucullus,

Poëtæ nomen & insignia, cum omnibus privilegiis, quæ excellentissimis tantum debentur, ex plenissima potestate conferant. O verè plenissimam potestatem! Quæ potestas utinam non titulos modò, sed & vitulos facere posset: ne tantâ annonæ caritate in macello fatigaremur: quandoquidem rariores nunc è Podolia & Hungaria boves adducuntur. *Taubman. in Dissertat. de Lat. lingua.* Quare ut abusum istum honorum eradicaret Pius V. Pontif. Max. Bullam publicavit K. Junii An. Ch. 1568. quâ creationem Codicillarium seu Bullatorum Doctorum prorsus interdixit. *Middendorp. de Academ. lib. 1. cap. 13.* Verùm illa communis interpretum opinio communiter & sine exceptione ac sine discrimine sic omnes Bullatos Doctores privilegiis Doctoralibus excludens, inhumanior & durior esse videtur. Certum namque est, ad Regalia Imperatoris pertinere, *creare Doctores*: *Ferrar. Montan. cap. 7. vers. Regalia adhuc. M. Ant. Peregrin. de jur. Fisci lib. 1. tit. 1. num. 27. Lancellot. in templo om. jud. lib. 1. §. 4. in verb. dignitates confert. num. 1. ubi post. Landensem in tract. de princip. question. 207. ait*; id in Imperatore adeò verum esse, ut uno etiam verbo Doctorem creare possit. *vide Regner. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 2. numero 27. & 28. Doctorare, inquit Petr. Gregor. de Rep. lib. 18. cap. 9. numer. 9. aut privilegiare ad Papam, Imperatorem, aut Reges origine pertinet*; & *Universitates privilegia tantum eorum auctoritate concedunt*: & *creati Doctores à Papa tantum digniores, præponentur creatis ab Universitatibus aliis*: ut miles creatus ab Imperatore majori gaudet

det prerogativâ, quam si à Duce esset creatus. Itaque & Doctor sic à Principe creatus præcedet alios Doctores à Collegiis creatos: ut voluit Ioan. Hypper. gloss. 1. cap. 1. extra de major. & obed. sed istud limitatummodò ille à Principe fuerit Doctoratus cum rigore examinis; secus si per simplex verbum, & quòd dicat, *Esto Doctor.* Cuppener. ad Auth. Habita. Iac. Benius de privil. Ictor. part. 3. in proem. num. 17. Ita cum *Fridrico Staphylo* Theologo & Jcto, viro quidem doctissimo, sed quia uxorem habebat, Facultas Theologica Ingolstadii Doctorales honores conferre recusaret: Pontifex procurante Ferdinando Cæsare, Archiepiscopo Salisburgensi, missò honorifico diplomate, potestatem dedit, Frideticum Staphylum in præsentia aliquot Episcoporum & Doctorum, qui rigoroso examine prævio per jurata vota affirmarent, istum idoneum esse, tam Juris Canonici, quàm Theologiæ Doctorem creandi. Quare Archiepiscopus consuetis debitisque Ceremoniis adhibitis Staphylo rubrum pileum à Pontifice missum in ipsis Comitibus Augustanis An. Chr. 1569. solenniter imposuit, ac Sacræ Theologiæ & Juris Canonici Doctorem pronunciavit. Iac. Middendorp. de Academ. lib. 1. cap. 13. Per examen itaque constare oportet, Candidatum morum & facundiæ excellentiâ pollere: quo utroque si Bullatus destitutus titulum obtinuerit; non ex eo, quòd Bullatus Doctor, sed quòd mitratus asinus est, rectè privilegiis Doctorum privabitur. Arumens ad Aur. Bull. Caroli IV. Discursu 1. thes. 5. adde Cuppener ad d. Auth. Habita. Doctor enim indoctus (Bullatus an Academicus sit, nil interest) non frui debet privilegio Doctorum: ita quidem, ut talis, qui titulo tenus Doctor est, & qui neglectu studiorum, quod jam didicerat, amisit, dignus sit, qui iterum examinetur; ait Petr. Gregor. de Repub. lib. 18. cap. 9. num. 9. Quinimò, cum Doctores præsentant Cancellario Doctorandos, & affirmant sub iuramento credulitatis, eos esse satis idoneos ad Doctoralem dignitatem, est probatio impropria: & ideò si creantur Doctores propter illam privilegiatam & impropriam probationem, quasi jam latâ sententiâ; tamen si inveniantur creati minùs idonei, non obstante creatione, tanquam sententiâ latâ per improprias probationes possunt rejici: ita pulchrè per Ioan. And. in addit. ad Specul. in tit. de homicid. §. 1. & Canonist. in c. proposuisti extr. de probationib. Sichard. in C. ad l. 1. 2. & 3. num. 13 de test. milit. Usque adeò, quod & supra diximus, *nec sufficit scientia sine*

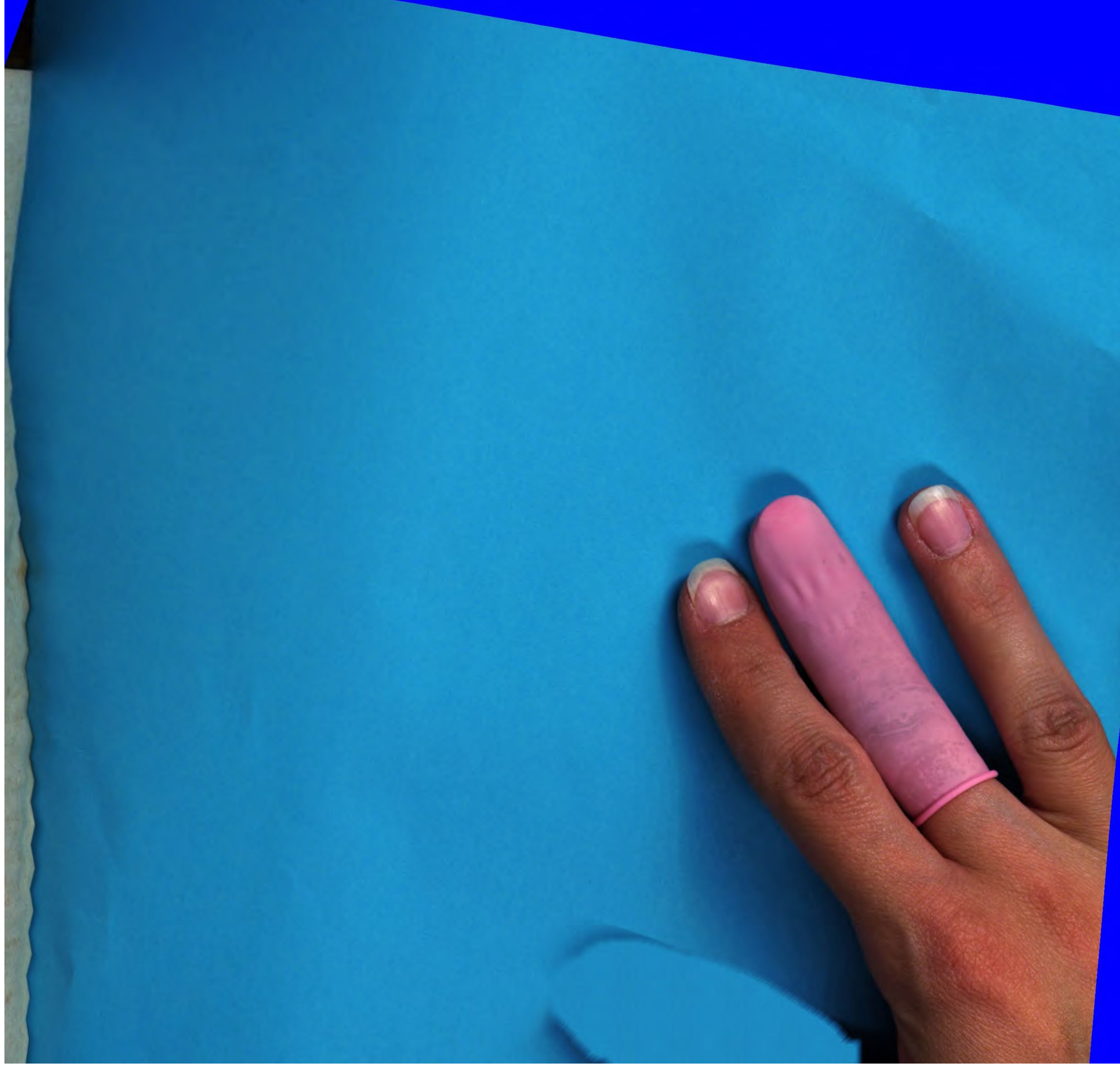
Gradu, nec Gradus sine scientia. Petr. Gregor. d. l. Quemadmodum & Nobilitatem vix alicui tribuit Princeps, nisi quem meritorum splendor jam antè fecit spectabilem. Unde plerunque Nobilitatis diplomata continent clausulas hujusmodi: Cum fide digno testimonio acceperimus, honestis te majoribus ac parentibus natum esse; idque tibi à teneris propositum fuisse, ut insignes ingenii dotes tibi à natura insitas diligentis studio excoleres, & in honestis disciplinis exerceres; quò nimirum patriæ ac Reip. prodesse, tibi que ac tuis majus ornamentum ac decus acquireres & parares; idque adeò te consecutum esse, ut ad singularem & eximiam doctrinam perveneris; quâ ita inclarueris, ut opera tua certatim à diversis ad diversa munia requisita fuerit; nobisque & Augusta Domui nostræ insignem animi tui observantiam atque devotionem probaveris: prætermittere nolumus, quin benignam nostram in te vicissim animi propensionem singulari quodam munificentia nostræ Cæsareæ documento, quod tibi ac toti posteritati tuæ legitima perpetuo honori atque ornamento sit, testatum faceremus Motu itaque proprio, &c. Ita etiam, quia Imperator jure suo Comiti Palatino facultatem creandi Doctores tribuere potest; utique talem exercere & isti jus erit. Quicquid enim sit ex concessione vel delegatione supremi Principis, ab ipso met factum esse censetur. c. hi qui autoritate. de præbent. in 6. cap. cum aliquibus. de rescript. in 6. l. 2. §. si quid ex his. C. de vet. jur. enucl. Sixtin. de Regalib. lib. 1. cap. 4. num. 104. & 105. At verò ex literis Comitivarum liquet: non aliter à Cæsare Comitibus Palatinis facultatem Doctores renunciandi concedi solere, quàm cum conditione prævii Candidatorum examinis, adjunctis ad minimum duobus vel

tribus

tribus Doctoribus ; ut hoc pacto Comes Palatinus suum **Candidatum** ad tantum honorem educere non possit, nisi servatis servandis, etiam in solennibus : *Arumæus d.l.* aliter si fecerit, potestate suâ abusus fuerit. & Comes abusivus fecerit abusivos Doctores, privilegia Doctorum indignos. Neque alia ex causa Julius III. & Pius V, Pontifices Comitum Palatinorum licentiam & Graduum institutoriam coercuerunt, pronuntiando ab illis Comitibus Doctoratos vel Graduatos privilegiorum Graduatis concessorum incapaces, quoad dignitates aut alia beneficia ; *utraque constitutio Papalis extat in Bullario Laertii Cherubim ; vide Petr. Gregor. de Rep. lib. 18. cap. 9. num. 7.* quod ipsum & in Concilio Tridentino fuit constitutum ; *Sess. 22. cap. 2. de reformat. & Sess. 24. cap. 12. de ref.* quàm quòd illi in Gradibus conferendis examen ad id requisitum & alia necessaria minimè ahibuerint. Quid autem ex his omnibus sequitur ? Equidem cum in Doctoralium privilegiorum concessione non proximum conferentem, sed primum eorundem largitorem, qui Imperator est, respiciamus : cumque ita Comes Palatinus, quem tali autoritate Cæsar donavit, ad instar Universitatis, concedentis Principis autoritate Doctores creet : cum item Codicillares sive Bullati examinentur, & in eorum renunciatione solennia observentur : certè hoc sequitur : Ergo Bullati (excipe tamen, si nominatim & signatè adversus ipsos alicubi aliud sit statutum) in Collegium vel Ordinem Ecclesiasticum vel Civilem, aut Adsefforum Cameræ Imperialis rectè recipiuntur : ergo à collectis sunt immunes : ergo Nobiles habentur : ergo omnibus illis privilegiis, quibus gaudent in Academiis promoti, & ipsi uti frui possunt, *Dom. Arumæus d.l. adde Matth. Stephan. lib. 2. de Iurisdict. part. 1. cap. 6. memb. 1. num. 47. usque ad num. 91. & de Nobilit. lib. 2. num. 20. Ægid. Thomat. de collectis. §. Medici numero 8. p. 431. Ioh. Camman. Diss. Regal. 3. thes. 53.* Sed tandem manum de tabula.

F I N I S.

Lansius, Thomas,

Thomae Lansii Commentatio historico-politico-iuridica historico-politico-
iuridica de academiis

Helmestadii 1666

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/4Class.45

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11060598-5